

Sammanträde med Barn- och ungdomsnämndens arbetsutskott

Tid: 2023-03-07, kl. 14:00-16:00

Plats: Bokö

Thomas Thim (M),
Ordförande

Karin Berg,
Sekreterare

Ärendelista

1. Budgetuppföljningar 2023, 2023.080 BUN
2. Huvudmannens verksamhetsuppföljning, 2023.082 BUN
3. Kostnadsjämförelser, 2023.078 BUN
4. Uppföljning enligt kostavtal, 2023.077 BUN
5. Plan för uppföljning av privata utförare, 2023.079 BUN
6. Val av kontaktpolitiker 2023-2026, 2023.081 BUN

Budgetuppföljningar 2023

1

2023.080 BUN

Datum: 2023-03-01
Handläggare: Kristina Jakobsson
Direktr: 0322-616348
Diariernr: 2023.080 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Budgetuppföljningar 2023

Ärendebeskrivning

Enligt Alingsås kommuns styrmodellens anvisningar ska löpande uppföljning av nämndens ekonomi göras månadsvis. Vid befarade avvikelser jämfört med budget ska handlingsprogram för en budgetbalans beslutas och rapportering ske till nämnd och kommunstyrelse.

Beredning

Helårsprognosen per februari 2023 för det ekonomiska resultatet är beräknad som budgeterat resultat, det vill säga ett nollresultat.

Under årets kommande månadsuppföljningar kommer det att vara variationer mellan intäkter och kostnader samt inom olika kostnadsslag. Det finns redan under årets första månader indikationer på förändringar mellan köp av tjänster och övriga kostnader. Denna skillnad består i att det är färre barn och elever hos fristående huvudmän vilket minskar köp av tjänster samt att förvaltningen ser ett ökat behov av lokalanpassningar även under år 2023 vilket kommer att leda till ökade övriga kostnader.

Som helhet är verksamheterna i ekonomisk balans under årets första två månader men enheterna har kommit olika långt med att få hållbarhet i ekonomin och arbete med att få en helhet för ekonomi, personal och verksamhet fortsätter.

Ekonomisk bedömning

Ingen ytterligare ekonomisk bedömning.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden godkänner budgetuppföljning 2023 per februari.

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Helena Balte
Förvaltningschef

Kristina Jakobsson
Administrativ chef

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2023-03-01

Månadsuppföljning februari

Barn- och ungdomsnämnden

Drift

Belopp i tkr	Budget 2023	Prognos helår 2023	Avv. prognos/budget 2023
Verksamhetens intäkter	123 645	123 645	0
Personalkostnader	-618 799	-618 799	0
Lokalhyror	-138 000	-138 000	0
Köp av tjänster	-313 818	-313 818	0
Övriga kostnader	-19 657	-19 657	0
Verksamhetens kostnader	-1 090 275	-1 090 275	0
Verksamhetens nettokostnader	-966 630	-966 630	0
Kommunbidrag	966 630	966 630	0
Finansnetto			0
Årets resultat	0	0	0

Inledande sammanfattning

Helårsprognosen per februari 2023 för det ekonomiska resultatet är beräknad som budgeterat resultat, det vill säga ett nollresultat.

Prognos

Under årets kommande månadsuppföljningar kommer det att vara variationer mellan intäkter och kostnader samt inom olika kostnadsslag. Det finns redan under årets första månader indikationer på förändringar mellan köp av tjänster och övriga kostnader. Denna skillnad består i att det är färre barn och elever hos fristående huvudmän vilket minskar köp av tjänster samt att förvaltningen ser ett ökat behov av lokalanpassningar även under år 2023 vilket kommer att leda till ökade övriga kostnader.

Som helhet är verksamheterna i ekonomisk balans under årets första två månader men enheterna har kommit olika långt med att få hållbarhet i ekonomin och arbete med att få en helhet för ekonomi, personal och verksamhet fortsätter.

Kommentarer per huvudverksamhet

Politisk +/-0 tkr

Ingen förväntad avvikelse.

Förskola +/-0 tkr

Ingen förväntad avvikelse.

Pedagogisk omsorg +/-0 tkr

Ingen förväntad avvikelse.

Förskoleklass +/-0 tkr

Ingen förväntad avvikelse.

Grundskola +/-0 tkr

Ingen förväntad avvikelse.

Grundsärskola +/-0 tkr

Ingen förväntad avvikelse.

Fritidshem +/-0 tkr

Ingen förväntad avvikelse.

Kost- och lokalvård +/-0 tkr

Ingen förväntad avvikelse.

Option kostavtal +/-0 tkr

Ingen förväntad avvikelse.

Kostnader och intäkter per huvudverksamhet, tkr

Belopp i tkr	Budget 2023	Prognos helår 2023	Avv. prognos/ budget 2023
Kostnader			
Politisk verksamhet	-1 132	-1 132	0
Förskola	-362 959	-362 959	0
Pedagogisk omsorg	-800	-800	0
Förskoleklass	-31 186	-31 186	0
Grundskola	-564 221	-564 221	0
Grundsärskola	-26 193	-26 193	0
Fritidshem	-97 719	-97 719	0
Kost och lokalvård	-1 065	-1 065	0
Option kostavtal	-5 000	-5 000	0
Summa	-1 090 275	-1 090 275	0
Intäkter			
Politisk verksamhet	0	0	0
Förskola	47 841	47 841	0
Pedagogisk omsorg	0	0	0
Förskoleklass	1 553	1 553	0
Grundskola	53 740	53 740	0
Grundsärskola	763	763	0
Fritidshem	18 684	18 684	0
Kost och lokalvård	1 065	1 065	0
Kommunbidrag	966 630	966 630	0
Summa	1 090 275	1 090 275	0
Resultat	0	0	0

Prognos antal barn och elever

Budgeterade barn och elever enligt tabell nedan är en sammanställning av kommunal och fristående verksamhet samt in- och utresande i och från annan kommun. Sammanställningen utger antalet Alingsåsare (folkbokförda barn och elever).

Det finns variationer i antalet barn och elever mellan fristående huvudmän och kommun mot budgeterat. Det är för tidigt på året att utläsa om variationerna håller i sig under året. Förvaltningen återkommer med prognoser under året och hur variationerna påverkar ekonomin.

Planeringsunderlag - barn och elever, antal

	budget 2023	prognos 2023	avvikelse 2023
Förskola	2 301	2 301	0
Pedagogisk omsorg	13	13	0
Förskoleklass	532	532	0
Grundskola åk 1–9	4 849	4 849	0
Grundsärskola	44	44	0
Fritidshem	2 098	2 098	0

Huvudmannens verksamhetsuppföljning

2

2023.082 BUN

Datum: 2023-03-01
Handläggare: Isak Bjärmark
Direktnr:
Diariernr: 2023.082 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Huvudmannens verksamhetsuppföljning 21/22

Ärendebeskrivning

Barn- och ungdomsnämnden utvecklar verksamheten genom systematiskt kvalitetsarbete där Barn- och ungdomsförvaltningen årligen genomför analyser av resultat, bedömning av utvecklingsbehov samt föreslår mål och insatser för Barn- och ungdomsnämnden. Detta presenteras i form av huvudmannens verksamhetsuppföljning.

Förvaltningens yttrande

Verksamhetsuppföljningen redovisar huvudmannens verksamhet, resultat och måluppfyllelse för verksamhetsåret 21/22. Rapporten är indelad i två delar. Den första delen beskriver förvaltningens organisering, styrning och ledning samt andra nyckeltal och processer centrala för huvudmannens verksamheter tillsammans med förvaltningsövergripande rutiner och riktlinjer. I del två redovisas resultat och analys av förskolans måluppfyllelse, resultat och analys av skolans måluppfyllelse och avslutas med en sammanfattning av verksamhetsårets resultat i ett 1-16-årsperspektiv där strategier och insatser för kommande år presenteras.

Prioriterade övergripande mål

Barn- och ungdomsnämnden har två övergripande mål, måluppfyllelse och likvärdighet.

Måluppfyllelse. Det vill säga att alla barn och elever ska nå utbildningens mål och utvecklas så långt som möjligt.

Resultatet i relation till det övergripande målet för verksamhetsåret 21/22:

- God trygghet
- Minskad måluppfyllelse rörande kunskaper

Likvärdighet. Det vill säga att alla barn och elever ska ha samma möjlighet att nå utbildningens mål.

Resultatet i relation till det övergripande målet för verksamhetsåret 21/22:

- Det finns utmaningar i relation till likvärdighet, men ett stort kompensatoriskt arbete görs.

Fortsatta strategier

Kunskapen om vad som krävs för utveckling inom utbildningsområdet är idag bred och väl grundad i såväl svensk som internationell forskning. De studier som gjorts ger en samstämmig bild av vilka faktorer och förutsättningar som krävs för att nå framgång. Sveriges kommuner och regioner (SKR 2019) sammanfattar de huvudsakliga budskapen från aktuell forskning som visar på att framgångsrika kommuner har bra ledare, tillit i styrkedjan och att barns och elevers måluppfyllelse följs upp i hela styrkedjan. Ytterligare kännetecken är att skickliga pedagoger lyfts fram, att det finns tydlig ansvarsfördelning och höga förväntningar, att barn och elever i behov av stöd fångas upp samt att det finns samsyn och enighet om verksamhetens mål. Det finns inga enkla eller snabba lösningar utan SKR

konstaterar att framgång kräver långsiktighet och helhetsperspektiv vilket också stöds av Ulf Blossing (Kompetens för samspelande skolor: om skolorganisationer och skolförbättring 2008) som menar att det tar 5-8 år att skapa en bestående förändring. Bakom resultaten i årskurs 9 ligger barnets/elevens ligger alla insatser och undervisning som är gjord från förskolan till årskurs 9. Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer att det för att utveckla bestående förändring behövs ett fortsatt arbete utifrån tidigare beslutade övergripande strategier:

- **Stärka rektors mandat och ansvar.** Det vill säga att tydliggöra och stödja rektor i att utveckla och fatta beslut om inre organisation och behov av utveckling utifrån barns och elevers behov.
- **Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet.** Det vill säga att stärka mötet mellan barn, elever och pedagog i syfte att utveckla de fysiska, sociala och pedagogiska lärmiljöerna.
- **Säkra kompetensförsörjning.** Det vill säga ett aktivt arbete med att säkra god tillgång på behörig och utbildad personal för att bibehålla och förbättra förutsättningarna för förskola och skola av hög kvalitet.

Fördjupningsdialoger

Som en del av huvudmannens dialog med enheterna genomförs tre fördjupningsdialoger utifrån de mål och insatser som identifierats i huvudmannens verksamhetsuppföljning. Förvaltningen förslår följande tre teman, alla ut ett 1-16-årsperspektiv.

- Språkutveckling
- Tillgängliga lärmiljöer: Extra anpassningar och särskilt stöd
- Tillgängliga lärmiljöer: Normmedvetenhet, arbetet mot diskriminering och trakasserier

Ekonomisk bedömning

Beslut ryms inom ram.

Förslag till beslut

Redovisningen godkänns.

Fortsatt utveckling utifrån strategierna "Stärka rektors mandat och ansvar", "Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet" och "Säkra kompetensförsörjning".

Tema "Språkutveckling", "Tillgängliga lärmiljöer: Extra anpassningar och särskilt stöd" samt "Tillgängliga lärmiljöer: Normmedvetenhet, arbetet mot diskriminering och trakasserier" för fördjupningsdialoger fastställs.

Beslutet ska skickas till

Samtliga rektorer

Helena Balte
Förvaltningschef

Isak Bjärmark
Verksamhetsutvecklare

Del I – Organisation och rutiner

Huvudmannens verksamhetsuppföljning 21/22

Barn- och ungdomsnämnden

Innehåll

1. Inledning	4
2. Organisering	5
2.1. Beskrivning av barn- och ungdomsförvaltningens verksamhetsområde	5
2.2. Vision	6
2.3. Förvaltningens styrning och ledning	6
2.3.1 Organisering	7
2.3.2 Styrning och ledning av förskolan	8
2.3.3 Styrning och ledning av förskoleklass, grundskola samt fritidshem	8
2.3.4 Styrning och ledning av grundsärskolan	10
2.3.5 Behörig personal och personal- och lärartäthet.....	11
2.3.6 Organisering av barn- och elevhälsa	12
2.3.7 Studie- och yrkesvägledare	12
2.3.8 Förvaltningens stödfunktioners organisering.....	13
2.4. Fysisk lärmiljö	13
2.4.1 Skolbibliotek	15
2.5. Förbättringshistoria	15
2.6. Infrastruktur för systematiskt kvalitetsarbete	16
2.6.1 Rektors infrastruktur	17
2.6.2 Huvudmannens infrastruktur	18
2.7. Digitaliseringsstrategi för skolväsendet	18
2.8. Barn- och elevers perspektiv, inflytande och rättigheter	19
2.8.1 Alingsås kommuns policy för barnkonventionen	20
2.8.2 Ungdomsfullmäktige	20
2.8.3 Barn- och elevers arbetsmiljö	21
2.9. Agenda 2030 i Alingsås kommun – god utbildning för alla	21
2.10. Resursfördelning	22
2.10.1 Statsbidrag	24
2.11. Klagomål och synpunkter	24
2.12. Samverkan med andra aktörer	25
2.13. Extern granskning och tillsyn	26
2.13.1 Anmälningar från BEO och SI	26
2.13.2 Övriga granskningar	26

3. Övergripande rutiner	29
3.1. Placering i förskola, det fria skolvalet och placering i grundsärskola	29
3.1.1 Placering i förskola	29
3.1.2 Skolval.....	29
3.1.3 Placering i grundsärskola.....	29
3.2. Huvudmannens rutiner för arbetet mot kränkande behandling och diskriminering .	30
3.3. Arbetet för att främja närvaro	30
3.4. Dokumentation av undervisning och resultat	31
3.4.1 Rutiner för att följa barn och elevers lärande och kunskapsutveckling	31
3.4.2 Extra anpassningar.....	31
3.4.3 Särskilt stöd	31

1. Inledning

Ett fungerande kvalitetsarbete är avgörande för att kunna främja alla barns och elevers utveckling och lärande. Syftet med ett systematiskt kvalitetsarbete är att synliggöra kvalitet och likvärdighet, vad vi gör, varför och vad det leder till. Genom att planera, följa upp, analysera, dokumentera och utveckla utbildningen kan vi skapa och dela kunskap om vad som leder till framgång.

I denna första del beskrivs det som är huvudmannens förutsättningar, arbetsprocesser och organisering. I verksamhetsuppföljningens andra del presenteras huvudmannens resultat, analyser och insatser utifrån kvalitetsarbetets olika delar utifrån verksamhetsformen förskola och sedan skolformerna förskoleklass, grundskola, grundsärskola (from. 2 juli 2023 anpassad grundskola) samt fritidshem.

För att kunna analysera och följa upp verksamhetens mål och resultat behöver huvudmannens förutsättningar synliggöras. Delar av huvudmannens förutsättningar beskrivs utifrån hur styrning, ledning och ansvarsfördelning är organiserad, hur resurser har fördelats, hur personaltäthet och personalsammansättning ser ut, vilka verktyg, system och rutiner som finns för dokumentation och utvärdering.

Verksamhetsuppföljningen redovisar huvudmannens verksamhet, resultat och måluppfyllelse för verksamhetsåret 21/22. Rapporten är indelad i två delar. Den första delen beskriver förvaltningens organisering, styrning och ledning samt andra nyckeltal och processer centrala för huvudmannens verksamheter tillsammans med förvaltningsövergripande rutiner och riktlinjer. I del två redovisas resultat och analys av förskolans måluppfyllelse, resultat och analys av skolans måluppfyllelse och avslutas med en sammanfattning av verksamhetsårets resultat i ett 1-16-perspektiv där strategier och insatser för kommande år presenteras.

För att kvalitetsarbetet ska få effekt är det också avgörande med dialog genom hela styrkedjan. Det behövs dialog med barn och elever för att förstå och hitta samband. Det behövs också dialog mellan ledning och personal på respektive enhet för att synliggöra orsakerna till resultat och måluppfyllelse men också sambanden mellan verksamhetens förutsättningar, genomförande och måluppfyllelse. För att få grepp om motsvarande områden på huvudmannanivå behövs också dialog mellan enhet och huvudman.

2. Organisering

Syftet med förskolans, förskoleklassens, fritidshemmets, grundskolans och grundsärskolans utbildning är att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Förskolans och skolans uppdrag har flera dimensioner. Dels har förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan och fritidshemmet en uppgift att förbereda barn och elever för ett framtida liv som aktiva samhällsmedborgare, dels har barn och elever rättigheter här och nu. Att ge barn och elever kunskaper och värderingar som möjliggör ett aktivt samhällsdeltagande är både ett uppdrag gentemot varje enskilt barn och elev men också ett samhällsuppdrag i stort.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov och de ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Vidare har förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan ett ansvar för att uppväga skillnader i barns och elever förutsättningar. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Barn och elever behöver vara trygga och ha god hälsa samt en förskole- och skolmiljö som präglas av trygghet, studiero, likabehandling och frihet från kränkningar. På så vis hänger förskolans och skolans arbete med kunskaper och värden samman.

För alla som arbetar i förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan är arbetet med kunskaper och värdegrund ett övergripande uppdrag som ska genomsyra hela verksamheten – organisation, undervisning, alla olika möten och aktiviteter. I barn- och ungdomsförvaltningens kvalitetsarbete är utgångspunkten, och själva verksamhetens kärna, mötet mellan barn, elev och pedagog – i det mötet skapas förutsättningar för barns och elevers lärande och utveckling.

2.1. Beskrivning av barn- och ungdomsförvaltningens verksamhetsområde

Barn- och ungdomsförvaltningens verksamheter består från och med starten av verksamhetsåret 22/23 av tre öppna förskolor, 28 förskolor, 13 F-6-skolor, en F-9-skola samt tre 7-9-skolor, totalt 17 skolor. Skolorna utgör i regel en skolenhet, förutom Nolhaga som har både grundskola och grundsärskola samt Noltorpsskolan som består av enheterna Noltorp F-3, Noltorp 4-6 samt grundsärskola. Vid samtliga F-6-skolor ingår verksamhetsformerna förskoleklass och fritidshem.

För att stötta elever som är i behov av långtgående stödinsatser, har Alingsås kommun kommungemensamma SU-grupper där eleverna tas emot i ett mindre sammanhang, med få kontakter, en avskalad miljö och helt individualiserad undervisning efter elevens behov. När eleven får undervisning i de kommungemensamma SU-grupperna fortsätter samverkan med elevens hemskola. Det långsiktiga målet är att eleverna under tiden i SU-gruppen ges redskap och nya verktyg att hantera sin skolgång, dels att hemskolan bereder organisationen för att framöver bättre kunna möta elevernas stödbehov på respektive hemskola.

2.2. Vision

Alingsås kommuns vision 2040 lyder "Alingsås är Västsveriges vackraste kulturstad i en levande bygd. Genom nytänkande, engagemang och tillgänglighet skapar vi livskvalitet för alla". Barn- och ungdomsnämnden arbetar utifrån kommunfullmäktiges prioriterade mål för alla barn och elever där:

- Alingsås växer genom att stärka och uppmuntra arbetsliv, näringsliv och föreningsliv (*experimentlust*)
- I Alingsås finns goda livsmiljöer genom en långsiktig ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling (*omställning*)
- Alingsåsarna har inflytande, får god service och ett gott bemötande från kommunen (*tillsammans*)
- Alingsås barn och elever erbjuds en av landets bästa utbildningar (*livskvalitet*)
- Alingsås ska utvecklas genom ett hållbart samhällsbyggande med bevarad natur och kulturmiljö (*vackra miljöer*).

Med utgångspunkt i kommunens vision, syftar förvaltningens arbete till att tillsammans med övriga verksamheter bygga framtidens samhälle genom utbildning och samhällsservice av hög kvalitet.

2.3. Förvaltningens styrning och ledning

Förvaltningens styrning och ledning utgår från ett antal ställningstaganden:

- Genom beslutsfattande utifrån likvärdighet, rättssäkerhet samt barns och elevers bästa.
- Genom ett systematiskt kvalitetsarbete som utgör ett nav för ökad kvalitet och likvärdighet.
- Genom ett distribuerat ledarskap som leder till delaktighet.
- Genom ett utvecklande ledarskap och ett utvecklande medarbetarskap.
- Genom att tillvarata förvaltningens samlade kompetens.

Det innebär att:

- Arbetet utgår ifrån och följer gällande styrdokument.
- Arbete sker i en gemensam struktur för kvalitetsarbete som bygger dokumentation och dialog.
- Att organisering sker i team/arbetslag med en infrastruktur som ger tydligt fördelat mandat och ansvar.

- Att alla ledare och medarbetare agerar utifrån föredömlighet, personlig omtanke samt inspiration och motivation.
- Ledning och styrning utgår från tydliga och höga förväntningar som bidrar till att varje medarbetare känner engagemang för förvaltningens syfte och mening.

2.3.1 Organisation för styrning och ledning

Kommunfullmäktige organiserar förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola samt grundsärskola under barn- och ungdomsnämnden. Under barn- och ungdomsnämnden lyder barn- och ungdomsförvaltningen som leds av en förvaltningschef tillika skolchef. Som stöd har förvaltningschefen tre verksamhetschefer med ansvar för förskola, grundskola F-6 inkl. förskoleklass och fritidshem samt grundskola 7-9, grundsärskola 1-9, organiseringen av modersmål och studiehandledning, elevhälsa stöd och utveckling och en administrativ chef med ansvar för administrativ enhet, som håller samman förvaltningens administrativa processer. Varje chef arbetar inom respektive huvuduppdrag och ingår i förvaltningens ledningsgrupp för att tillsammans styra och leda förvaltningen så att verksamhetens mål uppnås i ett 1-16-årsperspektiv. Förvaltningschefen har också två direkt underställda verksamhetsutvecklare som arbetar tillsammans med ledningsgruppen i frågor om styrning och ledning samt systematiskt kvalitetsarbete.

Förskole- och skolenheter är organiserade i team med utgångspunkt i geografisk placering av enheterna. Förvaltningens team utgörs av Team Norra, Team Nordväst, Team Nordost, Team Centrum, Team Sydväst, Team Sydost och Team Södra. I samtliga team, Team Centrum undantaget, ingår både förskole- och skolenheter. Denna teamorganisation är ny sedan starten av verksamhetsåret 22/23.

Att organisera kommunens förskole- och skolenheter i team enligt ovan motiveras genom att stärka 1-16 perspektivet i verksamheten där rektorer vid respektive enhet samarbetar

och ansvarar för kontinuitet inom ramen för teamets verksamhetsområden och barns och elevers lärande. Teamen samarbetar även kring personal och arbetsmiljö genom bl.a. kompetensförsörjning och rekrytering, lönesättning, systematiskt arbetsmiljöarbete, ekonomi, rehabilitering, personalfrågor samt systematiskt kvalitetsarbete.

2.3.2 Styrning och ledning av förskolan

Alingsås kommun har från verksamhetsåret 22/23 start 28 förskolor från Stora Mellby i norr till Ödenäs i söder. Förskolorna har kapacitet från 20 barn till 180 barn. Förskolorna ligger strategiskt placerade i bostadsområden, vilket gör att de flesta barn kan erbjudas placering på en förskola nära hemmet. Förskolorna arbetar målinriktat med att utveckla barnens kunnande genom god undervisning med utgångspunkt i Lpfö18. Vidare har förskolorna väl utvecklade strukturer för systematiskt kvalitetsarbete. Organiseringen ser olika ut beroende på förutsättningarna på respektive förskola.

De olika förskolorna har ett antal nyckelfunktioner, flera av dessa organiseras på respektive förskola utifrån lokala behov. Därtill finns nyckelfunktioner som är gemensamma för samtliga förskolor. Dessa är:

SKA-ansvarig är en förskollärare som tillsammans med rektor är drivande och inspirerande i det systematiska kvalitetsarbetet. SKA-ansvarig har rollen som samtalsledare och deltar i uppföljningen av förskolans inre arbete och utvecklingsarbete. Den SKA-ansvariga är också en del av förvaltningens gemensamma nätverk för systematiskt kvalitetsarbete.

IKT-pedagog är en pedagog som fångar upp verksamhetens behov och driver digitaliseringsarbete och pedagogiska utvecklingsfrågor tillsammans med rektor. Vidare arbetar IKT-pedagogen för att med digitalisering som stöd arbeta för att skapa en utvecklande lärmiljö för att på bästa sätt gynna varje barns utveckling och lärande.

2.3.3 Styrning och ledning av förskoleklass, grundskola samt fritidshem

Alingsås kommun har totalt 17 grundskolor. De skolor som har F-6 har också tillhörande fritidshem. Utav dessa 17 grundskolor är 13 F-6-skolor, en F-9-skola och tre 7-9-skolor. Storleken på skolorna varierar från ca 50 till ca 450 elever. Noltorpsskolan är delar i två skolenheter Noltorp F-3 och Noltorp 4-6. Respektive skolenhet leds av en rektor.

De olika skolorna har ett antal nyckelfunktioner, flera av dessa organiseras på respektive skola utifrån de lokala behoven på respektive skola. Det finns nyckelfunktioner som är gemensamma för de flesta skolor. Dessa är:

Förstelärare är lärare som under en period på två år har i uppdrag av rektor att driva det systematiska kvalitetsarbetet i en viss riktning. Utöver det anger rektor eventuella tillägg i uppdraget beroende på rektors bedömning av behovet på den enskilda skolan.

IKT-pedagog är en pedagog som fångar upp verksamhetens behov och driver digitaliseringsarbete och pedagogiska utvecklingsfrågor tillsammans med rektor. Vidare

arbetar IKT-pedagogen för att med digitalisering som stöd för att skapa en utvecklande lärmiljö för att på bästa sätt gynna varje elevs utveckling och lärande.

Tillgängliga lärmiljöer och kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper

Alla barn och elever har rätt till en undervisning som stödjer och stimulerar dem att nå så långt som möjligt utifrån läroplanerna och andra styrdokument. I de fall den pedagogiska personalen upptäcker att ett barn eller en elev är i behov av någon typ av anpassning eller särskilt stöd är förskolan eller skolan skyldig att sätta in stödinsatser för eleven för att möta dessa behov. Insatserna förändras, revideras och uppdateras över tid för att se till att de motsvarar barnets eller elevens behov av stöd.

Varje förskola och skola arbetar för att bredda undervisningen och göra lärmiljöerna tillgängliga och inkluderande för så många barn och elever som möjligt. Detta görs genom att planera och genomföra undervisning som redan från början syftar till att vara tillgänglig för alla barn och elever. De pedagogiska lärmiljöerna ska vara konstruerade på ett sådant sätt att de stimulerar alla barn och elevers lärande gentemot läroplansmålen.

I de fall förskola och skola behöver stöttning i att utveckla tillgängliga och inkluderande lärmiljöer eller på annat sätt behöver komplettera enhetens arbete med kunskap, kompetens för att hitta andra möjligheter att ytterligare intensifiera arbetet finns enhetschef för Stöd och utveckling att tillgå som stöd. I enhetschefs uppdrag ingår att samverka med rektorer, barn- och elevhälsoteam och/eller pedagoger på skolor för att i allt större utsträckning och omfattning utveckla verksamheten i riktning mot en högre tillgänglighet och inkluderande lärmiljö för alla barn och elever.

För att stötta elever som är i behov av långtgående stödinsatser har Alingsås kommun kommungemensamma SU-grupper där elever kan tas emot i ett mindre sammanhang, med få kontakter, en avskalad miljö och individualiserad undervisning efter elevens behov. När eleven får undervisning i en kommungemensam SU-grupp fortsätter samverkan med elevens hemskola. Det långsiktiga målet är dels att eleverna under tiden i SU-gruppen ges redskap och nya verktyg att hantera sin skolgång, dels att hemskolan bereder organisationen för att framöver bättre kunna möta elevens stödbehov i ordinarie miljö. Tidsperioden en elev har sin undervisning i SU-grupp varierar från individ till individ, men återgång till hemskola och ordinarie miljö är alltid i fokus.

Särskilt om förskoleklass

Undervisning i förskoleklass bygger på lek och lärande och ska vara en brygga mellan förskolan och grundskolan. Förskoleklassen är sedan hösten 2018 obligatorisk och elever i förskoleklassen omfattas på så vis av skolplikt. Centralt för arbetet i förskoleklass är det nationella kartläggningmaterialet, som sedan hösten 2019 också är obligatoriskt. Arbetet med språkutveckling är centralt och genom det nationella kartläggningmaterialet får skolan ett nuläge rörande matematik och svenska för varje enskild elev och på gruppnivå. Utifrån resultatet planeras därefter undervisningen och tidiga och relevanta insatser sätts in utifrån varje elevs behov.

Särskilt om grundskolan 1-6

Samtliga F-6-skolor bedriver ett aktivt arbete med att tillgängliggöra lärmiljöerna för samtliga elever. Detta för att undanröja hinder för lärande. Dessutom organiseras skolorna för att ge stöd i mindre sammanhang. Hur omfattande stödet i mindre sammanhang är beror på elevens behov. Undervisningen för årskurs 6 i moderna språk och hem- och konsumentkunskap sker på högstadieskolorna. Eleverna tar sig till en högstadieskola ett antal gånger i veckan för att få undervisning av legitimerade lärare. Skolorna erbjuder läxhjälp.

Särskilt om fritidshemmet

Fritidshemmets uppdrag är att stimulera elevernas utveckling och lärande och erbjuda eleverna en meningsfull fritid. Fritidshemmet har en särskild del i Läroplanen för grundskolan (Lgr 11), och fritidshemmets resultat utgör en del av skolans samlade resultat. Fritidshemmet och skolan ska samverka utifrån identifierade behov för att ge eleverna en dag som hänger ihop som en helhet. I respektive fritidshem finns det en SKA-ansvarig som tillsammans med rektor driver det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att utveckla undervisningen. Det finns två förstelärare för fritidshemmet som har som uppdrag att driva utveckling dels i det egna fritidshemmet men också kommungemensamt.

Förstelärare är lärare som under en period på två år har i uppdrag att driva det systematiska kvalitetsarbetet i en viss riktning för hela förvaltningen och i det egna fritidshemmet. Utöver det anger rektor eventuella tillägg i uppdraget beroende på rektors bedömning av behovet i det enskilda fritidshemmet.

SKA-ansvarig är en pedagog som tillsammans med rektor är drivande och inspirerande i det systematiska kvalitetsarbetet, har rollen som samtalsledare och deltar i uppföljningen av fritidshemmets inre arbete och utvecklingsarbete. Den SKA-ansvariga är också en del av förvaltningens gemensamma nätverk för systematiskt kvalitetsarbete.

Särskilt om grundskolan 7-9

Samtliga högstadieskolor erbjuder lovskola två veckor varje sommar och under pågående verksamhetsår, i första hand för elever i årskurs 8 och 9. Samtliga högstadieskolor bedriver ett aktivt arbete med att ge stöd i mindre sammanhang både i form av särskilda undervisningsgrupper och andra mindre omfattande insatser. Högstadieskolorna organiserar med stöd av kultur- och utbildningsförvaltningen prao. Högstadieskolorna erbjuder läxhjälp.⁹

2.3.4 Styrning och ledning av grundsärskolan

Grundsärskolan åk 1-6 är organiserad i Team Nordväst sedan starten av verksamhetsåret 22/23. Grundsärskolan 7-9 ingår i Team Centrum tillsammans med övriga högstadier i centrum och är belägen Nohagaskolan. Ett 40-tal elever är inskriva i grundsärskolan. Grundsärskolan är uppdelad på två särskoleenheter som leds av respektive rektor. Fritidshem anordnas för grundsärskolans elever 1-6 i ett gemensamt fritidshem. När elever börjar på Nohaga grundsärskolan sker en trygg övergång till korttidstillsynen, som organiseras av vård- och omsorgsförvaltningen. För överlämning till gymnasiesärskolan finns ett nära samarbete. Specialpedagog stöttar i överlämning till gymnasium utifrån

elevens förmågor och intressen. Från och med verksamhetsåret 2023/2024 byter grundsärskolan namn till anpassad grundskola.

2.3.5 Behörig personal och personal- och lärartäthet

Andelen förskollärare med legitimation och behörighet för den undervisning de bedriver 2021, enligt Kolada för Alingsås kommun, är 52%. Personaltäthet antal barn per heltidstjänst med förskollärlärligitation och behörighet är 10,1.

För verksamhetsåret 2021/2022 är andelen tjänstgörande lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola 1-9, enligt statistik från Kolada för Alingsås kommun, 75,6%. Det pågår tillsammans med Göteborgsregionen ett arbete dels för att kartlägga personalen på fritidshemmen och dels för att fastställa befattningar för fritidshemmet. I den kartläggningen som genomfördes i november 2021 visade det att 33% av personalen har lärarlegitimation för undervisning i fritidshem och 10% har någon form av pedagogisk högskoleexamen men ingen legitimation, 26% har en pedagogisk utbildning på lägst gymnasial nivå och de resterande 31% av personalen har ingen pedagogisk utbildning.

Utav förvaltningens totalt 29 tillsvidareanställda rektorer så är det 20 stycken som fullföljt rektorsprogrammet. 5 rektorer är under utbildning, 3 ska påbörja utbildningen inom ett år och 1 rektor har undantagits.

De senaste åren har förvaltningen haft en varierad total personalomsättning, i såväl förskola som skola. För 2017 och 2018 är ca 20% av de avslutade anställningarna pensionsavgångar, för 2019 utgjorde 30% utav de avslutade anställningarna av pensionsavgångar. För 2020 har 33% av avgångarna varit pensionsavgångar och för 2021 var 25% av avgångarna pensionsavgångar. Den senaste treårsperioden har 13 rektorer slutat, 4 rektorer slutade 2018, 5 rektorer slutade 2019, 4 rektorer slutade under 2020 och 2 rektorer slutade under 2021.

Personalomsättning	2017	2018	2019	2020	2021
Hela förvaltningen	14%	15%	11%	6%	11,6%
Förskola	14%	13%	14%	3%	11,9%
Grundskola	18%	28%	9%	8%	9,4%
Rektorer, Förskola	20%	0%	0%	9%	0%
Rektorer, Skola	27%	10%	32%	14%	7,8%

Personaltäthet	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Antal elever/lärare (heltidstjänst) grundskola åk 1-9	12,4	13,2	13,1	12,4	12,7
Antal barn/förskollärare med legitimation	10,0	9,8	10,3	9,6	10,1
Antal barn/årsarbetare i förskola	5,4	5,7	5,5	5,5	5,3

2.3.6 Organisering av barn- och elevhälsa

Varje enskild rektor har ansvar för att leda och organisera barn- respektive elevhälsoteamets arbete och rutiner. Förskolans barnhälsoteam (BHT) utgörs i regel av rektor och specialpedagog tillsammans med förskolornas pedagoger. Framför allt arbetar BHT hälsofrämjande och förbyggande; för att utveckla tillgängliga och inkluderande lärmiljöer för undervisning för alla barn i verksamheten. Det finns även en centralt organiserad psykolog som respektive BHT har tillgång till vid behov.

I skolans elevhälsoteam (EHT) ingår rektor, specialpedagog, skolpsykolog, skolkurator och skolsköterska samt eventuellt andra kompetenser beroende på hur rektor valt att organisera elevhälsan, t.ex. speciallärare eller studiepedagoger. Skolpsykolog, skolkurator och skolsköterska tillhör den centralt organiserade elevhälsan som är organiserade under en gemensam enhetschef. Övriga professioner i EHT har rektor på skolan som närmaste chef.

I Alingsås kommun finns i december 2022 7,0 skolpsykologstjänster, 9,65 skolkuratorstjänster och 11,2 skolskötersketjänster.

Barn- och elevhälsans övergripande uppdrag är att i största möjliga utsträckning arbeta främjande och förebyggande, i syfte att öka barns och elevers trygghet, närvaro och måluppfyllelse i en tillgänglig och likvärdig lärmiljö. Detta uppnås genom god samverkan inom barn- och elevhälsan, under ledning av rektor och genom god samverkan mellan barn- och elevhälsan samt den pedagogiska personalen på respektive enhet.

2.3.7 Studie- och yrkesvägledare

Studie- och yrkesvägledarna har i uppdrag att arbeta för alla skolor, dock sker mest arbete i högstadieskolorna i och med gymnasievalet i årskurs 9. De ger både individuell vägledning och stöd i val till gymnasiet för framtida yrkesval och stöd i det arbetsorienterade arbetet på respektive skola inklusive praktisk arbetslivsorientering (prao). Studie- och yrkesvägledarna samarbetar med skolornas elevhälsoteam och lärare. I förvaltningen finns två studie- och yrkesvägledare. Studie- och yrkesvägledarna är organiserad under enheten stöd och utveckling.

2.3.8 Förvaltningens stödfunktioners organisering

På förvaltningskontoret ingår administrativa enheten som består av områdena kansli, ekonomi och planering. Dessa funktioner verkar för att alla barn och elever inom Alingsås kommun ska erbjudas omsorg och utbildning för att skapa förutsättningar till framtida utbildning och arbete samt till goda samhällsmedborgare. Administrativa enheten stödjer personal, andra huvudmän och medborgare inom frågor om juridik, statistik, ekonomi, IT och lokaler med främsta fokus på förvaltningens verksamhet inom förskola, grundskola, fritidshem och grundsärskola.

Barn- och ungdomsförvaltningen har centralt organiserade mentorer som ansvarar för den lagstadgade introduktionsperioden, som innebär att den nyexaminerade förskolläraren eller läraren ska få tillgång till en mentor som ger stöd och råd under det första året i yrket. Insatserna leder till mentorer som har mer samlad tid för planering och efterarbete vilket leder till ett mer professionellt introducerande till yrket. Dessa personer har stöd både i enskild handledning och via grupper där flera nyexaminerade förskollärare/lärare ingår. Barn- och ungdomsförvaltningen erbjuder dessutom de som är inne på andra och tredje året fortsatt stöttning av mentorer.

Vid barn- och ungdomsförvaltningen finns ett antal stödfunktioner centralt organiserade under enhetschef för stöd och utveckling. Dessa utgörs av två utvecklingsledare, en logoped, en hörselpedagog/specialpedagog och två studie- och yrkesvägledare (se 2.3.7). Medarbetarna vid stöd och utveckling arbetar i nära samverkan med rektorerna och har i uppdrag att stötta rektor och enheterna i arbetet med att utveckla kompetens samt att utveckla och förändra lärmiljön för att öka tillgängligheten för alla barn och elever. Uppdrag kan vara antingen förvaltningsgemensamma eller på uppdrag av rektor vid enskilda enheter. Stödfunktionernas övergripande uppdrag är att i största möjliga utsträckning arbeta främjande och förebyggande, i syfte att öka trygghet, närvaro och måluppfyllelse i en tillgänglig och likvärdig lärmiljö för förvaltningens barn och elever. Därtill ingår arbete med kompetensutveckling och kompetensförsörjning där samverkan med högskolor och universitet ingår och samordning av lärarstudenters verksamhetsförlagda utbildning är en central del.

2.4. Fysisk lärmiljö

Det är viktigt att alla barn och elever har tillgång till lokaler som är likvärdiga och av hög standard i hela kommunen. Det finns flera äldre förskole- och skollokaler som har behov av att ytterligare anpassas för att möta den pedagogik och de arbetsätt som undervisningen utförs på idag. Det behövs fler flexibla utrymmen och fler grupprum. Nya ökade krav för tillgänglighet, miljökrav och ventilation påverkar lokalernas beskaffenhet och flera lokaler är i behov av anpassning.

Förvaltningen arbetar för att effektivisera lokalutnyttjandet så långt det är möjligt. Det gäller såväl för förvaltningens egen verksamhet som förutsättningar för att lokaler ska kunna användas optimalt under hela dagen, alla dagar. Som stöd för arbetet med att utveckla den fysiska lärmiljön vid till- och ombyggnad har förvaltningen tagit fram ramprogram för förskola

respektive skola. Som stöd för att analysera och besluta i fråga om lokalförsörjning revideras årligen förvaltningens lokalförsörjningsplan tillsammans med övriga förvaltningsplaner.

Den målbild som ligger till grund för barn- och ungdomsförvaltningens lokalplanering är att till en rimlig kostnad, vid rätt tidpunkt och på rätt plats ha lokaler som är likvärdiga och lämpliga för sitt ändamål. Strategisk lokalplanering med om- till och nybyggnation utifrån ramprogram för förskola och skola skapar även förutsättningar för att kunna forma minskade barngrupper i förskolan och skapa en hållbar klassorganisation i skolan. Barn- och ungdomsnämnden beslutade 2019-11-26 om vision för framtida skolorganisation och gav förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till framtida skolorganisation i respektive delområde; Kommundel Bjärke, Kommundel Långared, Alingsås Södra kommunedel, Förskolor i tätorten, F-6 skolor i tätorten samt 7 - 9 skolor i tätorten. Långsiktigt arbete pågår utifrån visionen tillsammans med planering utifrån behov och kapacitet i relation till nybyggnation.

Det är viktigt att alla barn och elever har tillgång till ändamålsenliga och likvärdiga lokaler, i hela kommunen. Det finns flera äldre förskole- och skollokaler som inte är fullt anpassade efter den pedagogik och de arbetssätt som undervisningen utförs på idag. Det saknas grupprum och utrymmen som är flexibla. Även ytor för personal samt barn- och elevhälsa har behov av förändring. Nya ökade krav för tillgänglighet, miljökrav och ventilation påverkar även lokalernas beskaffenhet. För att få ett så effektivt lokalnyttjande som möjligt och på så sätt spara på både ekonomiska och mänskliga resurser krävs ett mer innovativt tankesätt. Ett effektivt lokalnyttjande beskriver graden av användbarhet och förutsättningar för att lokalerna ska användas optimalt under hela dagen/dygnet. I framtiden bör ett större samnyttjande av lokaler inom förvaltningen men även mellan olika förvaltningarna ske.

För att ytterligare belysa kommunens skolstruktur har också tillgången till ändamålsenliga lokaler inventerats. Lärmiljöernas utformning påverkar möjligheterna till undervisning som är tillgänglig för alla elever vilket möjliggör undervisning av hög kvalitet som också är ekonomiskt hållbar. Avgörande är både tillgång till ändamålsenliga klassrum med tillhörande grupprum men även tillgången till specialsalar spelar roll.

För att belysa tillgången av ändamålsenliga lokaler och skolornas möjligheter till flexibilitet i organisation har förvaltningen inventerat antalet elever per klassrum (exkl. specialsalar) respektive grupprum. Siffrorna ska inte direkt översättas till klasstorlekar utan syftar till att visa på variationen mellan enheter.

God tillgång (17-20 elever per klassrum)	Medelgod tillgång (21-25 elever per klassrum)	Sämlre tillgång (26-29 elever per klassrum)
7 (varav 5 med god tillgång till grupprum)	7 (varav 4 med god tillgång till grupprum)	3 (där samtliga har sämlre tillgång till grupprum)

I den rapport som redovisas för Barn- och ungdomsnämnden 2022-12-13 §127 konstateras att tillgång till antalet klassrum i förhållande till antalet elever på skolenheten skiljer sig mellan skolenheter men att det inte samvarierar med måluppfyllelse och inte heller samvarierar med antalet elever per klassrum respektive antalet elever per grupprum. I

rapporten konstateras att det finns en viss samvariation mellan antalet elever per klassrum och studiero, men utgör en mindre del av förklaringen.

SKR beskriver i sin rapport "Skilda förutsättningar och lokala lösningar: Kompetensförsörjning i förskola, skola och vuxenutbildning" (2022) hur många kommuner har räknat på hur stor en grundskola behöver vara för att det ska vara möjligt att möta kraven på lärare med rätt ämnesbehörigheter och andra personalkategorier som behövs. Det handlar både om att kunna skapa attraktiva tjänster och en hållbar ekonomi. Eftersom kommunerna har så olika förutsättningar och behov varierar också resultatet. Kommunernas bedömningar är att någonstans mellan 350–600 elever behöver gå i en grundskola för att den ska vara tillräckligt stor för att få ihop en väl avvägd helhet.

I lokalförsörjningsplan liksom ramprogram för förskola respektive skola anger huvudmannen strategier och ställningstaganden för hållbar lokalförsörjning med ändamålsenliga lokaler.

[Ramprogram för förskola](#)
[Ramprogram för grundskola](#)
[Lokalförsörjningsplan](#)

2.4.1 Skolbibliotek

Varje skola har ett skolbibliotek. Beroende på skolans lokala förutsättningar är skolbiblioteken organiserade på olika sätt. Skolbiblioteken är olika stora och boksamlingarna olika omfattande. Biblioteken används som en resurs för lärande för respektive skola, där informationssökning är en viktig del, men även att främja läslust och språkutvecklingen hos eleverna. Flera av skolorna kompletterar det lokal skolbiblioteket med Alingsås kommuns folkbibliotek. Läroplanen styr arbetet med skolbiblioteken och rektor organiserar undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Det finns en kommungemensam biblioteksplan vars syfte är att samordna och utveckla biblioteksverksamheten, både folkbibliotek och skolbibliotek. I planen är några områden utpekade som ska utvecklas särskilt.

[Biblioteksplan](#)

2.5. Förbättringshistoria

Barn- och ungdomsförvaltningen har de senaste åren arbetat med ett antal gemensamma insatser utifrån de områden som enheterna tillsammans med huvudmannen identifierat som angelägna.

Ulf Blossing (2008) använder begreppen initiering, implementering och institutionalisering för att synliggöra förändrings-, eller med Blossings ord, förbättringsarbets olika faser. I initieringsfasen arbetas förståelsen av det nya fram och idéerna prövas praktiskt. Denna fas tar ca 1-2 år. Därefter övergår förbättringsarbetet i implementeringsfasen, då erfarenhetsutbyte kring hur det fungerar praktiskt sker. Här är det viktigt att behålla uppmärksamheten på projektet, så det inte tappas för andra, nya projekt. I denna fas krävs uthållighet,

långsiktighet och systematik från lärare och skolledare, i ca 3-5 år, så institutionaliseringen nås, då arbetet har blivit rutin. Ett förbättringsområde når sedan den fjärde och sista fasen, spridning, där vikten av dokumentation av erfarenheterna betonas för att främja lärande om det genomförda förbättringsområdet. I tabellen nedan illustreras de insatser som det beslutats om de senaste åren.

Utvecklingsområde/Insatser	Initiering	Implementering	Institutionalisering
Förskola			
Att se, förstå och möta alla barn	15/16	16/17-17/18	18/19
Språk och språkutvecklande arbetssätt	16/17	17/18-18/19	19/20
Barns inflytande och delaktighet	17/18	18/19	19/20
Reviderad läroplan förskola	18/19	19/20	
Minskade barngrupper	18/19	19/20-	
Läsllyftet	21/22		
Skola			
Matematiklyftet	12/13	13/14-14/15	15/16
Läsllyftet	16/17		
NPF-läropaket		16/17-18/19	19/20
Digitalisering			
Gemensamt			
Förändrade strukturer för systematiskt kvalitetsarbete	20/21	21/22-	
Stärka rektors mandat och ansvar	20/21	21/22	

Dessa utvecklingsområden beskrivs utifrån huvudmannens insatser och utvecklingsarbete. Efter att ett område bedömts som institutionaliserat på huvudmannanivå fortsätter arbetet lokalt på respektive enhet.

2.6. Infrastruktur för systematiskt kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetet utgår från mötet mellan barn, elev och pedagog. Det är det enskilt viktigaste mötet för att säkerställa lärande och utveckling. Strukturen för kvalitetsarbetet tar utgångspunkt i kvaliteten i det mötet och syftar till att stärka och utveckla det samma. All utbildning i förskola och skola ska utgå från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (Skollagen 1 kap §5). När pedagogerna dokumenterar och analyserar arbetet så skapas förutsättningar för enheten att aggregera och sammanställa resultat och analys. Det leder till att organisationen, på såväl enhets- som huvudmannanivå, får förutsättningar att leva upp till kraven på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet genom dessa aggregerade resultat och analyser. Det finns förvaltningsgemensamma strukturer för det systematiska kvalitetsarbetet för att huvudmannen ska ha möjlighet att aggregera resultat samt kunna göra relevanta jämförelser mellan enheter. Den dokumenterade verksamhetsuppföljningen ligger till grund för dialog om resultat och utvecklingsbehov. Dialog inom styrkedjans delar

syftar till att skapa ömsesidig förståelse för enheternas utmaningar och behov samt för huvudmannens avvägningar och prioriteringar.

Barn- och ungdomsnämndens struktur för det systematiska kvalitetsarbetet vilar på två ben: kvalitet genom dokumentation och kvalitet genom dialog. Dokumentationen består av veckoreflektioner, delanalyser och verksamhetsuppföljningar. I verksamhetsuppföljningen dokumenteras analyser samt kommande mål och insatser. I dialoger, både internt vid respektive enhet, mellan enheterna, mellan enhet och huvudman, kompletteras och fördjupas förståelsen av analyserna samt kommande mål och insatser.

2.6.1 Rektors infrastruktur

Utöver de strukturer som huvudmannen bedömer behöver vara gemensamma, bygger rektor upp en inre organisation för ett systematiskt kvalitetsarbete. Strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet tar utgångspunkt i mötet mellan barn, elev och pedagog. Det mötet är det enskilt viktigaste mötet för att säkerställa utveckling och lärande. I rektors inre organisation finns två delar som var och en behöver vara välfungerande, men det är när de två delarna verkar i samklang som god verksamhet uppstår. Dessa två delar beskriver Hans-Åke Scherp (2013) som utvecklingsorganisation och arbetsorganisation. För att dessa två delar av organisationen ska arbeta i samklang behövs en tydlig och förankrad bärande pedagogisk idé. Det är rektor som beslutar om inre organisation bärande pedagogiska idé.

Arbetsorganisation - Arbetsorganisationen inbegriper organisatoriska strukturer som möjliggör barn- och elevaktiva arbetssätt, samarbete mellan pedagoger, arbetslagsträffar, kompetensutvecklingstid, tydlig tjänsteplanering, resultatuppföljning, kvalitetssäkring, ansvarsfördelning och så vidare. Personal behöver även veta hur de ska agera om de stöter på problem. Således handlar arbetsorganisation om organisatoriska strukturer som stödjer och underlättar det pedagogiska vardagsarbetet. Huvudpoängen är att skapa ramverk inom vilken man kan minska risken för att problem ska uppstå och som underlättar hanteringen av störningar i det pedagogiska arbetet. På så sätt kan man frigöra tid och energi för utvecklingsarbete.

Utvecklingsorganisation - Utvecklingsorganisationen kännetecknas av en arbetskultur som främjar gemensamt systematiskt lärande och förändringsarbete. I den delen av organisationen finns långsiktiga strategier för analys, förståelse och förändring av undervisningspraktiker samt barns och elevers måluppfyllelse. Här strävar organisationen efter att lära om och förstå hur den pedagogiska verksamheten bidrar till eller hindrar barns och elevers lärande och hur olika problem kan uppstå. Dessa lärdomar ska sedan leda till handling och förändring av undervisningspraktiker.

Bärande pedagogisk idé - En bärande pedagogisk idé handlar om att samla ihop uppsättningar av olika överenskommelser, rutiner och idéer om hur verksamheten bör bedrivas. Dessa utgår ifrån gemensamma ställningstaganden. Den bärande pedagogiska idén är mer konkret i jämförelse med en vision och beskriver hur arbetet ska gå till. Några delar som kan omfattas av en bärande pedagogisk idé är förskolans eller skolans syfte i samhället, människosyn (barn- och elevsyn), kunskapssyn ska prägla utbildningen och

undervisningen och mer konkret det praktiska utförandet kopplat bland annat rörande organisation, lärmiljö, förhållningssätt och undervisning.

Verksamhetsuppföljning – En gång per år skriver respektive enhet en verksamhetsuppföljning. Verksamhetsuppföljningen består dels av enhetens övergripande rutiner och organisering, men framförallt av analyser av verksamhetsåret samt planerade insatser och mål utifrån de analyserna. Till grund för verksamhetsuppföljningen ligger bland annat de löpande analyserna under året och resultat av olika enkäter och annan tillgänglig statistik. För skolorna ingår även omdömen, nationella prov, sammanställning närvaro samt betyg.

2.6.2 Huvudmannens infrastruktur

I huvudmannens verksamhetsuppföljning redogör huvudmannen för verksamhetens organisering och styrning, strukturer för systematiska kvalitetsarbete och övergripande rutiner samt resultat och analys för huvudmannens verksamheter. Resultat och analys består dels av aggregerade resultat från enheternas verksamhetsuppföljningar men också av jämförelser mellan enheter och mellan andra kommuner och huvudmän. Huvudmannens verksamhetsuppföljning pekar också ut behov av utveckling och strategier på huvudmannanivå. I samband med att förvaltningen färdigställer huvudmannens verksamhetsuppföljning genomförs en huvudmannadialog utifrån de resultat och analyser som presenteras i verksamhetsuppföljningen. Huvudmannens verksamhetsuppföljning tillsammans med huvudmannadialogen utgör kärnan för huvudmannens kvalitetsarbete. Därutöver återspeglar förvaltningen till huvudmannen kontinuerligt i förvaltningens huvudprocesser vad gäller ekonomi, systematiskt arbetsmiljöarbete, planering- och uppföljning samt systematiskt kvalitetsarbete.

2.7. Digitaliseringsstrategi för skolväsendet

Den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet antogs av regeringen 2017 och har som syfte att skolväsendet ska använda digitaliseringens möjligheter för att uppnå en hög digital kompetens och främja kunskapsutveckling och likvärdighet. Strategin sträcker sig fram till och med år 2022 då målen ska vara uppnådda hos huvudmannen. Det kommer efter 2022 att fattas beslut om ny nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet.

Målen i Digitaliseringsstrategin för skolväsendet ställer krav på adekvat digital kompetens för alla i skolväsendet, såväl barn och elever som pedagogisk personal och ledning. Digitaliseringsstrategin tar vidare upp vikten av likvärdig tillgång till och användning av digitala verktyg och lärresurser. För att utveckla digital kompetens och tillgång till digitala resurser behövs enligt digitaliseringsstrategin också ändamålsenlig infrastruktur, både i form av tillgång till verktyg och trådlösa nät men även i form av teknisk-pedagogisk support.

I budget för 2022 fattade barn- och ungdomsnämnden beslut om förtätning av digitala verktyg för att samtliga elever i år 3-9 skulle ha tillgång till personligt, digitalt lärvätyg. Beslutet innefattade också en förtätning av antalet digitala verktyg för personal i förskolan. Under våren 2022 förbereddes förtätningen bland annat genom att förvaltningen utarbetade

ett stödmaterial för införandet. Detta stämde sedan av med rektorer och skolornas IKT-ansvariga. Under augusti-september rullades därefter verktygen ut och dessa används nu i verksamheterna.

Under våren 2022 påbörjades skolbesök på F-6 skolorna med dialog och behovsinventering kring skolornas nuläge och önskat läge kring digitalisering. Utifrån vad som framkom i dialogerna så påbörjades flera olika aktiviteter. Stöd och utveckling utarbetade en utbildning/workshop utifrån skolornas önskemål, *Digitala lärverktyg och assisterande teknik i undervisningen*. Ett arbete gjordes också kring mer skräddarsydda lärresurser där förvaltningen har kvalitetssäkrat, tillgängliggjort och kategoriserat olika digitala lärresurser. Ett stödmaterial kring användning och tillgänglighetsanpassning av elevverktyg (Chromebook) togs fram utifrån de behov och önskemål som framkommit vid besöken. Arbetet med att ytterligare uppgradera och utöka trådlösa nät genomfördes.

Fler åtgärder planeras i detta arbete, bland annat stöttning och utveckling av arbetet med de befintliga digitala lärresurser som vi har sedan tidigare, exempelvis Unikum (digital dokumentation) och Dugga (digitala prov).

Teknisk-pedagogisk support har utvecklats genom att förvaltningen i högre grad tillgängliggjort information och e-tjänster för självhjälp och snabbare och än mer adekvat support och annan ärendehantering. Detta arbete kommer att fortsätta med målet att fortsätta samla och öka kompetens kring aktuella digitala system ute i verksamheterna, samt för att effektivisera administration.

2.8. Barn- och elevers perspektiv, inflytande och rättigheter

Barn- och ungdomsförvaltningens verksamhet riktar sig till barn varför frågan om barns inflytande, delaktighet och rättigheter är central. Inom barn- och ungdomsförvaltningen finns omfattande barnkompetens med gedigen kunskap om barns- och ungas utveckling, levnadsvillkor och behov. I arbetet med barn och elever kan personal sätta sig in i barnets situation för att bättre kunna ta tillvara barnets intresse (barnets bästa) och på så sätt anta ett *barnperspektiv*. Verksamheten inom såväl förskola som skola ställer krav på barns inflytande och delaktighet där *barnets perspektiv* är centralt. För att få reda på barnets perspektiv måste vuxna kommunicera med barn på ett sätt som är anpassat. Vuxna har skyldighet att ta hänsyn till barnets perspektiv enligt artikel 12 i FN:s barnkonvention, som fastställer barnets rätt till delaktighet.

Att arbeta med ett barnperspektiv eller utgå från barnets perspektiv innebär inte automatiskt att barnets rättigheter säkerställs. För det krävs ett barnrättsperspektiv. Ett *barnrättsperspektiv* innebär att alla besluts- och arbetsprocesser är barnrättsbaserade, det vill säga att barnkonsekvensanalyser och eller prövningar av barnets bästa har gjorts. I en prövning av barnets bästa ska flera aspekter utredas och sammanvägas inför beslut. Beroende på hur stor förändring det rör sig om avgör det hur grundlig dokumentationen ska

vara. Vid större organisationsförändringar är det särskilt viktigt barnkonsekvensanalysen dokumenteras. Dessutom ska de grundläggande principerna artikel 2¹, 3², 6³ och 12⁴ och de två genomförandeartiklarna (artikel 4⁵ och 42⁶) vara beaktade tillsammans med de artiklar som rör aktuell fråga⁷. Barn- och ungdomsförvaltningen har vana och tradition av att arbeta med ett barnperspektiv och i fråga om barns inflytande och delaktighet, vilket också regleras i skollagen.

2.8.1 Alingsås kommuns policy för barnkonventionen

Alingsås kommun har slagit fast fyra grundprinciper för arbetet med barnrättsperspektiv: Hållbara strukturer för barns rättigheter, barn ska känna till sina rättigheter, uppmärksamma barn i utsatta situationer samt skickliga och modiga vuxna. Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för att uppfylla barnrättsansvaret inom nämndens ansvarsområde. Det ska framgå i verksamhets- och handlingsplaner vilka insatser som ska göras utifrån grundprinciperna i Alingsås kommuns policy för Barnkonventionen. Arbetet med Barnkonventionen är en naturlig del i den undervisning som bedrivs inom ramen för förvaltningens område liksom hos de vuxna som arbetar här med särskild barnkompetens. Förskola och skola syftar till att ge en trygg, utvecklande och hälsosam livsmiljö för alla barn där alla medarbetare, särskilt barn- och elevhälsans, arbetar för att uppmärksamma barn i utsatta situationer.

2.8.2 Ungdomsfullmäktige

Ungdomsfullmäktiges främsta uppgift är att möjliggöra för unga människor i Alingsås kommun att påverka sin vardag och sin framtid i kort- och långsiktiga frågor.

---

¹ Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

² Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

³ Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

⁴ Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

⁵ Varje stat ska ta ansvar för och nyttja sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter. Där det behövs ska stater samarbeta internationellt.

⁶ Varje stat ska göra barnkonventionen allmänt känd bland både vuxna och barn.

⁷ Som framgår av SKL:s skrift Barnets rättigheter i budgetprocessen ska även budgeten genomsyras av ett barnrättsperspektiv. 10

Ungdomsfullmäktige ska vara en länk mellan politiker och unga människor från årskurs 7 till och med 18 års ålder eller årskurs 3 på gymnasiet. Ungdomsfullmäktige ska ge unga verktyg till att delta och få insikt i demokratiska processer.

Ledamöterna väljs av eleverna på respektive högstadieskola och har ett mandat på ett år.

Skola	Ordinarie ledamöter	Ersättare
Gustav Adolfsskolan	6	3
Nolhagaskolan	6	3
Sollebrunns skola	6	3
Östlyckeskolan	6	3

Huvudansvaret för att organisera ungdomsfullmäktige ligger inom kultur- och utbildningsförvaltningen, och det sker i nära samarbete med barn- och ungdomsförvaltningen och kommunledningskontoret.

2.8.3 Barn- och elevers arbetsmiljö

Rektor ansvarar för att arbeta med barn- och elevers arbetsmiljö för samtliga verksamheter. I Arbetsmiljölagen finns bestämmelser som systematiskt arbetsmiljöarbete inom grund- och grundsärskola. För årskurs F-6 i grundskolan samt 1-9 för grundsärskolan ska elevernas deltagande i arbetsmiljöarbetet ha en sådan omfattning och utformning att det är anpassat efter deras ålder, mognad och förutsättningar. För elever i årskurs 7-9 i grundskolan utses elevskyddsombud som arbetar för att säkerställa god arbetsmiljö i enlighet med arbetsmiljölagen. För vidare läsning Förvaltningsövergripande rutin gällande elevskyddsombuds medverkan i arbetsmiljöarbetet.

2.9. Agenda 2030 i Alingsås kommun – god utbildning för alla

Den 25 september 2019 antog kommunfullmäktige i Alingsås en policy för hållbar utveckling. I policyn ställer sig Alingsås kommun bakom målen i Agenda 2030 som syftar till att uppnå en social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling.

Kommunen strävar efter ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart Alingsås. De tre hållbarhetsperspektiven ska genomsyra nämndens arbete. Barn- och ungdomsnämnden arbetar förebyggande på olika nivåer för att där igenom nå social hållbarhet. Detta sker bland annat genom utbildning och omsorg samt genom verksamhet som gynnar integration och inkludering. De mål som Barn- och ungdomsnämnden fastslagit syftar också mot de mål som Agenda 2030 pekar ut. Nämndens mål om att samtliga elever ska lämna grundskola med behörighet till gymnasiet syftar till långsiktig social hållbarhet.

Mål 4 i Agenda 2030 finns till för att säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla. Sverige har ett väl uppbyggt och inkluderande utbildningssystem som ger alla möjlighet att genomföra en utbildning. En stor del av mål 4 regleras i skollagen som pekar ut skolans grunduppdrag. Detta omfattar exempelvis avgiftsfri skolgång, lika tillgång till utbildning och att undervisa i hållbar utveckling utefter läroplanerna. För utbildningsanordnarna i kommunen finns sju relevanta delmål:

1. Avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet
2. Lika tillgång till förskola av god kvalitet
3. Lika tillgång till yrkesutbildning och högre utbildning av god kvalitet
4. Öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet
5. Utrota diskrimineringen i utbildningen
6. Alla människor ska kunna läsa, skriva och räkna
7. Utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap

Alla delmål utan delmål 3 ingår huvudmannens målsättningar för verksamheten.

2.10. Resursfördelning

Barn- och ungdomsförvaltningens budget utgörs i huvudsak av kommunbidrag som beslutas av kommunfullmäktige och baseras på befolkningsprognoser. Barn- och ungdomsnämnden beslutar sedan om fördelning till respektive verksamhet och enhet genom att fastställa omsorgs- och elevpeng. Därutöver fastställs resursfördelning till ledning och förvaltningsadministration, central elevhälsa, kompensatoriskt uppdrag samt särskilda satsningar ⁸.

Huvuddelen av omsorgs- och elevpengen utgör en resurs för undervisning och pedagogisk verksamhet. Undervisning och pedagogisk verksamhet innehåller resurser för pedagoger till den ordinarie verksamheten, men också resurser för barn i behov av särskilt stöd. Grunden beräknas utifrån resursmått i form av antal barn och elever per pedagogtjänst. Vilket därmed utgör en total personaltäthet inklusive resurser för barn i behov av särskilt stöd⁹.

---

⁸ Det är trendprognosen tillsammans med elevframskrivning som ligger till grund för att göra prognoser för barn och elever. Hänsyn tas till föregående års beläggningsgrad, det vill säga hur många av potentiella barn och elever i en viss ålder som väljer kommunal förskola, fritids och grundskola och till hur många barn och elever förvaltningen har i verksamheterna. Prognoserna används för att räkna fram omsorgs- och elevpeng.

⁹ Riktmärket för pengarna i förskola är ca 0,20 pedagogisk tjänst per barn i åldern 1-3 år och ca 0,15 pedagogisk tjänst per barn i åldern 4-5 år. Riktmärket för pengarna är ca 0,07 pedagogisk tjänst per elev i grundskola år 1-9, ca 0,05 pedagogisk tjänst per elev i förskoleklass, ca 0,05 pedagogisk tjänst per barn i fritidshem år F-3 och ca 0,02 pedagogisk tjänst per barn i fritidshem år 4-6. Förutom personal i pedagogisk verksamhet innehåller pengarna resurser för specialpedagog, administration, vaktmästeri, inkl. underhållsmaterial och förbrukningsmaterial,

För att kompensera för barn- och elevers olika förutsättningar sker en del av resursfördelningen utifrån enhetens socioekonomiska struktur. Bidraget utgör från 2022 ca 5 % av resursfördelning till grundskola och ca 2,5 % av resursfördelning förskola. Bidraget är inte individuellt utan en fördelning till en enhet med tydlig socioekonomisk struktur utifrån faktorerna nedan. Modellen används för att fördela resurser mellan enheter, inte att fördela resurser mellan klasser eller barn och elever på samma enhet. Rektor fördelar resurserna inom enheten, utifrån enhetens sammansättning. Faktorer som används i modellen för att beräkna varje barn och elevs socioekonomiska situation är:

Faktor	Nivå	Vikt
Vårdnadshavarnas utbildningsnivå	Båda vårdnadshavarna saknar gymnasial utbildning	3,5
	Båda vårdnadshavarna saknar eftergymnasial utbildning	2
Vårdnadshavarnas ekonomiska situation	Ena eller båda vårdnadshavarna uppbär försörjningsstöd	2
Migrationsbakgrund	Barnet och båda vårdnadshavarna är utlandsfödda, invandrade för mindre än 6 år sedan	2,5
	Barnet och båda vårdnadshavarna är utlandsfödda	1
Kön	Barnet är pojke	0,4

Faktorena har tilldelats olika vikt utifrån vilka faktorer som mest anses påverka studieresultatet. Modellen har använts sedan införande av socioekonomiskt strukturbidrag år 2013.

Se bilaga 2 för fördelning av socioekonomiskt strukturbidrag till respektive förskola och grundskola.

---

företagshälsovård, kompetensutveckling och kostnader för pedagogiskt material, lärverktyg (lärverktyg endast åk 7-9), hygienartiklar, förbrukningsvaror, kopieringskostnader, telefoni etc.

2.10.1 Statsbidrag

Statsbidrag är ett statligt ekonomiskt stöd till specifika insatser i förskola och skola. Det är i regel huvudmannen som söker bidrag. Vissa statsbidrag söks för samtliga verksamheter i kommunen såsom maxtaxa och kvalitetssäkrande åtgärder i förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg. Statsbidrag för mindre barngrupper söks fram till 2022 för respektive enhet. Under 2022 har statsbidrag för minskade barngrupper gått in i statsbidrag kvalitetshöjande åtgärder i förskola. Det stärka statsbidraget riktas som förstärkning för att möjliggöra arbete med mindre barngrupper, bibehålla och rekrytera personal samt kompetensutveckling. Barn- och ungdomsnämnden fördelar det ökade statsbidraget utifrån socioekonomisk strukturmodell samt en psykologtjänst med inriktning förskola. Vidare erhåller huvudmannen statsbidrag för omsorg på kvällar, nätter och helger vilket ger en viss ekonomisk förstärkning för verksamheten. Andra statsbidrag som erhållits är de som syftar till kompetenshöjande utbildningsinsatser såsom lärarlyft och speciallärarlyftet samt bidrag för karriärtjänster (förstelärare).

Det största statsbidraget, sett till erhållna medel, är statsbidrag för likvärdig skola. Statsbidraget används för att finansiera samordning för nyanländas lärande samt förstärkning av nyckelfunktioner såsom skolsköterska, speciallärare, specialpedagoger och kuratorer för att möjliggöra en förtätning vid de enheter eller team där behov av förstärkning identifierats. Vidare har från och med 2021 statsbidraget riktats mot att förstärka skolans digitalisering och stärka skolans och huvudmans arbete med systematiskt kvalitetsarbete. Under läsåret 21/22 har statsbidrag betalats ut till landets kommuner i syfte att bidra till goda förutsättningar för att minska de negativa effekterna på elevers kunskapsutveckling och hälsa till följd av covid-19-pandemin. Medel ska fördelas proportionellt utifrån antalet barn och unga i åldern 6–19 år i kommunen. Medel ska fördelas och användas till insatser i kommunal och fristående verksamhet i fritidshemmet, förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan.

2.11. Klagomål och synpunkter

Alingsås kommun har skriftliga rutiner, externa och interna, gällande att ta emot klagomål och synpunkter samt utreda dessa. Extern information finns att läsa på Alingsås kommuns hemsida där information, tillvägagångssätt och mall finns att tillgå

<https://www.alingsas.se/kommun-och-politik/overklaga-beslut-rattssakerhet/synpunkten/bun/>.

Elever och vårdnadshavare ges möjlighet att inkomma med klagomål till såväl skolpersonal, rektor samt huvudman. Informationen gällande klagomålshantering i barn- och ungdomsvaltningen finns att tillgå på hemsidan, portalen Arena för lärande samt på förskolornas och skolornas egna sidor. Det finns en intern rutin för all personal att följa när synpunkter/klagomål inkommer. Inkomna synpunkter till huvudmannen följs upp en gång om året i ett särskilt ärende till barn- och ungdomsnämnden.

2.12. Samverkan med andra aktörer

Barn- och ungdomsförvaltningen samverkar med en rad olika aktörer i olika samverkansformer.

För fullföljda studier och för ökad psykisk hälsa pågår en samverkan mellan kommunala verksamheter och regionala verksamheter inom SAMLA närvårdssamverkan där Lerum och Alingsås ingår i en samverkan med fokus på tidigt samordnade insatser mellan skola, socialtjänst och region. Målet är att gå in med tidiga insatser i samverkan för barn och unga för att möjliggöra för fler barn och elever att få rätt stöd i rätt tid för att minska psykisk ohälsa och för att nå fullföljda studier.

Närvårdssamverkan sker utifrån verktyget samordnad individuell plan (SIP), vilken kan kallas till och upprättas av skola, socialtjänst och region, vårdcentraler, ungdomsmottagning. Genom samordnad individuell plan (SIP) sker en samverkan även med specialistnivån inom regionen såsom, barn- och ungdomspsykiatri (BUP), barnmottagning och habilitering. Rektor som initierar SIP har stöd genom barn- och elevhälsans professioner liksom förvaltningens två SIP-samordnare att tillgå som stöd. SIP kan också initieras för att i samverkan skriva remiss till specialistnivå för att stödja eleven i att få rätt stöd.

Samverkan för barn med behov av stöd från logoped och som ska börja förskoleklass sker tillsammans med logopedmottagningen inom regionen och specialpedagog och logoped på central och lokal nivå. En samverkan för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för barnets start i förskoleklass.

Samverkan mellan skola och socialtjänst sker genom SAMTIDIGT för elever där det finns gemensam oro för eleven där elevens hemförhållande, nätverk eller fritid har negativ inverkan på elevens skolgång och där gemensamma insatser är till gagn för elevens möjlighet att få adekvat stöd för att nå målen i skolan.

Barn och ungdomssamverkan (BUS) är samverkan mellan barn-och ungdomsnämnden, kultur- och utbildningsnämnden samt socialnämnden. BUS styrgrupp har gemensamma möten för att utifrån budget för de tre nämnderna kunna samlas i gemensamma utmaningar och mål att tillsammans arbeta för. "En väg in" är exempel på arbetssätt utifrån BUS-samarbetet för att säkerställa att varje barn som kommer nyanländ till vår kommun får stöd i direkt kontakt med enhetschef Nyanländas lärande genom "En väg in", en samverkan som identifierats gemensamt och som samverkas med barnets bästa i fokus. Fullföljda studier och samverkan i samverkansteamet barn och unga i SAMLA är också en samverkan inom BUS. Under läsåret har gemensam satsning och samverkan belyst utmaningar i den norra kommundelen och lett till satsningar inom ramen för "Kraftsamling Bjärke", vilket resulterat i förstärkning till fritidsgård och samverkan mellan kommun, näringsliv och föreningsliv i ett värdegrundsprojekt finansierat av Sparbanksstiftelsen kopplat till skolorna i Bjärke. Samarbete och samverkan mellan skola och hem har också ingått som en del i värdegrundsprojektet. Föreningslivet, Alingsås handbollsklubb, har i samverkan arbetat för ökad fysisk aktivitet för barn och unga genom flera evenemang i samverkan med skola och fritidsgård på fritid och under lov som ett led i värdegrundsprojektet.

Samverkan sker med ungdomsmottagningen genom att ungdomsmottagningen genomför skolbesök i åk 8 för att synliggöra ungdomsmottagningen och organiseras i regel tillsammans med undervisning kring sexualitet och relationer, på samtliga 7-9-skolor.

Högstadieskolorna inklusive de fristående högstadieskolorna har en samverkan mellan polis, fältsekreterare och skola för att identifiera och stödja elever som riskerar eller är i sårbarhet och/eller riskutsatthet.

Samverkan med integration och "En väg in" för nyanlända barn, elever och deras familjer.

Nätverk studie- och yrkesvägledare inom barn och ungdomsförvaltningen och kultur- och utbildningsförvaltningen finns för att skapa en röd tråd för fullföljda studier för våra elever till och med åk 3 på gymnasiet. Det finns en samverkan mellan studie- och yrkesvägledare, näringslivet och kultur- och utbildningsförvaltningen kring praktisk arbetslivsorientering (prao) och gymnasieval.

2.13. Extern granskning och tillsyn

2.13.1 Anmälningar från BEO och SI

Som en del i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete görs årligen en sammanställning av antalet ärenden från Skolinspektionen och Barn- och elevombudet. Skolinspektionen är tillsynsmyndighet för barn- och ungdomsnämndens verksamheter. Alla, såsom föräldrar och elever samt personal, kan lämna uppgifter om missförhållanden till Skolinspektionen. I regel handlar det om kränkande behandling eller om uteblivet stöd till barn eller elev, men kan också handla om andra ärenden, t.ex. elevs rätt till utbildning. Dessa ärenden rapporteras till barn- och ungdomsnämnden i särskilt ärende.

2.13.2 Övriga granskningar

Under verksamhetsåret 21/22 har Skolinspektionen inte genomfört granskning eller tillsyn av barn- och ungdomsnämnden eller dess verksamheter.

Under hösten 2021 granskade KPMG på uppdrag av kommunens revisorer huruvida barn- och ungdomsnämnden ger skolenheterna förutsättningar att erbjuda likvärdig utbildning. De områden som granskningen innefattat är resursfördelning/resurstilldelning, modersmålsundervisning/svenska som andraspråk/studiehandledning, särskilt stöd och elevhälsa, legitimerade och behöriga lärare samt kvalitetsarbete. KPMG gjorde bedömningen att grundskolenheterna inte fullt ut har förutsättningar att erbjuda likvärdig utbildning. Ställningstagandet grundar sig på att tillgången till legitimerad och behörig lärarpersonal samt att tillgången till en samlad elevhälsa skiljer sig åt mellan stora och små skolenheter och skolenheter i olika delar av kommunen. Svenska som andraspråk bedrivs inte likvärdigt vid kommunens enheter. Det är svårare att rekrytera studiehandledare och organisera studiehandledning på modersmål vid skolenheter, som ligger längre från centralorten. Det gör att nyligen anlända elever vid dessa enheter riskerar att varken få undervisning i svenska som andraspråk eller studiehandledning på modersmål som motsvarar behoven.

Förutsättningarna att erbjuda särskilt stöd i den form eller den omfattning som bäst gynnar elevens kunskapsutveckling varierar också.

I granskningen redogör KPMG också i bedömningen att huvudmannen har vidtagit vissa åtgärder för att stärka likvärdigheten. Det gäller till exempel att elevhälsan och insatser för nyanlända och elever med annat modersmål än svenska organiseras centralt samt att särskilt stöd för elever med extraordinära stödbehov möts med centrala insatser, till exempel central särskild undervisningsgrupp. Därtill bedöms att huvudmannen bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med lag. Barn- och ungdomsförvaltningen har utvecklat huvudmannens kvalitetsarbete så att

- uppföljning görs av att det vid varje skolenhet finns reella förutsättningar för varje elev att få det särskilda stöd som eleven behöver,
- undervisning i svenska som andraspråk följs upp och att det vidtas åtgärder vid brister i kvalitet och likvärdighet,
- tillgången på legitimerad och behörig personal analyseras och ligger till grund för kompetensutvecklingsinsatser, samt
- elevhälsan organiseras för att främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande vid samtliga skolenheter.

Dessutom har barn- och ungdomsförvaltningen särskilt analyserat om tillgängliga resurser och resursfördelningsmodell utifrån den av nämnden beslutade skolstrukturen ger förutsättningar för likvärdig skola där alla elever får möjlighet att utvecklas så långt som möjligt och ges adekvat särskilt stöd om det bedöms behövas.

Under hösten 2022 genomförs granskningar av Skolinspektionen av Lendahlsskolan och Noltorp grundskola samt tillsyn av Kullingsbergsskolan. Kommunens revisorer granskar elevhälsan under hösten 2022. I början av 2023 granskar Skolinspektionen Stadsskogenskolan och Magra skola.

Under hösten 2022 granskade KPMG på uppdrag av kommunens revisorer hur elevhälsan fungerar i verksamheten för att säkerställa att tillgången till elevhälsan är likvärdig i kommunen och att elever får tillgång till det stöd som de har rätt till. Syftet med granskningen var att bedöma om elevhälsans organisation är ändamålsenlig och om verksamheten bedrivs i enlighet med skollag. Granskningen innefattade områdena organisation, resursfördelning, tillgång till elevhälsokompetens, elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete samt uppföljning av elevhälsans arbete. Revisionens sammanfattande bedömning är att elevhälsans organisation i huvudsak är ändamålsenlig och att verksamheten har förutsättningar att bedrivas i enlighet med skollag. Ställningstagandet grundar sig på att skolans personal och elevhälsan kompetenser i hög grad uppfattar att det vid skolenheterna finns tillgång till elevhälsa och dess olika kompetenser. Vidare bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete inom vilket elevhälsans organisation och arbete följs upp. KPMG konstaterar att det systematiska kvalitetsarbetet ligger till grund för de satsningar nämnden har fattat beslut om avseende en utökning av skolsköterskor, kuratorer och psykologer. Vidare konstateras att en rad förebyggande och hälsofrämjande insatser genomförs. Dock konstateras att den pedagogiska personalen i lägre grad stämmer in på påståendet att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete fungerar. Vidare bedömer KPMG att det inte finns en

tydlig strategi utifrån förhållandet förebyggande och hälsofrämjande samt åtgärdande och att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet inte sker strategiskt utifrån att följa upp, analysera, planera och genomföra arbetet. KPMG konstaterar också att mindre enheter inom kommunen inte har samma förutsättningar att bedriva en ändamålsenlig elevhälsa och bedömer därför att kommunens skolstruktur med många små skolenheter kan försvåra ett effektivt resursutnyttjande och påverka förutsättningarna för en likvärdig utbildning. För att säkerställa att analys av hälsosamtalen i större utsträckning kommer omhändertas i enheternas analytiska arbete, och att arbetet struktureras utifrån fastställda mål, för att kartlägga elevernas behov sker utveckling av professionernas analytiska förmåga genom samarbete med Göteborgs universitet och samverkan i Göteborgsregionen för digital elevhälsobas. Förvaltningen har sedan tidigare initierat ett arbete för att förtydliga huvudmannens vårdgivaransvar i reglementet. Justeringar har genomförts i elevhälsans organisering för att möta de utmaningar som finns i relation till skolstrukturen för att skapa likvärdiga förutsättningar för att bedriva en ändamålsenlig elevhälsa.

I skolinspektionens regelbundna granskning av Noltorps grundsärskola konstateras att rektor i flera delar leder och styr skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation, men att ett utvecklingsarbete behöver inledas för att arbetet med hur elevernas studieresultat samt elevernas upplevelse av trygghet används i analysarbetet och relateras till genomförande och förutsättningar för att kunna synliggöra framgångsfaktorer och utvecklingsbehov. Undervisningen bedöms i flera delar främja elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men att ett utvecklingsarbete behöver inledas för att lärarna ska utveckla undervisningen så att målen i läroplanen och vilka kunskaper eleven ska utveckla blir konkreta och tillgängliga för alla elever. Vidare konstateras att skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet i sociala sammanhang, men att ett utvecklingsarbete behöver inledas för att fram en plan för studievägledning för elever i samtliga årskurser. Skolinspektionen konstaterar också att skolan i låg utsträckning bedriver ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens men att rektor och lärare behöver utveckla samverkan kring bedömning, i syfte att utveckla likvärdighet, bedömarkompetens och samsyn i frågor som rör bedömning. Slutligen anger Skolinspektionen att huvudmannen i flera delar stödjer skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men att huvudmannen behöver utveckla arbetet med självständiga bedömningar och analyser av grundsärskolans måluppfyllelse för att säkerställa att syftet med utbildningen uppfylls.

Efter tillsyn av Kullingsbergsskolan har Skolinspektionens beslutat att förelägga huvudmannen för att vidta åtgärder inom områdena undervisning av behöriga lärare, undervisning i svenska som andraspråk och särskilt stöd och åtgärdsprogram. Undervisning ska genomföras av legitimerade och behöriga lärare, om huvudmannen inte har rätt att tillämpa en undantagsregel. För de elever som av rektorn bedömts vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk, ska sådan undervisning erbjudas utifrån kursplanen för ämnet svenska som andraspråk. Dessutom krävs flera åtgärder för att strukturera arbetet med att dokumentera och säkerställa ändamålsenliga insatser för elever med behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen har inte återkopplat resultat för granskning av Lendahlsskolan, Stadsskogenskolan och Magra skola.

3. Övergripande rutiner

3.1. Placering i förskola, det fria skolvalet och placering i grundsärskola

3.1.1 Placering i förskola

Antal inskrivna barn i kommunal förskola uppgår till ungefär 1600-1900 barn, beroende på tidpunkt på året. I dagsläget klarar kommunen att upprätthålla garantitiden på 4 månader för sökande barn. I de flesta fall går det att få plats på kortare tid än så. Platsfördelningen sker efter beslutade urvalskriterier, där ködatum är det primära kriteriet. Utöver det finns syskonförtur och förtur utifrån särskilda skäl, vilket går före ködatum. [Barnomsorgsregler i Alingsås kommun](#)

3.1.2 Skolval

Skolvalet styrs av [Skolval ansökningsförfarande, placeringsregler och urvalskriterier](#). Alla elever som ska börja förskoleklass och årskurs 7 berörs av skolvalet. Löpande inskrivningar i verksamheten eller för andra årskurser hanteras genom skolbytesansökningar. Skolbyteansökan finns som en [separat e-tjänst](#) men följer samma regelverk som skolvalet.

Skolvalsperioden pågår mellan 15 nov – 15 december, men kommunen försöker i så hög grad som möjligt att få in svar från samtliga vårdnadshavare, även efter sökperioden. Detta utifrån rättspraxis att elever vars vårdnadshavare inte gjort något aktivt val inte får särbehandlas negativt. Inför varje hösttermin genomförs drygt 1000 skolval av barn och deras vårdnadshavare. Närmare 95% av alla får sin önskade skolenhet. De skolenheter som behöver neka beslut är i störst utsträckning 7-9-skolor i centrum.

3.1.3 Placering i grundsärskola

Processen för mottagande till grundsärskolan är centralt organiserat och det är verksamhetschef med ansvar för bland annat grundsärskolan som är ansvarig. Frågeställning om intellektuellt funktionshinder hos elev initieras av barn/elevhälsan som samverkar med vårdnadshavare för att påbörja psykologisk och medicinsk utredning. Utredningarna kompletteras med pedagogisk och skolsocial utredning med inriktning grundsärskola. När samtliga utredningar är färdiga meddelas mottagningsgruppen för skolan som granskar och kvalitetssäkrar underlagen. Mottagningsgruppen består av psykolog, skolsköterska, kurator och specialpedagogisk kompetens. Mottagningsgruppen gör bedömning om mottagande och rekommendation om huruvida eleven har rätt att läsa enligt grundsärskolans läroplan, endera integrerat i grundskolan eller i grundsärskolan. Efter samtycke från vårdnadshavare fattar verksamhetschef beslut.

3.2. Huvudmannens rutiner för arbetet mot kränkande behandling och diskriminering

Huvudmannen använder sedan verksamhetsåret 20/21 ett processverktyg, KB-process, som stöd för rektors och huvudmannens arbete med att anmäla och dokumentera utredning, åtgärder och uppföljning i ärenden rörande kränkande behandling. I verktyget finns också statistik- och analysstöd. I början av varje verksamhetsår upprättar förskole- och skolenheterna planer mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier i enlighet med Skollagen kap. 6 och Diskrimineringslagen kap. 3.

3.3. Arbetet för att främja närvaro

Den förvaltningsgemensamma riktlinjen "Riktlinje för att främja närvaro och följa upp frånvaro" beskriver hur arbetet på respektive enhet ska gå till och beskriver de delar som är upp till respektive rektor att besluta utifrån de lokala förutsättningarna. Riktlinjen berör arbetet med individärenden och att skapa rutiner för dokumentation av närvaro. Förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola och grundsärskola berörs av riktlinjen. Inom ramen för riktlinjen finns rutiner för när och hur frånvaroutredningar samt handlingsplaner upprättas och hur huvudmannen informeras. Inför varje sammanträde rapporteras antalet pågående handlingsplaner rörande problematisk skolfrånvaro.

Som en del i det systematiska kvalitetsarbetet följer varje skola upp närvaron på grupp- och organisationsnivå. Vid dessa uppföljningar analyserar skolan närvaron på grupp- och organisationsnivå samt planerar insatser. Det sker dels i delanalyserna, dels i verksamhetsuppföljningen för respektive enhet med aggregeras också på huvudmannanivå.

En lyckad skolgång minskar risken för socialt utanförskap och psykisk ohälsa som vuxen. Det är därför viktigt att fånga upp elever som har hög frånvaro i tid och sätta in rätt insatser. Långvarig skolfrånvaro kan även innebära att eleven har behov som behöver mötas av flera aktörer samtidigt. I Alingsås kommun finns idag rutin som förskolor och skolor följer när ett barn eller en elev har en oroande frånvaro, eller där frånvaron överstiger 15% över en längre tidsperiod.

I ett första steg arbetar varje skola med närvarofrämjande insatser som riktar sig till alla elever i skolan. Det handlar om att skapa ett bra skolklimat där eleverna känner sig trygga, mår bra och trivs i skolan genom att skapa möjlighet till likvärdigt och tillgängligt lärande. I ett nästa steg arbetar enheterna med förebyggande och målinriktade insatser för elever som har ett riskbeteende eller som tillhör en riskgrupp. Det kan exempelvis handla om bristande skolresultat, svårigheter med koncentration, svårigheter i sociala kontakter eller svårigheter i hemmet. Insatserna på denna nivå kan vara extra stöd och anpassningar för både eleven och vårdnadshavarna.

Det finns ett skolsocialt team, som arbetar med riktade och tidiga förebyggande insatser för att främja närvaro. Teamet har ett delat huvudmannaskap mellan barn- och ungdomsnämnden och socialnämnden. Syftet med det delade huvudmannaskapet är att på ett mer ändamålsenligt sätt rikta insatser både till elever och vårdnadshavare.

3.4. Dokumentation av undervisning och resultat

3.4.1 Rutiner för att följa barn och elevers lärande och kunskapsutveckling

Det är respektive rektor som tillsammans med förskollärare, lärare och övrig pedagogisk personal utformar rutiner och strukturer för att följa barns och elevers lärande i enlighet med bland annat Skolverkets Allmänna råd om betyg och bedömning (2018) och läroplanerna. Huvudmannen tillhandahåller lärplattformen Unikum för att föra pedagogisk dokumentation, omdömen i åk 1-5, kunskapsavstämningar i åk 1-9, upprättande och individuella utvecklingsplaner (IUP) men även pedagogiska planeringar inklusive bedömningar av dem samt annan pedagogisk dokumentation.

Dokumentation av betyg och nationella prov sker i betygskatalogen och i de nationella proven. Resultat av de nationella proven och lärarens betyg rapporteras in i betygswebben som sedan lagras i det digitala systemet Procapita.

3.4.2 Extra anpassningar

Arbetet med extra anpassning görs av lärare eller annan pedagogisk personal i skolan inom ramen för den ordinarie undervisningen. Rektorn på respektive skola har till ansvar att skapa rutiner för arbetet med extra anpassningar och i förekommande fall prioritera resurser. Arbetet med och rutinerna kring extra anpassningar ingår också i respektive skolas systematiska kvalitetsarbete.

Inom ramen för enhetsdialogerna och huvudmannadialogen för huvudmannen en dialog med respektive rektor rörande arbetet med extra anpassningar rörande rutiner, prioritering av resurser samt i relation till det systematiska kvalitetsarbetet både på enhetsnivå och huvudmannanivå.

Huvudmannen tillhandahåller lärplattformen Unikum, som är en säker yta för att dokumentera extra anpassningar.

3.4.3 Särskilt stöd

Det är rektor på respektive skola som har till ansvar att organisera och skapa rutiner för arbetet med att utreda särskilt stöd och utarbeta och utvärdera åtgärdsprogram. Inom förskolan har rektor ett motsvarande uppdrag, men inom förskolan upprättas inga åtgärdsprogram, däremot kan en handlingsplan beslutas i syfte att möta ett barns behov. Rektor både inom förskola och skola är ansvarig för att i förekommande fall prioritera resurser. Arbetet ingår också i respektive skolas och förskolas systematiska kvalitetsarbete.

Inom ramen för enhetsdialogerna och huvudmannadialogen för huvudmannen en dialog med respektive rektor rörande arbetet med att utreda särskilt stöd, att utarbeta och utvärdera

åtgärdsprogram och handlingsplaner, prioritering av resurser samt i relation till det systematiska kvalitetsarbetet både på enhetsnivå och huvudmannanivå.

Huvudmannen tillhandahåller lärplattformen Unikum. Det är där som respektive skola dokumenterar utredningar rörande särskilt stöd samt åtgärdsprogram. Förskolan dokumenterar utredningar som särskilt stöd och handlingsplaner i journalsystemet Prorenata.

Del II – Måluppfyllelse och strategier

Huvudmannens verksamhetsuppföljning 21/22

Barn- och ungdomsnämnden

Innehåll

1. Inledning	4
2. Förskola	5
2.1. Alla barn är trygga på förskolan	5
2.1.1 Effekter av beslutade insatser	7
2.1.2 Analys	8
2.1.3 Slutsatser	9
2.2. Alla barn får utvecklas så långt som möjligt utifrån läroplanens alla områden under sin tid på förskolan	11
2.2.1 Effekter av beslutade insatser	13
2.2.2 Analys	14
2.2.3 Slutsatser	16
2.3. Alingsås kommunala förskolor ska vara likvärdiga förskolor	17
2.3.1 Effekter av beslutade insatser	18
2.3.2 Analys	20
2.3.3 Slutsatser	21
3. Förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem	22
3.1. Alla elever har en tillvaro i skolan som präglas och trygghet och studiero som är fri från kränkningar, trakasserier och diskriminering	22
3.1.1 Indikator för trygghet	25
3.1.2 Effekter av beslutade insatser	26
3.1.3 Analys	27
3.1.4 Slutsatser	28
3.2. Ökad skolnärvaro	29
3.2.1 Effekter av beslutade insatser	30
3.2.2 Analys	31
3.2.3 Slutsatser	32
3.3. Ökade kunskaper	33
3.3.1 Effekter av beslutade insatser	38
3.3.2 Analys	39
3.3.3 Slutsatser	42

3.4.	Utbildningen i Alingsås kommunala skolor ska vara likvärdig.....	43
3.4.1	Effekter av beslutade insatser.....	47
3.4.2	Analys.....	49
3.4.3	Slutsatser	50
4.	Sammanfattning, strategier och utveckling på huvudmannanivå.....	51
4.1.	Ökad måluppfyllelse och likvärdighet.....	51
4.2.	Strategier och insatser.....	52
4.2.1	Stärka rektors mandat och ansvar	53
4.2.2	Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet	55
4.2.3	Säkra kompetensförsörjning	57
4.3.	Sammanfattande analys och slutsats	58
4.3.1	Likvärdighet	58
4.3.2	Tillgängliga lärmiljöer	59
4.3.3	Analys och utveckling av undervisningens kvalitet.....	60
4.3.4	Språkutveckling	61
4.3.5	Utbildningens kompensatoriska uppdrag	62
4.3.6	Rektors mandat, ansvar och organisation.....	62
4.4.	Fortsatta strategier och insatser.....	63
4.4.1	Stärka rektors mandat och ansvar	63
4.4.2	Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet	64
4.4.3	Säkra kompetensförsörjning	65
5.	Referenser.....	66

1. Inledning

Ett fungerande kvalitetsarbete är avgörande för att kunna främja alla barns och elevers utveckling och lärande. Syftet med ett systematiskt kvalitetsarbete är att synliggöra kvalitet och likvärdighet, vad vi gör, varför och vad det leder till. Genom att planera, följa upp, analysera, dokumentera och utveckla utbildningen kan vi skapa och dela kunskap om vad som leder till framgång.

I verksamhetsuppföljningens första del beskrivs det som är huvudmannens förutsättningar, arbetsprocesser och organisering. I denna andra del presenteras huvudmannens resultat, analyser och insatser utifrån kvalitetsarbetets olika delar utifrån verksamhetsformen förskola och sedan skolformerna såsom förskoleklass, grundskola, grundsärskola (from. 2 juli 2023 anpassad grundskola) samt fritidshem.

Allt utvecklingsarbete måste starta i en samlad beskrivning av nuläget. En samsyn om nuläget är viktig för ett framgångsrikt förbättringsarbete. Respektive kapitel inleds med redogörelse av hur verksamhetsårets resultat förhåller sig till de nationella målen som anges i skollag och läroplanerna utifrån de delmål som huvudmannen beslutat om. Till varje delmål har huvudmannen identifierat ett antal indikatorer som ska bidra till att belysa olika typer av resultat och måluppfyllelse. Vilka dessa är och hur de ska förstås beskrivs i samband med redovisning av respektive delmål. I samband med beskrivning av nuläget för respektive delmål beskriver huvudmannen vilken effekt genomförda insatser haft för måluppfyllelsen.

Utifrån nulägesbeskrivningen finns förutsättningar att identifiera vilka kunskaper som redan finns om resultat och måluppfyllelse och vilken kunskap som saknas för att förstå måluppfyllelsen. I analysarbetet är det huvudmannens uppgift att identifiera hur förutsättningarna har påverkat måluppfyllelsen och resultaten. Exempel på förutsättningar som analyserna på huvudmannanivå görs utifrån är resurser, kompetens, tillgång på legitimerad och behörig personal. Utifrån analysen identifieras sedan vilka insatser som huvudmannen behöver vidta för att ge enheterna förutsättningar att möta upp de eventuella utvecklingsbehov som identifierats.

Utifrån den beskrivning av nuläget som presenteras för respektive delmål redovisas huvudmannens analys där kvaliteten av verksamheten bedöms i relation till de nationella målen och en bedömning av vad som påverkat resultaten.

För att kvalitetsarbetet ska få effekt är det också avgörande med dialog genom hela styrkedjan. Det behövs dialog med barn och elever för att förstå och hitta samband. Det behövs också dialog mellan ledning och personal vid respektive enhet för att synliggöra orsakerna till resultat och måluppfyllelse men också sambanden mellan verksamhetens förutsättningar, genomförande och måluppfyllelse. För att nå samsyn för motsvarande områden på huvudmannanivå behövs också dialog mellan enhet och huvudman.

2. Förskola

Inom förskolan har huvudmannen beslutat om tre delmål för att konkretisera de två övergripande målen ökad måluppfyllelse och likvärdighet. Dessa delmål är satta utifrån de områden som huvudmannen sedan tidigare har identifierat som särskilt angelägna att utveckla. Inom respektive delmål beskrivs nuläget för delmålet utifrån indikatorerna och effekten av de beslutade insatserna. Det följs sedan av analys och slutsats i relation till nuläget. Varje delmål beskrivs och analyseras för sig och kan därför läsas självständigt. Beslutade insatser är avsedda att ge effekt på flertalet delmål varför effekterna av desamma till vissa delar är likalydande. Enheterna förväntas arbeta utifrån huvudmannens delmål och insatser självständigt utifrån analyser av enhetens måluppfyllelse. Utifrån det analysarbetet anger enheterna mål och indikatorer för enhetens arbete, dessa mål och indikatorer utgår ifrån samma kärnprocesser som huvudmannens delmål.

2.1. Alla barn är trygga på förskolan

Målsättning för respektive indikator är angiven utifrån en bedömning av en godtagbar lägstanivå verksamhetsåret 25/26, då delmålet ska utvärderas.

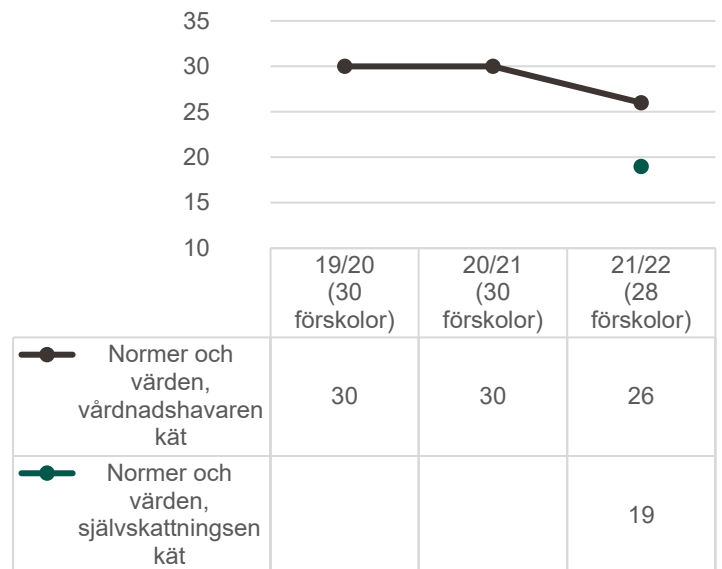
Måluppfyllelsen bedöms vara god då den stora majoriteten av förskolorna har ett välfungerande arbete med normer och värden. Vårdnadshavarna är generellt mer nöjda än de professionella med arbetet kring normer och värden. Ett mönster som finns är att de förskolor där de professionella satt ett lägre värde har också vårdnadshavarna satt ett lägre värde. För ökad måluppfyllelse behöver arbetet rörande kränkande behandling, trakasserier och diskriminering utvecklas tillsammans med utformande och dokumentation av arbetsorganisationen. Med detta avses dels att det finns en grundnivå som alla kan förvänta sig och dels att inte mer tid än nödvändigt läggs på att lösa situationer som uppstår för att få till fungerande verksamhet. I fråga om enheternas arbetsorganisation är det i dagsläget inte tydligt hur trygghet och det aktiva arbetet med kränkande behandling, trakasserier och diskriminering hör samman. Arbetet och den plan som årligen upprättas behöver i större utsträckning bli en del av det generella arbetet med normer och värden.

Indikator normer och värden

Vårdnadshavarna anser att 26 av 28 förskolor har ett välfungerande arbete kopplat till normer och värden. Pedagogerna på 19 av 28 förskolor bedömer verksamheten som välfungerande inom området normer och värden.

Indikatorer normer och värden

Antalet förskolor med minst 4,00 inom respektive läroplansområden i vårdnadshavarenkäten och självskattningsenkäten. Självskattningsenkäten genomfördes första gången verksamhetsåret 21/22. Barn- och ungdomsförvaltningens data

Indikator aktivt arbete mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering

Målet är i låg utsträckning uppfyllt. Måluppfyllelsen för arbetet med kränkande behandling, trakasserier och diskriminering behöver öka kopplat till normmedvetet arbetssätt i syfte att diskrimineringsgrunderna ska ligga till grund för analys och arbete med att analysera verksamheten.

Indikator

All personal ska vara förtrogen med bemötande och dokumentation i fråga om kränkande behandling, trakasserier och diskriminering.

2.1.1 Effekter av beslutade insatser

I föregående års verksamhetsuppföljning beslutades om ett antal insatser på huvudmannanivå. Nedan beskrivs effekten av insatserna i relation till delmålet ”alla barn är trygga på förskolan”.

Insats: Fortsätta att utveckla och organisera för minskade barngrupper.

Arbetet med minskade barngrupper blev starkt försvårat i och med covid-19-pandemin. Barn- och ungdomsförvaltningen vidtar åtgärder för att åter intensifiera arbetet.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stärka den pedagogisk dokumentationen för att ytterligare utveckla undervisningens kvalitet.

Insatsen är initierad och det är för tidigt att se resultat. Genom Barn- och ungdomsförvaltningens dokumentationssystem Unikum kan ett gemensamt språk och arbetssätt etableras. I detta avseende har en utveckling skett.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Att utveckla metoder för att fånga nuläget i förskolan med hjälp av självskattning.

Insatsen har lett till att alla förskolor har genomfört självskattning. Arbetet behöver fortgå som en del i att systematiskt analysera verksamheten i allmänhet och undervisningen i synnerhet.

Insatsen är genomförd och ingår numer i det ordinarie arbetet och är därför avslutad.

Insats: I fråga om det systematiska kvalitetsarbetet vidareutveckla arbetet med att formulera mål och särskilja dessa från aktiva åtgärder och insatser och likaså skillnaden mellan att beskriva resultat och analys i syfte att stärka undervisningen och skapa tillgängliga lärmiljöer.

Den analytiska förmågan har stärkts i hela förvaltningen, liksom förmågan att formulera mål och skilja dem ifrån aktiva åtgärder och insatser. Huvudmannen behöver fortsatt stötta i arbetet med att analysera undervisningens effekter för barns progression. För att säkerställa det enskilda barnets lärande behöver dokumentationen av densamma utvecklas. Förutsättningar för detta finns i barn- och ungdomsförvaltningens dokumentationssystem Unikum. Utvecklingsorganisationen på respektive enhet behöver utvecklas med tvärprofessionell kompetens där barnhälsoteamet har en aktiv del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stärka rektors mandat och ansvar för att utveckla rektors ledarskap med fokus på att leda och organisera för lärande. Bland annat genom att vidareutveckla

rektors inre organisation med utgångspunkt i ett distribuerat ledarskap och en bärande pedagogiska idé.

De flesta förskolor har en dokumenterad arbetsorganisation där mycket rutiner, roller och mötesstrukturer är kända och välfungerande. Utvecklingsbehov kvarstår vad gäller utvecklingsorganisationen på respektive enhet där enhetens analytiska och strategiska utvecklingsarbete sker. Arbetet med att formulera en bärande pedagogisk idé är i ett initieringsskede. Rektors ledarskap är en viktig del i att forma förskolor av hög kvalitet. Förskolorna har olika försättningar för att nå hög kvalitet men förvaltningen kan konstatera att det finns ett samband mellan ledarskap och resultat. Att rektor arbetar långsiktigt över tid med att leda och organisera för lärande ger förutsättningar för att utveckla verksamheten. Förvaltningen konstaterar att väl utvecklade verksamheter i beskrivningar av barns progression också är skickligare i att utveckla verksamheten mot läroplansmålen.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Arbeta för att säkra kompetensförsörjningen av legitimerad och utbildad personal för att barn i högre grad ska ha en likvärdig tillgång på behöriga pedagoger.

Ett arbete med att ta fram en kompetensförsörjningsstrategi för hela Barn- och ungdomsförvaltningen är påbörjad.

Insatsen behöver fortgå.

2.1.2 Analys

Det har sedan lång tid i Barn- och ungdomsförvaltningen pågått ett arbete både förvaltningsgemensamt och på enhetsnivå med stort fokus på trygghets- och omsorgsfrågor. Undervisningen och samverkan med vårdnadshavare har framförallt syftat till att utveckla trygga förskolor. Detta återspeglas i såväl undervisningens utformning som fokus i samverkan med vårdnadshavare. Flerspråkiga barn och vårdnadshavare behöver särskilt beaktas vid trygghetsarbete och i fråga om arbetet kring kränkande behandling, trakasserier och diskriminering. Där ett interkulturellt perspektiv och flerspråkig personal är viktiga faktorer när det gäller att skapa trygga förskolor för alla barn. Huvudmannen planerar för att stödja enheterna i arbetet genom till exempel genom utbildning i hur flerspråkig personal kan användas i det pedagogiska arbetet.

Ledarskapet är avgörande för att utveckla förskolorna, tillsammans med många andra faktorer. En kontinuitet i ledarskapet är en framgångsfaktor för att säkerställa utveckling över tid. Varje förskola har en historik och en kultur som ligger bakom att de olika förskolorna har kommit olika långt med att utveckla olika delar av verksamheten, vilket gör att även rektorer med välutvecklat ledarskap kan ha förskolor med stora behov av utveckling. Alingsås kommuns ledarskapsprogram och rektorsutbildningen utgör viktiga delar för att ge rektorerna verktyg och förutsättningar att utveckla kvaliteten i arbetet med normer och värden och arbetet kring kränkande behandling, trakasserier och diskriminering.

För att alla barn ska vara trygga är personalplanering avgörande. Genom att planera för att ha rätt kompetens på rätt plats vid rätt tid på dagen så skapas goda förutsättningar för trygga barn. Genom att organisera förskollärare för att kunna bedriva undervisning till så många barn som möjligt är avgörande i och med den kompetensbrist som finns. Det är på motsvarande sätt viktigt att övrig pedagogisk personal är utbildad. När personalplanering kan kopplas till tydliga uppdrag och yrkesroller samt en dokumenterad arbetsorganisation finns förutsättningar att skapa trygghet för alla barn. Personalplanering och arbetsorganisation behöver också kopplas ihop med att skapa minskade barngrupper och mindre sammanhang för undervisning. Genom att planera dessa delar som en helhet kan undervisningen bedrivas effektivare när mindre tid behöver läggas på att med kort framförhållning behöva lösa olika typer av bemanningsfrågor. Att många förskolor inte heller har en förankrad och dokumenterad arbetsorganisation kan också vara en förklaring till varför förskolorna i huvudsak har höga värden för arbetet med normer och värden men saknar de aspekter som hänger samman med arbetet mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. I verksamheter utan en tydligt förankrad arbetsorganisation fokuseras utvecklingsarbete på arbetet med normer och värden för att definiera, och omdefiniera, gemensamma rutiner för exempelvis samlingar, matsituationer och inskolningar. Om förskolan saknar en tydlig arbetsorganisation försvåras arbetet med att utveckla mer komplexa delar av verksamheten såsom normmedveten pedagogik och aktivt arbete utifrån diskrimineringsgrunderna.

Christian Eidevall och Myrna Palmgren (2021) beskriver i "Förskolan med barnet i centrum" om vikten av att organisera förskolan på ett annat sätt. Förskolan behöver utveckla en ny organisering och andra arbetssätt än så som det varit traditionellt, särskilt angeläget blir detta i och med kompetensbristen. Ett gemensamt arbete mellan rektorer och förvaltningsledning pågår i att tydligt definiera och bygga upp strukturer inom respektive rektors ansvarsområde kopplat till en hållbar arbetsorganisation och personalplanering.

Den analytiska förmågan har stärkts, liksom förmågan att formulera mål och skilja dem ifrån aktiva åtgärder och insatser. Det finns fortsatt behov av att stödja verksamheterna vad gäller utveckling av undervisningen utifrån systematiska analyser av densamma. Genom att dokumentera och följa upp varje enskilt barns lärande finns möjlighet att vid planering och genomförande av undervisning i större utsträckning möta alla barns behov till exempel genom att tidigare identifiera språkstörning. Dokumentation av varje enskilt barns progression är avgörande både för det enskilda barnet, men också för att få syn på utvecklingsbehov för hela barngrupper, en hel förskola eller hela rektors ansvarsområde. Vidare behöver det systematiska kvalitetsarbetet utvecklas genom att barnhälsoteam deltar i det strategiska och analytiska arbetet kopplat till trygghet, undervisning och organisation. Huvudmannen stödjer enheterna arbetet dels genom processledning av till exempel analysarbete och dels genom utbildningar i analysmetoder.

2.1.3 Slutsatser

Barn- och ungdomsförvaltningen har ett välfungerande arbete med att skapa trygga förskolor. Det finns ett fortsatt arbete med att utveckla ännu tryggare förskolor och sprida de

goda exempel som finns inom förvaltningen. Det är av vikt att fortsätta arbetet med att förändra förskolans organisering och arbetssätt i och med kompetensbristen. En utveckling av arbetet med kränkande behandling, trakasserier och diskriminering behöver ske där arbetet breddas genom att det blir ett verktyg för att analysera verksamhetens organisation och arbetssätt. Med ett normmedvetet förhållningssätt kan lärmiljöerna undersökas utifrån diskrimineringsgrunderna för att skapa mer tillgänglig undervisning.

2.2. Alla barn får utvecklas så långt som möjligt utifrån läroplanens alla områden under sin tid på förskolan

Målsättning för respektive indikator är angiven utifrån en bedömning av en godtagbar lägstanivå verksamhetsåret 25/26, då delmålet ska utvärderas. Måluppfyllelsen varierar mellan enheter. Vårdnadshavare bedömer generellt måluppfyllelsen som god inom de fyra läroplansområdena, men något lägre inom omsorg, utveckling och lärande. Inom området omsorg, utveckling och lärande når hälften av förskolorna målvärdet. Motsvarande resultat visar självskattningsenkäten där området "omsorg, utveckling och lärande" har lägre värden i jämförelse med de övriga områdena. I kombination med andelen elever som klarar alla delar av kartläggningsmaterialet gör att måluppfyllelsen rörande "omsorg, utveckling och lärande" bedöms som låg.

Indikator beskrivning och analys av resultat och undervisning

Målet är i viss utsträckning uppnått. Undervisningen och progressionen i barn lärande beskrivs i viss utsträckning i relation till varandra. Det finns en skillnad mellan enheterna hur utvecklade dessa beskrivningar är.

Indikator

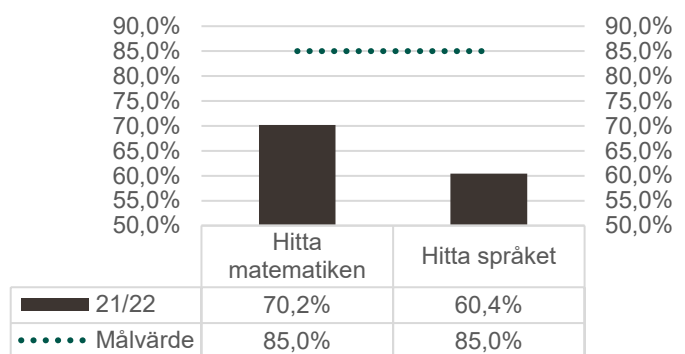
Samtliga förskolor har tydliga beskrivningar för den progression som skett i barns lärande och kopplar samman det med den undervisning som bedrivits för samtliga läroplansområden.

Indikatorer förskoleklassens kartläggningsmaterial

Förskoleklassens kartläggningsmaterial visar vad barnen behöver få för stöd och undervisning i förskoleklassen. Kartläggningsmaterial kan visa vilka delar av förskolans uppdrag som kan behöva vidareutvecklas. Både Hitta matematiken och Hitta språket ligger under målvärdet. 70,2% av alla barn klarar alla delar i Hitta matematiken. Motsvarande värde för Hitta språket är 60,4%.

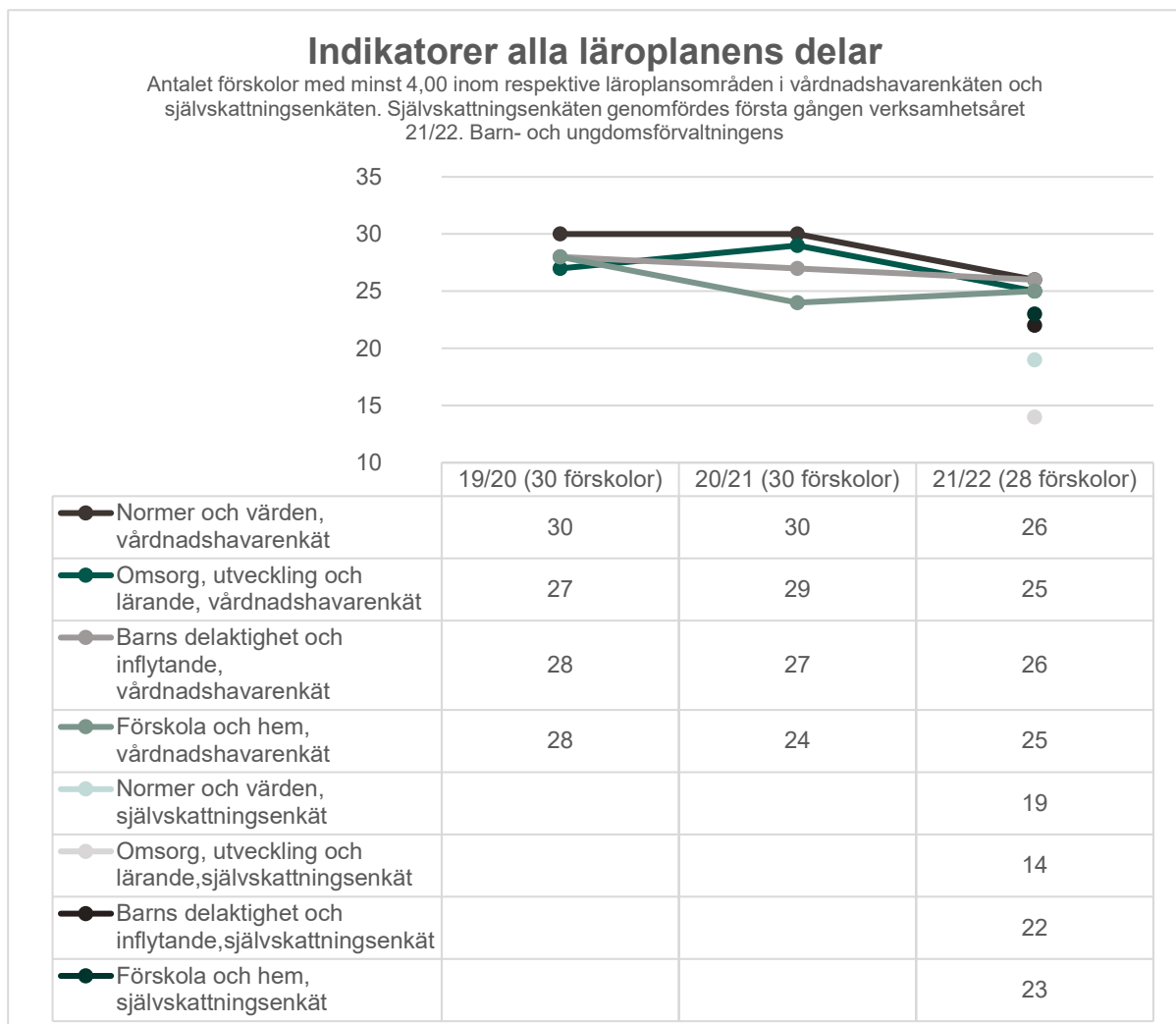
Indikatorer förskoleklassens kartläggningsmaterial

Andelen elever som klarat alla delar av kartläggningsmaterialet "Hitta språket" och "Hitta matematiken" för förskoleklass. Förskoleklassen samlades i sin nuvarande form första gången verksamhetsåret 21/22.

Indikatorer alla läroplanens delar

Vårdnadshavarnas skattning av förskolans arbete varierar mellan läroplansområdena. 26 förskolor skattas över målvärdet för arbetet med normer och värden liksom barns delaktighet och inflytande. 25 av förskolorna skattas över målvärdet för läroplansområdena förskola och hem liksom omsorg, utveckling och lärande. I huvudmannens självskattningsenkät finns en större spridning där pedagogerna bedömer läroplansområdet över indikatorn för målvärdet vid 14 enheter för området omsorg, utveckling och lärande, över indikatorn vid 19 enheter för området normer och värden, över indikatorn vid 22 för området barns inflytande och delaktighet och 23 enheter skattas över målvärdet för läroplansområdet förskola och hem. Värdena i vårdnadshavarenkäten förändras marginellt över åren, att färre förskolor når över målvärdet kan förstås mot bakgrund av covid-19-pandemin där samverkan mellan hem och förskola påverkats i stor utsträckning till följd av olika restriktioner. Det påverkar indikatorn för läroplansområdet hem och skola men även andra områden då förskolan inte haft samma möjligheter att dels genomföra men framförallt kommunicera arbetet utifrån läroplanen.

2.2.1 Effekter av beslutade insatser

I föregående års verksamhetsuppföljning beslutades om ett antal insatser på huvudmannanivå. Nedan beskrivs effekten av insatserna i relation till delmålet "Alla barn får utvecklas så långt som möjligt utifrån läroplanens alla områden under sin tid på förskolan".

Insats: Fortsätta att utveckla och organisera för minskade barngrupper.

Arbetet med minskade barngrupper blev starkt försvårat i och med covid-19-pandemin. Barn- och ungdomsförvaltningen vidtar åtgärder för att åter intensifiera arbetet.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stärka den pedagogisk dokumentationen för att ytterligare utveckla undervisningens kvalitet.

Insatsen är initierad och det är förtidigt att se resultat. Genom Barn- och ungdomsförvaltningens dokumentationssystem Unikum kan ett gemensamt språk och arbetssätt etableras. I detta avseende har en utveckling har skett.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Att utveckla metoder för att fånga nuläget i förskolan med hjälp av självskattning.

Insatsen har lett till att alla förskolor har genomfört självskattning. Arbetet behöver fortgå som en del i att systematiskt analysera verksamheten i allmänhet och undervisningen i synnerhet.

Insatsen är genomförd och ingår numer i det ordinarie arbetet och är därför avslutad.

Insats: I fråga om det systematiska kvalitetsarbetet vidareutveckla arbetet med att formulera mål och särskilja dessa från aktiva åtgärder och insatser och likaså skillnaden mellan att beskriva resultat och analys i syfte att stärka undervisningen och skapa tillgängliga lärmiljöer.

Den analytiska förmågan har stärkts i hela styrkedjan, liksom förmågan att formulera mål och skilja dem ifrån aktiva åtgärder och insatser. Huvudmannen behöver fortsatt stötta i arbetet med att analysera undervisningens effekter för barns progression. För att säkerställa det enskilda barnets lärande behöver dokumentationen av densamma utvecklas. Förutsättningar för detta finns i barn- och ungdomsförvaltningens dokumentationssystem Unikum.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stärka rektors mandat och ansvar för att utveckla rektors ledarskap med fokus på att leda och organisera för lärande. Bland annat genom att vidareutveckla rektors inre organisation med utgångspunkt i ett distribuerat ledarskap och en bärande pedagogiska idé.

De flesta förskolor har en dokumenterad arbetsorganisation där mycket rutiner, roller och mötesstrukturer är kända och välfungerande. Utvecklingsbehov kvarstår vad gäller utvecklingsorganisationen på respektive enhet där enhetens analytiska och strategiska utvecklingsarbete sker. Arbetet med att formulera en bärande pedagogisk idé är i ett initieringsskede. Rektors ledarskap är en viktig del i att forma förskolor av hög kvalitet. Förskolorna har olika försättningar för att nå hög kvalitet men förvaltningen kan konstatera att det finns ett samband mellan ledarskap och resultat. Att rektor arbetar långsiktigt över tid med att leda och organisera för lärande ger förutsättningar för att utveckla verksamheten. Förvaltningen konstaterar att väl utvecklade verksamheter i beskrivningar av barns progression också är skickligare i att utveckla verksamheten mot läroplansmålen.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Arbeta för att säkra kompetensförsörjningen av legitimerad och utbildad personal för att barn i högre grad ska ha en likvärdig tillgång på behöriga pedagoger.

Ett arbete med att ta fram en kompetensförsörjningsstrategi för hela Barn- och ungdomsförvaltningen är påbörjad.

Insatsen behöver fortgå.

2.2.2 Analys

Det har sedan verksamhetsåret 16/17 pågått en språksatsning på både huvudmannanivå och enhetsnivå. Det nationella kartläggningmaterialet har varit obligatoriskt sedan verksamhetsåret 19/20 och verksamhetsåret 21/22 var första gången som Barn- och ungdomsförvaltningen samlade in resultaten i sin nuvarande form. Detta gör det inte möjligt att tydlig påvisa vilken effekt tidigare språksatsning har haft på barns språkutveckling. Men Barn- och ungdomsförvaltningen konstaterar att fler barn bör klara samtliga delar av kartläggningmaterialet i förskoleklass. En ny språksatsning i form av läslyftet är påbörjad sedan början av verksamhetsåret 22/23 och eventuella effekter av den satsningen påverkar inte resultaten för 21/22. Språksatsning har större möjlighet att anpassas eftersom kartläggningmaterialet för förskoleklass samlas in per moment. Analys av underlaget visar att det framförallt är språkljud och bokstäver som ett större arbete behöver göras runt. Förväntan med språksatsningen är att barnen ska komma längre i sin språkutveckling.

Mellan huvudmannens enheter behöver goda arbetssätt och metoder spridas så de kan komma fler till del, särskilt rörande området "omsorg, utveckling och lärande". Där institutionaliserade arbetssätt sprids vidare till andra verksamheter kallar Blossing (2008) den fjärde fasen i förbättringsarbetet eller spridningsfasen, Det finns en mångfald i olika arbetssätt och metoder inom Barn- och ungdomsförvaltningen som skulle gynna barns utveckling och lärande om det mer systematiskt och strukturerat kunde spridas mellan förskolor. Tillsammans med enheterna planerar huvudmannen för att ordna strukturer där välfungerade metoder och arbetssätt kan spridas mellan förskolor.

Det finns behov av att i större utsträckning både på grupp- och individnivå följa barns progression i lärandet och koppla det till undervisningen. En utveckling av det området har skett och viss effekt kan skönjas i form av ett tydligare fokus också på barns lärande, där arbetet för trygghet och god omsorg tidigare varit dominerande. Förvaltningsledningen har tillsammans med enheterna vidareutvecklat analysarbetet i verksamheten så att planeringen och genomförandet av undervisningen har större fokus på barns progression i lärandet.

Flera av de enheter som har en hög grad av kunskap och förståelse kring systematiskt kvalitetsarbete och har en högre kvalitet i analyserna skattar sig generellt lägre i självskattningen. Detta kan förstås utifrån Dunning-Kruger-effekten, där den med mer kunskaper också har större förmåga att se vad som saknas. Detta är ett resultat av större kvalitetsmedvetenhet och gör det lättare att identifiera utvecklingsbehov och sätta in insatser. Allt eftersom hela organisationen ökar sina kunskaper och förståelse kring att analysera och utveckla undervisning kommer värdena i självskattningen att i större utsträckning att spegla detta.

Det finns en variation i kvalitet i lärmiljöerna. Dels beror det på att de olika förskolornas lokaler är olika ändamålsenliga utifrån behov i läroplanen, forskning och beprövad erfarenhet och dels beror det på kunskaperna och systematiken i arbetet med lärmiljöerna på respektive förskola. Särskilt utmanande är det att skapa lärmiljöer för barngrupper med barn i åldrarna från 1 till 5 år. Allt som finns i lärmiljöerna behöver möta barns behov och stimulera deras lärande och nyfikenhet, att utforma det för alla åldrar i samma grupp ställer höga krav på tillgänglighet och pedagogiska överväganden. I grupper som är mer åldershomogena finns det större möjlighet att anpassa lärmiljöerna efter barns behov. Förvaltningsledningen har planerat utbildning och handledning av en extern expert på förskolans lärmiljöer från och med verksamhetsåret 22/23. Målet är att enheterna ska få konkret feedback och exempel på hur gynnsamma lärmiljöer kan utformas.

Rektors ledarskap är avgörande för att utveckla förskolorna, även om många andra faktorer också påverkar. Varje förskola har en historik och en kultur vilket innebär olika förutsättningar för att utveckla olika delar av verksamheten, vilket gör att även rektorer med ett välutvecklat ledarskap kan ha förskolor med stora behov av utveckling. Alingsås kommuns ledarskapsprogram och rektorsutbildningen utgör viktiga delar för att ge rektorerna verktyg och förutsättningar att utveckla kvaliteten i undervisningen. Enheten för stöd och utveckling är ett viktigt stöd för rektor i att leda för högre kvalitet, där rektor kan få stöd i att processleda, planera och genomföra kompetensutveckling.

För att alla barn ska nå så långt som möjligt utifrån läroplanens alla områden är personalplanering avgörande. Rätt kompetens på rätt plats vid rätt tid på dagen. Genom att organisera förskollärare för att kunna bedriva undervisning till så många barn som möjligt är avgörande i och med den kompetensbrist som finns. Där en viktig process är att utveckla förskollärares ledarskap, där förskollärare kommer att leda andra pedagoger i att genomföra undervisningen. Detta kräver i sin tur ett fortsatt arbete med att utveckla en tydlig rollfördelning i arbetslag, där det finns samsyn och samarbetet fungerar väl. När sedan personalplaneringen kopplas till tydliga uppdrag och yrkesroller samt en dokumenterad arbetsorganisation finns förutsättningar skapa trygghet för alla barn. Personalplanering och arbetsorganisation behöver också kopplas ihop med att skapa minskade barngrupper och

mindre sammanhang för undervisning. Genom att planera dessa delar som en helhet kan undervisningen bedrivas effektivare när mindre tid behöver läggas på att med kort framförhållning behöva lösa olika typer av driftsfrågor t.ex. bemanning.

Barn- och ungdomsförvaltningen håller fortsatt på att vidareutveckla det systematiska kvalitetsarbetet med särskilt fokus på undervisningens kvaliteter. Den analytiska förmågan har stärkts, liksom förmågan att formulera mål och skilja dem ifrån aktiva åtgärder och insatser. Genom att dokumentera och följa upp varje enskilt barns lärande finns möjlighet att vid planering och genomförande av undervisning i större utsträckning möta alla barns behov. Dokumentation av varje enskilt barns progression är avgörande både för det enskilda barnet, men också för att få syn på utvecklingsbehov för hela barngrupper, en hel förskola eller hela rektors ansvarsområde. Vidare behöver barnhälsoteamet bli en större del av det systematiska kvalitetsarbetet, framförallt rörande det strategiska arbetet. Huvudmannens arbete med att fortsätta stödja enheterna med systematiskt kvalitetsarbete i syfte att utveckla förståelsen för hur verksamheten och förskolans undervisning kan utvecklas behöver fortgå. Stöd består till exempel av processledning av stöd och utveckling och utbildning i analysmodeller för att utveckla undervisningen.

2.2.3 Slutsatser

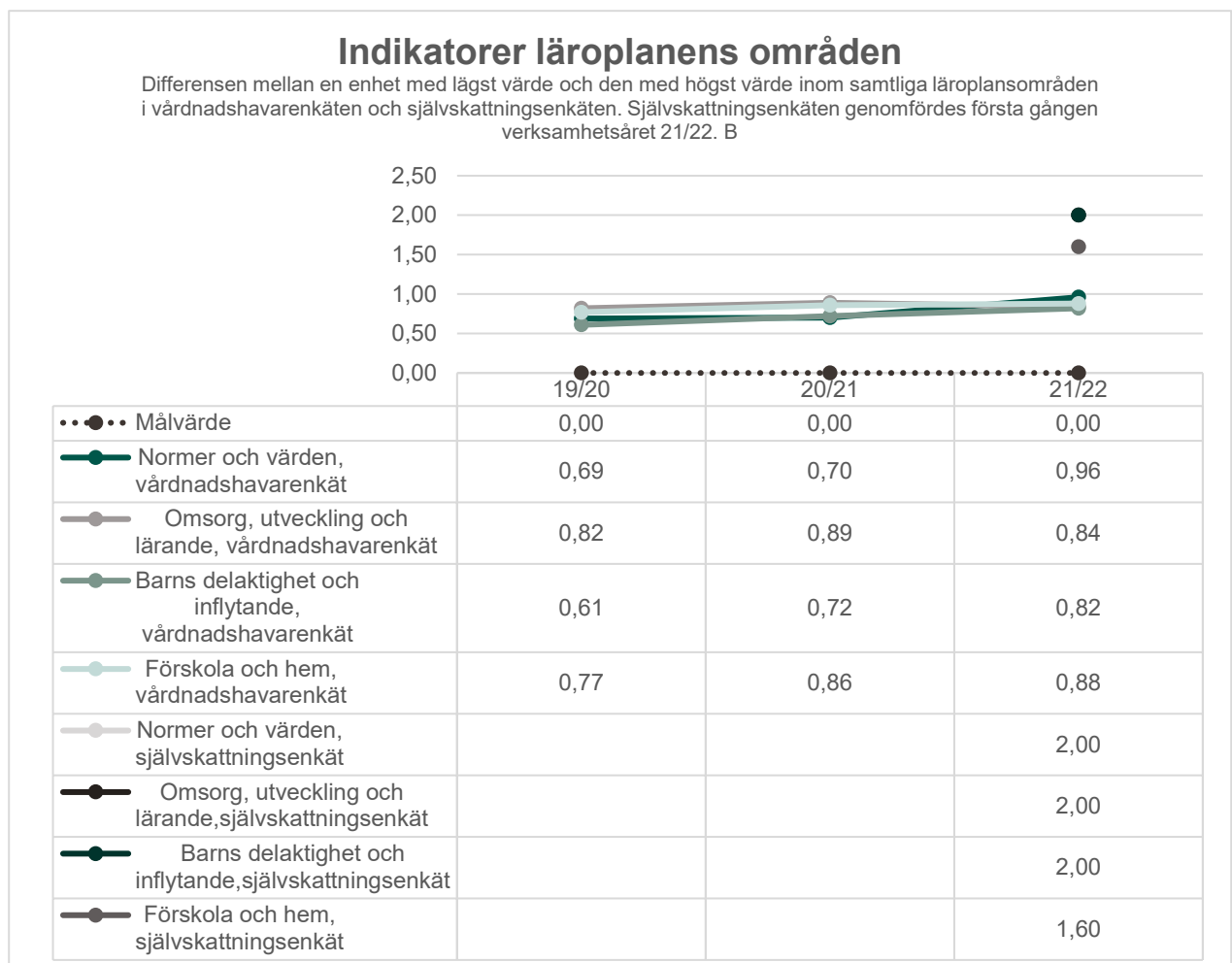
Barn- och ungdomsförvaltningen har en spridning mellan de olika läroplansområdena. Där verksamheterna har kommit olika långt inom de olika områdena. Det är framförallt inom området omsorg, utveckling och lärande som det finns behov av utveckling, för att ge alla barn goda förutsättningar när de börjar förskoleklass. Vid enheterna är rektors ledarskap tillsammans med en undervisning utformad utifrån barns individuella behov viktiga framgångsfaktorer. Det finns en skillnad mellan de olika förskolorna i arbetssätt och metoder där fler olika och goda exempel behöver spridas inom Barn- och ungdomsförvaltningen.

2.3. Alingsås kommunala förskolor ska vara likvärdiga förskolor

Målsättning för respektive indikator anges utifrån en bedömning av en godtagbar lägstanivå verksamhetsåret 25/26, då delmålet ska utvärderas. Måluppfyllelsen är inte likvärdig. Socioekonomiska förutsättningar påverkar barnens förutsättningar till progression i lärande, detta tydliggörs i förskoleklassens kartläggningmaterial. Det finns en stor spridning mellan enheter i självskattningen. Det finns också en spridning i vårdnadshavares skattning av förskolorna, men är mindre än i självskattningsenkäten.

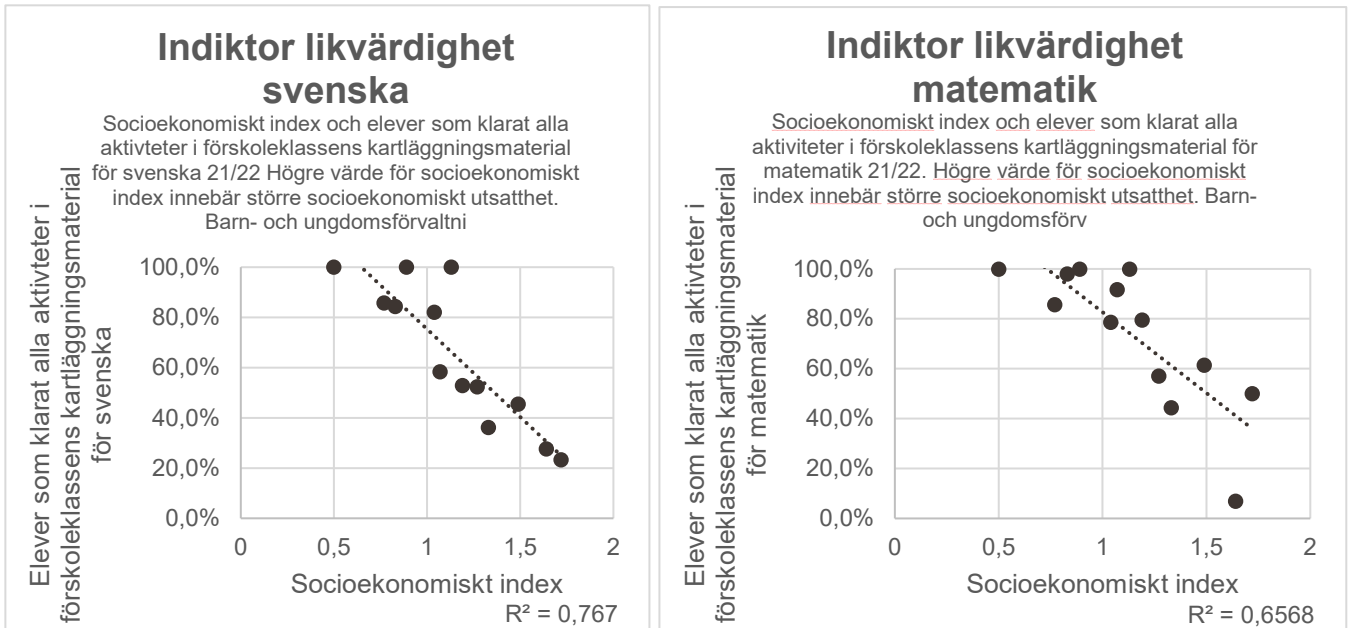
Indikatorer likvärdighet inom läroplanens områden

Det finns en differens mellan enheterna. För vårdnadshavarenkäten finns en differens mellan 0,82 och 0,96. För pedagogernas är differensen mellan 1,60 och 2,00. Skillnader mellan förskolorna i vårdnadshavares skattning har ökat något över tid men skillnaden är marginell

Indikatorer likvärdighet kopplat till förskoleklassens kartläggningsmaterial

Måluppfyllelsen är låg. Det finns ett tydligt samband mellan socioekonomisk sammansättning och andel elever som klarar alla delar i kartläggningsmaterialet. Mer socioekonomiskt missgynnande enheter har lägre andel elever som klarar alla aktiviteter i kartläggningsmaterialet.

2.3.1 Effekter av beslutade insatser

I föregående års verksamhetsuppföljning beslutades om ett antal insatser på huvudmannanivå. Nedan beskrivs effekten av insatserna i relation till delmålet "Alingsås kommunala förskolor ska vara likvärdiga förskolor".

Insats: I fråga om det systematiska kvalitetsarbetet vidareutveckla arbetet med att formulera mål och särskilja dessa från aktiva åtgärder och insatser och likaså skillnaden mellan att beskriva resultat och analys i syfte att stärka undervisningen och skapa tillgängliga lärmiljöer.

Den analytiska förmågan har stärkts i hela förvaltningen, liksom förmågan att formulera mål och skilja dem ifrån aktiva åtgärder och insatser. Huvudmannen behöver fortsatt stötta i arbetet med att analysera undervisningens effekter för barns progression. Huvudmannen behöver utveckla stöd till enheterna i analysarbetet med avseende på likvärdighet. I detta ingår bland annat analyser av resursfördelning och hur resursfördelning inom enheten påverkar barns måluppfyllelse, särskilt angeläget är det för

enheter med stor andel socioekonomiskt strukturbidrag där det finns en förväntan om ett resurserna ska användas för att kompensera för barns skilda förutsättningar.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stärka rektors mandat och ansvar för att utveckla rektors ledarskap med fokus på att leda och organisera för lärande. Bland annat genom att vidareutveckla rektors inre organisation med utgångspunkt i ett distribuerat ledarskap och en bärande pedagogiska idé.

De flesta förskolor har en dokumenterad arbetsorganisation där mycket rutiner, roller och mötesstrukturer är kända och välfungerande. Utvecklingsbehov kvarstår vad gäller utvecklingsorganisationen på respektive enhet där enhetens analytiska och strategiska utvecklingsarbete sker. Arbetet med att formulera en bärande pedagogisk idé är i ett initieringsskede. Rektors ledarskap är en viktig del i att forma förskolor av hög kvalitet. Förskolorna har olika förutsättningar för att nå hög kvalitet men förvaltningen kan konstatera att det finns ett samband mellan ledarskap och resultat. Att rektor arbetar långsiktigt över tid med att leda och organisera för lärande ger förutsättningar för att utveckla verksamheten. Ett utvecklingsarbete pågår avseende att leda för ökad likvärdighet mellan grupper och förskolor inom respektive rektors ansvarsområde.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Arbeta för att säkra kompetensförsörjningen av legitimerad och utbildad personal för att barn i högre grad ska ha en likvärdig tillgång på behöriga pedagoger.

Det finns bristande likvärdighet kopplat till andelen legitimerade förskollärare per förskola inom Barn- och ungdomsförvaltningen. Ett arbete med att ta fram en kompetensförsörjningsstrategi för hela Barn- och ungdomsförvaltningen är påbörjad.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Att utveckla metoder för att fånga nuläget i förskolan med hjälp av självskattning och sedan genomföra analyser av samvariationen i resultat med förskolornas socioekonomiska sammansättning.

Insatsen har lett till att alla förskolor har genomfört självskattning. Arbetet behöver fortgå som en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Insatsen är genomförd och avslutad.

2.3.2 Analys

Likvärdighet inom Barn- och ungdomsförvaltningen behöver stärkas. Socioekonomiska förutsättningar påverkar i vilken utsträckning barn når kravnivån i kartläggningmaterialet i förskoleklass. Förvaltningen konstaterar utifrån genomförda analyser att det finns stora variationer i elevernas språkliga förmågor så som de mäts i kartläggningmaterialet. Skillnaderna samvarierar också tydligt med socioekonomiska förutsättningar där fler elever vid socioekonomiskt gynnade skolenheter klarar alla delar i materialet. Mönstret är det samma för matematik och matematiskt tänkande. Barn- och ungdomsförvaltningen har de senaste två åren utvecklat fler metoder för att fånga nuläge och resultat i förskolan. Utifrån detta kan förvaltningen konstatera att förskoleverksamheten i låg utsträckning kompenserar för de socioekonomiska förutsättningarna trots att 98,2% av 3-5-åringarna i Alingsås kommun går i förskola. Med en så stor andel av 3-5-åringar i förskola finns det goda förutsättningar att verka kompenserande. Sedan 2013 finns en resurstilldelning utöver barnpeng som baseras på socioekonomisk sammansättning vid respektive förskola. Barn- och ungdomsnämnden har ökat den socioekonomiska resurstilldelningen under 2022 i syfte att ge bättre förutsättningar att verka kompenserande. Genom analyser på respektive enhet kan det socioekonomiska strukturbidraget nyttjas för respektive förskolas behov.

För de barn som har missgynnsamma socioekonomiska förutsättningar är det avgörande med en förskola av hög kvalitet. Barn med gynnsamma socioekonomiska förutsättningar har i regel familj och andra socialt nätverk som ger barnet stimulans och utveckling, även om de skulle gå i förskola av lägre kvalitet. Genom att stärka kvaliteten i alla förskolor, särskilt de som är socioekonomiskt missgynnande, så stärks likvärdigheten. Varje förskola som tilldelats ett socioekonomiskt strukturbidrag behöver mer stöd i förståelsen för vilka faktorer tilldelningen baseras på och stöd i att analysera hur de resurserna bör fördelas för att verka mest kompenserande. I det analysarbetet är ett interkulturellt perspektiv en tillgång. Genom att analysera barns, barngruppernas och förskolornas behov kan lärmiljöer och undervisningen utvecklas mot att möta just de barnens behov. I huvudmannens preliminära analyser konstateras att det framförallt är språkundervisning som behöver utvecklas. Det behöver bland annat ske genom att den planerade undervisningen utvecklas för att bli mer språkutvecklande och genom att lärmiljöerna utformas för att vara mer språkstimulerade. Exempelvis genom att böcker finns tillgängliga i alla miljöer snarare än att ha bara ett utrymme för böcker. Huvudmannen stödjer det arbetet till exempel genom att delta i Skolverkets läslyft och handledning för att vidareutveckla lärmiljöerna.

Ett systematiskt kvalitetsarbete är en viktig komponent i arbetet med att utveckla likvärdig utbildning. Det vidareutvecklas på alla nivåer, i barngruppen fortsätter förskolläraren säkerställa att undervisningen är anpassad efter alla barns behov. Rektor fortsätter analysera och planera resursfördelningen utifrån att alla barn som ingår i rektors ansvar. I rektors arbete blir barnhälsa en viktig del i det analytiska och strategiska arbetet. Att arbeta för en starkt likvärdighet behöver ske i hela förvaltningen bland annat genom att utveckla metoder för förebyggande och främjande arbetsmetoder utifrån SPSM:s tillgänglighetsmodell.

Huvudmannens organisation av rektorer och skolenheter i team har justerats bland annat för att vidareutveckla likvärdighet. Justeringen har baserats bland annat på principer om att öka samverkan inom teamen i syfte att öka måluppfyllelsen och stärka likvärdigheten. Denna

nya teamorganisationen gäller från och med augusti 2022 och påverkar därför inte resultaten för verksamhetsåret 21/22. Teamorganisationen och dess principer för samverkan förväntas på sikt bidra till både högre måluppfyllelse och mer likvärdig utbildning.

2.3.3 Slutsatser

Likvärdighet inom Barn- och ungdomsförvaltningen behöver stärkas. De områden som behöver stärkas ytterligare handlar om att stärka undervisningen kopplat till kompensatoriskt uppdrag och resursfördelning utifrån barns skilda behov och förutsättningar. Vidare behöver insatserna kopplade till språkutvecklande arbetssätt stärkas och intensifieras.

3. Förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem

Inom förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem har huvudmannen beslutat om fyra delmål för att konkretisera de två övergripande målen ökad måluppfyllelse och likvärdighet. Dessa delmål är satta utifrån de områden som huvudmannen sedan tidigare har identifierat som särskilt angelägna att utveckla. Inom respektive delmål beskrivs nuläget för delmålet utifrån indikatorerna och effekten av de beslutade insatserna. Det följs sedan av analys och slutsats i relation till nuläget. Varje delmål beskrivs och analyseras för sig och kan därför läsas självständigt. Beslutade insatser är avsedda att ge effekt på flertalet delmål varför effekterna av desamma till vissa delar är likalydande. Enheterna förväntas arbeta utifrån huvudmannens delmål och insatser självständigt utifrån analyser av respektive enhets måluppfyllelse. Utifrån det analysarbetet sätter sedan enheterna upp mål och indikatorer för enhetens arbete, dessa mål och indikatorer utgår ifrån samma kärnprocesser som huvudmannens delmål.

3.1. Alla elever har en tillvaro i skolan som präglas och trygghet och studiero som är fri från kränkningar, trakasserier och diskriminering

Målsättning för respektive indikator är angiven utifrån en bedömning av en godtagbar lägstanivå verksamhetsåret 25/26, då delmålet ska utvärderas. För indikatorerna "studiero" och "trygghet" är målsättningen baserad på 2020 års värden. För indikatorn "förhindra kränkningar" utgör värdet för 2022 målvärdet, då Skolinspektion genomfört stora förändringar i enkätfrågorna vilket inte gör indikatorn jämförbar över tid.

Sammantaget är måluppfyllelsen för delmålet godtagbar i relation till målsättningen, särskilt rörande mellan- och högstadiet. Lågstadiet har höga värden, men värdena är inte tydligt över målsättningen.

Målvärdet rörande förhindra kränkningar är justerat med anledning av att Skolinspektionen omarbetat elevenkäten, det nya målvärdet anges utifrån årets resultat. Barn- och ungdomsförvaltningen värde förhåller sig i relation till riket på motsvarande nivå som föregående. Personalen är ännu inte fullt ut förtrogen med det aktiva arbetet och dokumentation i fråga om ett normmedvetet arbetssätt där diskrimineringsgrunderna används för att analysera verksamheten. Att arbeta normmedvetet är en del i det förebyggande och främjande arbetet för en utbildning fri kränkande behandling, trakasserier och diskriminering.

Indikatorn för studiero i åk 5 och 8 är god och ligger över målvärdet. I Skolinspektionens enkät är frågorna för studiero och trygghet omarbetade. Skillnaden är marginell och ger inte förändrade värden och de förhåller sig konstant i jämförelse med i riket, varför Barn- och ungdomsförvaltningen bedömer det fortsatt möjligt att jämföra historiskt. Värde för studiero i årskurs 2 är lägre än målvärdet.

Måluppfyllelse för indikator rörande tryggheten är god. Samtliga tre årskurserna når målvärdet.

Indikator för elevernas trygghet och det aktiva arbetet med kränkande behandling, trakasserier och diskriminering.

På en majoritet av skolorna är personalen förtrogen med att dokumentera händelser rörande kränkande behandling. Utifrån dokumentation kan det i fråga om bemötande och vidtagna åtgärder konstateras att ytterligare arbete behövs.

Det en varierad måluppfyllelse kopplat till bemötande och arbete i fråga om kränkande behandling, trakasserier och diskriminering.

Indikator

Antal (utifrån skolstorlek) anmälningar om kränkande behandlings tillsammans med elevernas trygghet och det aktiva arbetet med kränkande behandling, trakasserier och diskriminering.

Indikator

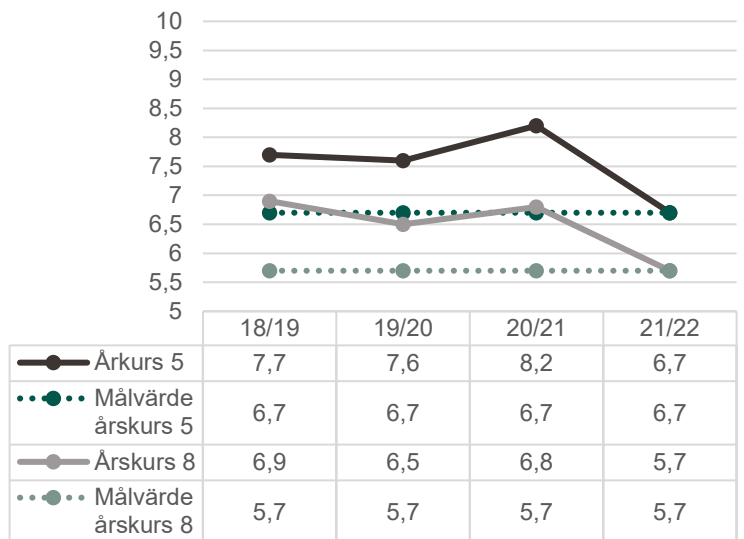
All personal ska vara förtrogen med bemötande och dokumentation i fråga om kränkande behandling, trakasserier och diskriminering.

Indikator för att förhindra kränkningar

Jämförelse med föregående år bör undvikas på grund av att stora justeringar gjorts i enkäten från och med verksamhetsåret 20/21. Riket har minskat i motsvarande omfattning som Barn- och ungdomsförvaltningen, vilket gör att förändringarna i enkäten kan antas ligga bakom de förändrade värdena. Nya målvärden har satts med utgångspunkt från årets värden.

Indikator för "Förhindra kränkningar"

Indexvärde ifrån Skolinspektionens (jämna år) och Göteborgsregionens (udda år) elevenkät. Årskurs 5 och 8 (årskurs 9 till och med 20/21).

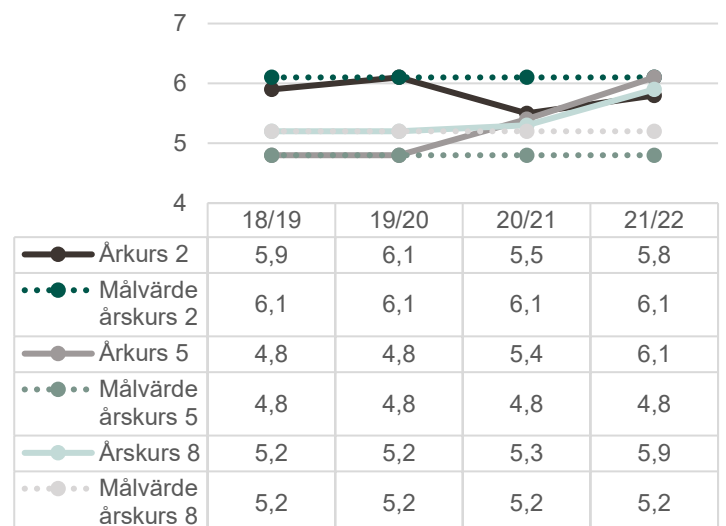

Indikator för studiero

Årskurs 2 ligger under målvärdet, men i motsvarande nivå som årskurs 5 och 8. Årskurs 5 och 8 ligger över målvärdet. Värdet för årskurs 5 och årskurs 8 har ökat över tid under hela mätperioden. För årskurs 2 är värdet högre än föregående år men det näst lägsta under mätperioden.

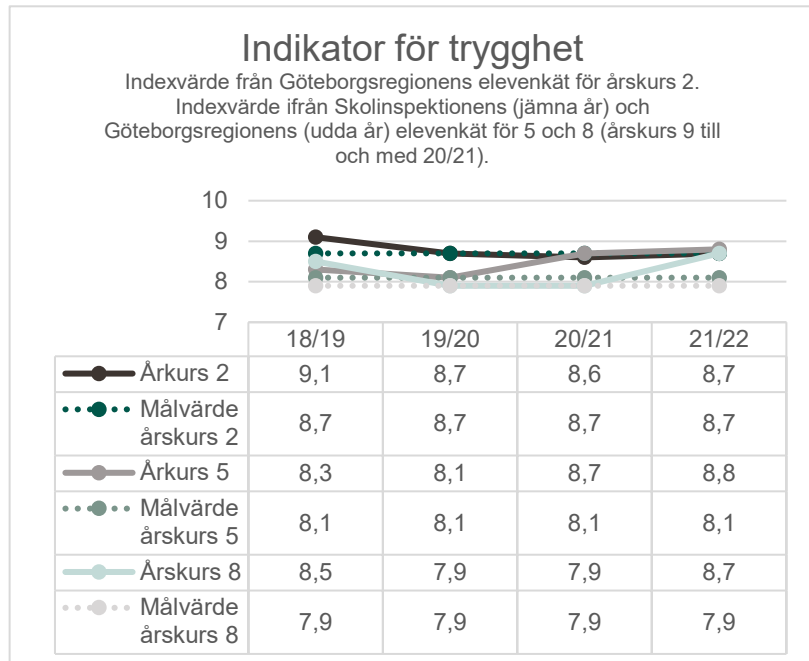
Indikator för studiero

Indexvärde från Göteborgsregionens elevenkät för årskurs 2. Indexvärde ifrån Skolinspektionens (jämna år) och Göteborgsregionens (udda år) elevenkät för 5 och 8 (årskurs 9 till och med 20/21).

3.1.1 Indikator för trygghet

Alla tre årskurserna har nått målvärdet och ligger i nivå med varandra. Årskurs 5 och 8 ligger tydligt över målvärdet. Värdena varierar marginellt över åren men visar på en viss ökning över tid.

3.1.2 Effekter av beslutade insatser

I föregående års verksamhetsuppföljning beslutades om ett antal insatser på huvudmannanivå. Nedan beskrivs effekten av insatserna i relation till delmålet "Alla elever har en tillvaro i skolan som präglas och trygghet och studiero som är fri från kränkningar, trakasserier och diskriminering"

Insats: I fråga om det systematiska kvalitetsarbetet vidareutveckla arbetet med att formulera mål och särskilja dessa från aktiva åtgärder och insatser och likaså skillnaden mellan att beskriva resultat och analys i syfte att stärka undervisningen och skapa tillgängliga lärmiljöer.

Den analytiska förmågan har stärkts i hela förvaltningen, liksom förmågan att formulera mål och skilja dem ifrån aktiva åtgärder och insatser inom samtliga områden. Det är särskilt tydligt i fråga om skolornas trygghetsarbete där systematiska analyser av verksamheten görs och indikatorerna visar på god måluppfyllelse inom området. Ett fortsatt arbete krävs med att arbeta systematiskt för att förbättra studieron genom uppföljning, utvärdering och analys. Plan mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering behöver i högre utsträckning bli en del av skolornas systematiska kvalitetsarbete. Användandet av planen behöver utvecklas mot att analysera undervisningen och lärmiljöerna i större utsträckning.

Insatsen behöver fortgå då det systematiska kvalitetsarbetet fortsatt behöver utvecklas med sikte på att nå tvärprofessionella analyser där elevhälsokompetens nyttjas i samtliga delar av det systematiska kvalitetsarbetet.

Insats: Stärka rektors mandat och ansvar för att utveckla rektors ledarskap med fokus på att leda och organisera för lärande. Bland annat genom att vidareutveckla rektors inre organisation med utgångspunkt i ett distribuerat ledarskap och en bärande pedagogiska idé.

De flesta skolor har en dokumenterad arbetsorganisation där mycket rutiner, roller och mötesstrukturer är kända och välfungerande. Utvecklingsbehov kvarstår vad gäller utvecklingsorganisation vid respektive enhet där enhetens analytiska och strategiska utvecklingsarbete sker. Arbetet med att formulera en bärande pedagogisk idé är i ett initieringsskede. Rektors ledarskap är en viktig del i att forma skolor av hög kvalitet. Vid de enheter där det finns ett långsiktigt arbete över tid med att leda för lärande och att organisera för lärande finns bättre förutsättningar för att utveckla verksamheten. Ledarskapet och organiseringen av arbetet mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering behöver utvecklas ytterligare, genom att det ingår i en helhet med trygghet, närvaro och kunskaper och tydlig kopplas ihop med bärande pedagogiska idén och den inre organisation.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Arbeta för att säkra kompetensförsörjningen av legitimerad och utbildad personal för att elever i högre grad ska ha en likvärdig tillgång på behöriga pedagoger

Ett arbete med att ta fram en kompetensförsörjningsstrategi för hela Barn- och ungdomsförvaltningen är påbörjad.
Insatsen behöver fortgå.

3.1.3 Analys

Trygghetsarbete i och utanför klassrummen är välfungerande och det finns genomarbetade planer och rutiner samt analys och uppföljning av arbetet. Eleverna känner sig generellt trygga och arbetet sker utifrån elevernas hela skoldag, där trygghetsarbetet omfattar undervisningen både i klassrummen och på rasterna liksom i förekommande fall fritidshemmet. Det arbetas både förebyggande och främjande med trygghetsfrågor och i förekommande fall åtgärdande. Den stora majoriteten av eleverna ger i hälsoenkäten uttryck för att de mår bra och att de sällan har några psykosomatiska besvär. Omkring 10% av eleverna i årskurs 8 och omkring 8% av eleverna i årskurs 4 uppger att de ofta eller alltid har ont i huvudet eller ont i magen, vilket kan ha psykosomatiska förklaringar. I årskurs 4 uppger 4% av eleverna att de ofta eller alltid känner sig oroliga eller rädda, medan motsvarande värde är 6% för årskurs 8. Detta är faktorer som påverkar tryggheten, men också tvärtom att de är ett utslag av bristande trygghet. I samband med hälsoenkäten genomför också skolsköterskorna ett hälsosamtal som ger en fördjupad förståelse för vad dessa svar står för. Detta är sedan ett underlag för det fortsatta arbetet vid respektive enhet. I och med att barn- och elevhälsans medicinska, psykologiska och psykosociala insats är centralt organiserade ger det goda förutsättningar att arbete med analys och utveckla beprövad erfarenhet kring vilka metoder som givit god effekt. De mönster och trender som hälsoenkäterna visar förväntas också ligga till grund för övergripande analyser och åtgärder på enhetsnivå, ett utvecklingsarbete för att stärka detta pågår. Rektor ansvarar för att leda elevhälsoarbetet på respektive skola med stöd i dessa gemensamma metoder och erfarenheter.

Det analysarbete som ingår, och dokumenteras, i planen mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier är inte fullt ut en levande del av det övergripande arbetet med normer och värden. Ett utvecklingsarbete pågår där framförallt anmälningar och utredningar om kränkande behandling sker. Arbetet behöver utvecklas så att analyser av verksamheten utifrån diskrimineringsgrunderna genomförs och att dessa analyser av skolans främjande, förebyggande och åtgärdande processer görs som en helhet för att kunna identifiera utvecklingsbehov. Flerspråkiga barn och deras vårdnadshavare är en grupp som Barn- och ungdomsförvaltningen särskilt behöver utveckla strukturer för att möta i fråga om ärende rörande kränkande behandling då det är inte alltid som den gruppen fullt ut har förutsättningar att ha förståelse för och delaktighet i processen på grund av bland annat språket. I de situationerna är ett interkulturellt perspektiv viktigt. Enheten för nyanländas lärande stöttar rektor i att utbilda personal kring flerspråkiga elever samt organiseringen av svenska som andraspråksundervisningen.

Huvudmannens bedömning är att analysarbetet rörande kränkande behandling, diskriminering och trakasserier behöver stärkas och i större utsträckning genomföras tillsammans med all personal på skolan. Elevhälsans professioner spelar en central roll i enheternas

kvalitetsarbete i allmänhet och för främjande och förebyggande trygghetsarbete i synnerhet. Dokumentation, planer och rutiner finns på plats, dessa behöver levandegöras i större utsträckning och bli en del av det dagliga arbetet.

Arbete med studiero är generellt sett organiserat som ett arbete för den enskilda läraren men behöver i större utsträckning bli en del av arbetslagens och hela skolans analysarbete. Att identifiera utvecklingsbehov behöver ske i ett kollegialt lärande för gemensamma framgångsrika arbetsätt. Det arbete, både undervisning och analys, som görs rörande trygghet kan vara vägledande för att utveckla arbetet med studiero. Enheterna kan genom att använda analyserna av skolans arbete mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering synliggöra lärmiljöernas normer och tillgänglighet för att identifiera åtgärder för att nå ökad måluppfyllelse. Vidare behöver huvudmannen stödja enheterna i att dessa analyser nyttjas av verksamheten för att forma det förebyggande och främjande arbetet. Detta sker exempelvis genom enhetsdialogerna.

3.1.4 Slutsatser

Barn- och ungdomsförvaltningen har ett välutvecklat arbete kopplat till trygghet där eleverna upplever god trygghet, studiero och arbete med att förhindra kränkningar. Detta behöver vidareutvecklas där ett analysarbete kring dessa processer stärks och tar sikte på att identifiera sådant i struktur och organisation som kan förändras för att arbeta ännu mer främjande och förebyggande utifrån diskrimineringsgrunderna.

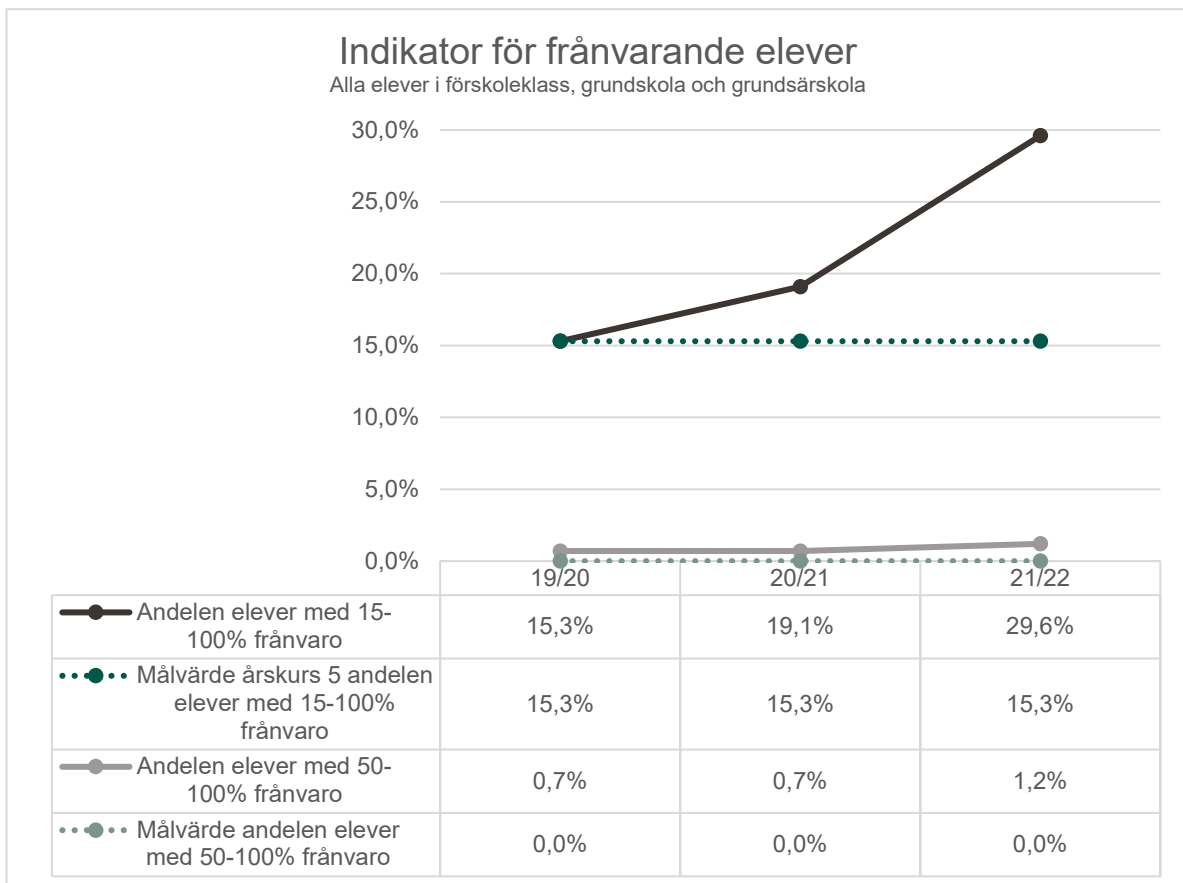
3.2. Ökad skolnärvaro

Målsättning för respektive indikator anges utifrån en bedömning av en godtagbar lägstanivå verksamhetsåret 25/26, då delmålet ska utvärderas. Målsättningen definieras utifrån 2020 års värden.

Målet nås i låg utsträckning. Verksamhetsåret 21/22 var starkt påverkat av restriktionerna i och med Covid-19-pandemin.

Indikator för frånvarande elever

Båda värden ligger tydligt över målvärdet. Andelen elever med minst 15% frånvaro var under verksamhetsåret 21/22 29,6%. Andelen elever med minst 50% frånvaro var 1,2%.

3.2.1 Effekter av beslutade insatser

I föregående års verksamhetsuppföljning beslutades om ett antal insatser på huvudmannanivå. Nedan beskrivs effekten av insatserna i relation till delmålet "Ökad skolnärvaro"

Insats: Fortsätta att utveckla det skolsociala teamet i syfte att stötta samtliga enheter i arbetet med ökad skolnärvaro.

Ett riktat arbete har genomförts för en mindre grupp elever med problematisk skolfrånvaro. Arbetet med frånvaron har inte haft effekt på helhet, men spelat roll för de enskilda eleverna. Vilken effekt det skolsociala teamet har haft på kvaliteten i skolornas närvaroanalyser är för tidigt att avgöra. Beslut har fattats om ett delat huvudmannaskap mellan Socialnämnden och Barn- och ungdomsnämnden som ska göra insatsen mer ändamålsenlig och att teamet ska ha andra verktyg att arbeta tillsammans med vårdnadshavare. Det skolsociala teamets arbete fortgår i samverkan med socialnämnden och utvärderas i samverkan.

Barn- och ungdomsförvaltningens arbete med att stödja enheterna i det närvarofrämjande arbetet behöver fortgå.

Insats: I fråga om det systematiska kvalitetsarbetet vidareutveckla arbetet med att formulera mål och särskilja dessa från aktiva åtgärder och insatser och likaså skillnaden mellan att beskriva resultat och analys i syfte att stärka undervisningen och skapa tillgängliga lärmiljöer.

Ett aktivt arbete finns med att analysera och vidta åtgärder sker för varje enskild elev. Huvudmannen har inlett ett arbete med att stödja enheterna i att utveckla arbetet med frånvaro som en del i skolans hela kvalitetsarbete. De analyser som görs behöver i större utsträckning ta sikte på faktorer som är möjliga för skolan att påverka så som tillgängliga lärmiljöer. Arbetet behöver utvecklas så att det inte bara sker inom ramen för enskilda individärenden utan i större utsträckning också sker på grupp- och organisationsnivå.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stärka rektors mandat och ansvar för att utveckla rektors ledarskap med fokus på att leda och organisera för lärande. Bland annat genom att vidareutveckla rektors inre organisation med utgångspunkt i ett distribuerat ledarskap och en bärande pedagogiska idé.

De flesta skolor har en dokumenterad arbetsorganisation, där mycket rutiner, roller och mötesstrukturer finns och är implementerade. Det finns fortsatt ett arbete med att arbeta analytiskt och strategiskt med utveckling. Arbetet med att formulera en bärande pedagogisk idé är i ett initieringsskede. Rektors ledarskap är en viktig del i att forma skolor av hög kvalitet med hög närvaro för alla elever. Förvaltningen ser att det finns ett

samband mellan ledarskap och resultat. Vid de enheter där det finns ett långsiktigt arbete över tid med att leda för lärande och att organisera för lärande finns bättre förutsättningar för att utveckla verksamheten.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Arbeta för att säkra kompetensförsörjningen av legitimerad och utbildad personal för att elever i högre grad ska ha en likvärdig tillgång på behöriga pedagoger

Ett arbete med att ta fram en kompetensförsörjningsstrategi för hela Barn- och ungdomsförvaltningen är påbörjad.

Insatsen behöver fortgå.

3.2.2 Analys

En stor del av orsaken till frånvaro för de eleverna med en frånvaro över 15% är kopplad till restriktionerna i och med covid-19-pandemin. Preliminär bedömning är att mellan 35-50% av frånvaron kan kopplas till covid-19-pandemin. I stort sett all frånvaro är anmäld och beror på sjukdomsfrånvaro eller beviljade ledigheter för framför allt semesterresor. Vikten av närvaro behöver fortsätta att betonas där resor bör planeras under lov och ledigheter. Beviljande av ledigheter ska göras utefter enskild prövning och det ligger i rektors mandat att fatta den typen av beslut.

Den största delen av frånvaron är anmäld av vårdnadshavarna som giltig. Skolornas bedömning är att efter att restriktionerna i och med covid-19-pandemin togs bort har en förskjutning skett i synen på sjukdom och gott allmäntillstånd. Skolorna uppfattar att det blivit vanligare att sjukanmäla barnen för symptom som vårdnadshavare innan pandemin inte sjukanmälde för. När elever som är frånvarande för sjukdom kan det vara ett tecken på psykosomatiska besvär och det blir därigenom alltid viktigt att genomföra grundliga utredningar för att se vilka insatser som kan ge en ökad närvaro. Huvudmannen kan behöva ta fram informationsmaterial kring skolan, elevens och vårdnadshavarens rättigheter och skyldigheter kopplade till närvaro och skolplikt. Den typen av informationsmaterial skulle då stärka rektors möjligheter i kommunikationen om ledigheter och skolplikt.

De finns också elever som har en hög frånvaro som grundar sig i skolfaktorer. Bland annat kan det bero på otrygghet i skolan eller att skolan inte anpassar undervisningen tillräckligt efter elevens behov och kunskapsnivåer. Närvaron hänger på det sättet tätt samman med undervisningens kvaliteter och upplevd trygghet hos enskild elev, varför det är av vikt att utforma tillgängliga lärmiljöer och en differentierad undervisning och att så stor del av eleverna som möjligt får den ledning och stimulans de behöver inom ramen för den ordinarie undervisningen. Huvudmannen har ett pågående arbete med att skapa tillfällen för gemensamt lärande rektorer och elevhälsa emellan. Det syftar till att bygga upp gemensam kunskap i syfte att skapa bättre förutsättningar att rikta det förebyggande och hälsofrämjande arbetet mot de mest effektiva insatserna.

För samtliga F-6-skolor sker viss undervisning på annan skolenhet då specialsalar eller ämneskompetens saknas vid hemskolan. Skolorna kan i analyserna konstatera att elever blir frånvarande vid dessa undervisningstillfällen som har undervisning på en annan skola. Organisationen med språkundervisning och annan undervisning på andra enheter följer av huvudmannens skolstruktur och utmaningar vad gäller kompetensförsörjning.

Samverkan med andra aktörer har utvecklats med fokus på roller och förväntningar. Detta har klarlagts och mynnat ut i att samverkan ska ske genom samordnad individuell plan (SIP). I att förfinas strukturerna för samverkan har fokus varit på barn och ungas psykiska hälsa och fullföljda studier. Närvårdssamverkan har en förändrad inriktning från Lerum och Alingsås i samverkan, till att samverkan sker i respektive kommun. Dessa förändringar kring samverkan tillsammans med det delade huvudmannskapet för det skolsociala teamet förväntas påverka möjligheten att möta de barn och elever som hamnar i en komplex frånvaroproblematik.

Frånvaroarbetet på respektive enhet har i huvudsak haft fokus på enskilda elever snarare än analyser på organisationsnivå. Analyserna på organisationsnivå behöver inkludera elevers delaktighet och inflytande i undervisningen, ledning och stimulans utifrån elevers olika behov och förutsättningar samt trygghet. En aggregering av frånvaroutredningar som genomförts behöver också användas vid analyser på organisationsnivå. Huvudmannen planerar för att fortsätta att stödja enheterna i arbetet med att elevhälsan i ännu större utsträckning är en aktiv del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Huvudmannen har kompletterat strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet med löpande analyser av frånvaro genom att aggregera de delanalyser som respektive skola genomför. Detta för att möjliggöra att vid behov sätta in snabbare insatser på huvudmannanivå löpande under verksamhetsåret.

3.2.3 Slutsatser

Barn- och ungdomsförvaltningen har en hög andel elever med en problematisk skolfrånvaro, en stor del av dessa är kopplade till covid-19-pandemin. Arbetet med att öka skolnärvaron behöver i större utsträckning kompletteras med främjande och förebyggande arbete. Där analyser på grupp- och organisationsnivå behöver stärkas ytterligare. En utveckling har skett där analyser av skolfrånvaron i större utsträckning kopplas ihop med trygghet och kvaliteter i undervisningen, detta behöver fortsätta att utvecklas.

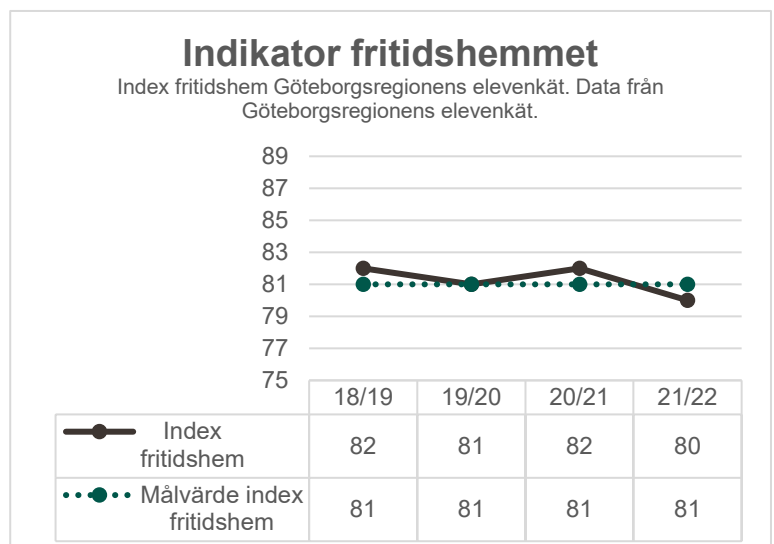
3.3. Ökade kunskaper

Målsättning för respektive indikator anges utifrån en bedömning av en godtagbar lägstanivå verksamhetsåret 25/26, då delmålet ska utvärderas. Målsättningen utifrån 2020 års värden. Förutom förskoleklassen där det är 2021 års värden, då bedömningsstödet inte samlats in dessförinnan.

Måluppfyllelsen är låg. Samtliga indikatorer är under målvärdet förutom matematik i årskurs 3 och svenska som andraspråk i årskurs 6. Det finns en negativ utveckling både för andelen behöriga till yrkesprogram, där andelen behöriga är i nivå med 2018 och 2019. Andelen elever som har minst betyg E i samtliga ämnen i årskurs 6 visar en negativ trend. Måluppfyllelsen skiljer sig mellan enheter där närmare hälften av enheterna har måluppfyllelse för kunskaper som ökat över tid. Det är endast ett fåtal som har nedåtgående resultat över längre tid.

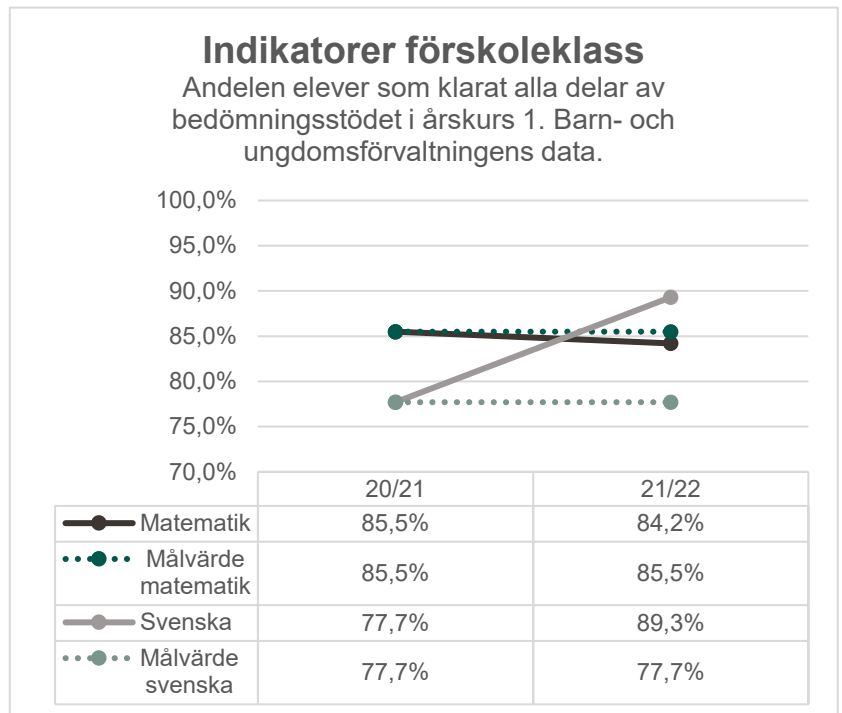
Indikator för fritidshemmet

Indexvärdet för fritidshemmet är i stort sett i nivå med målvärdet och är stabilt över tid.

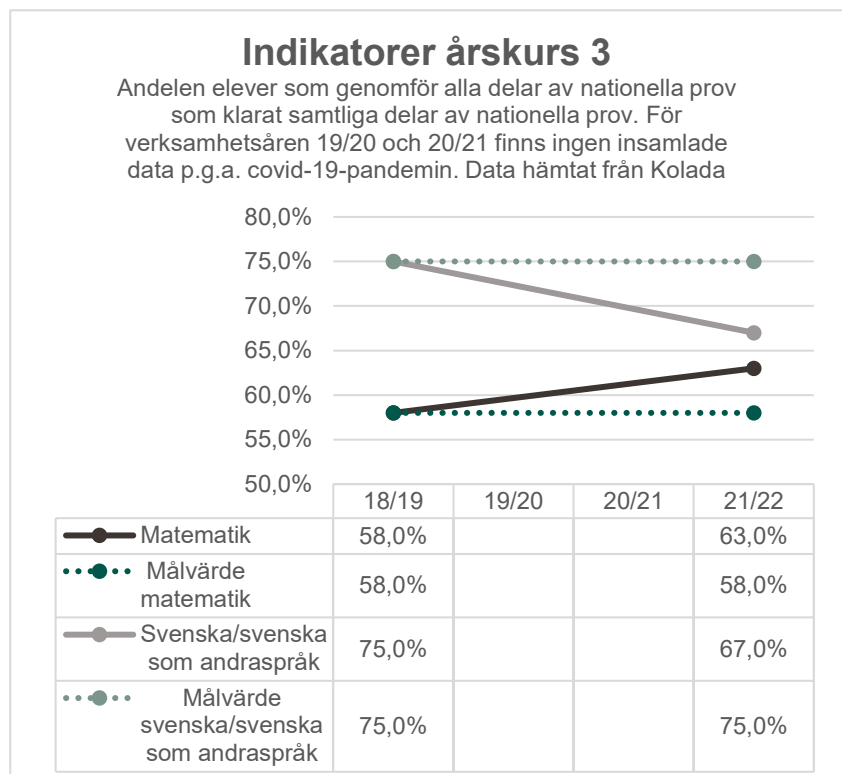
Indikator för förskoleklass

Bedömningsstödet för årskurs 1 genomförs tidig på verksamhetsåret och återspeglar därmed måluppfyllelsen i förskoleklass. Andelen elever som klarat alla delar i matematiken ligger i stort sett i nivå med målvärdet, medan andelen elever som klarat alla delar i svenska har ökat och ligger över målvärdet.

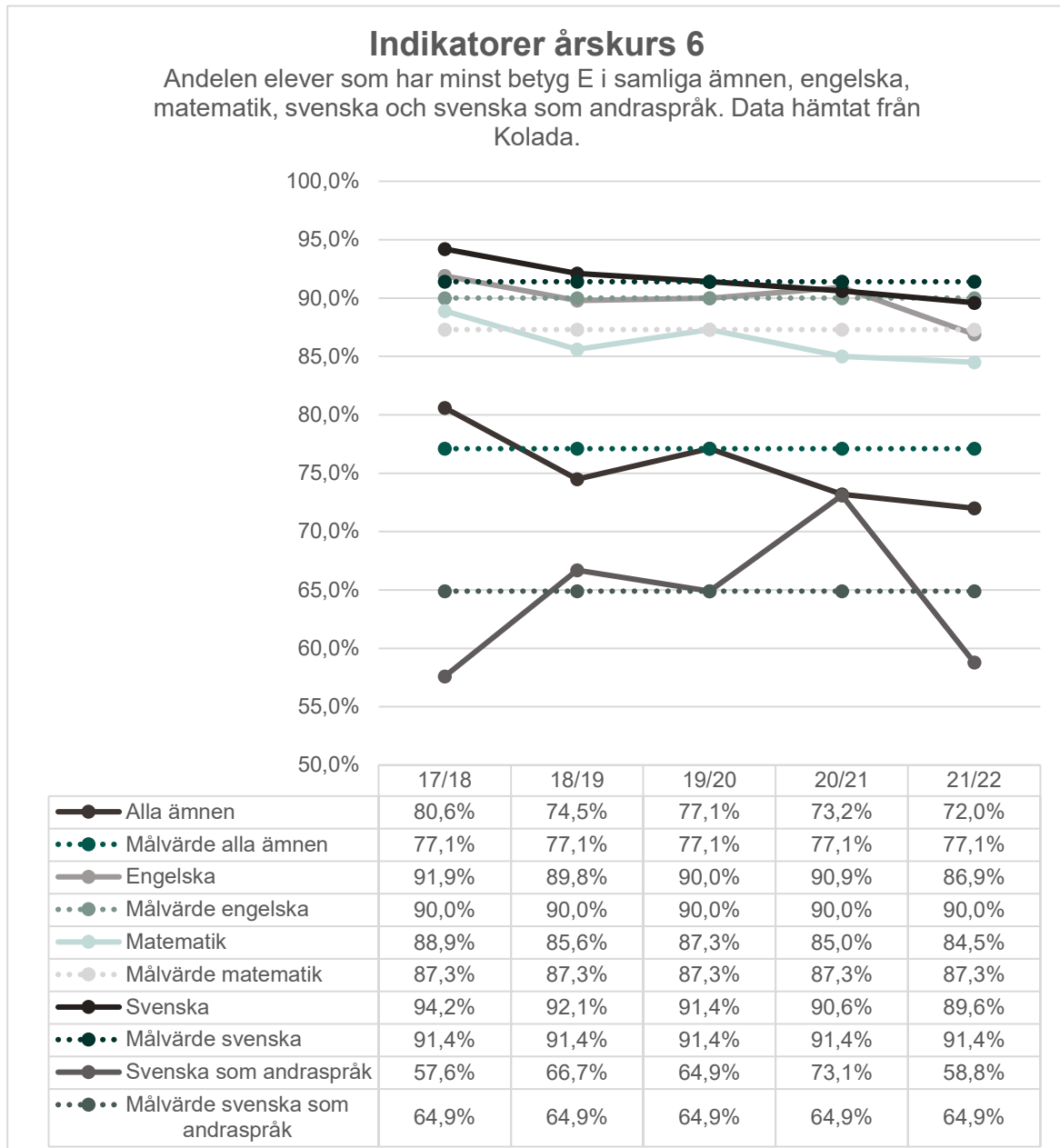
Indikator för årskurs 3

Andelen elever som klarat alla delar av de nationella proven i matematik ligger över målvärdet, medan andelen elever som klarat alla delar i svenska/svenska som andraspråk ligger under målvärdet. Indikatorn för matematik har ökat samtidigt som indikatorn för svenska har sjunkit.

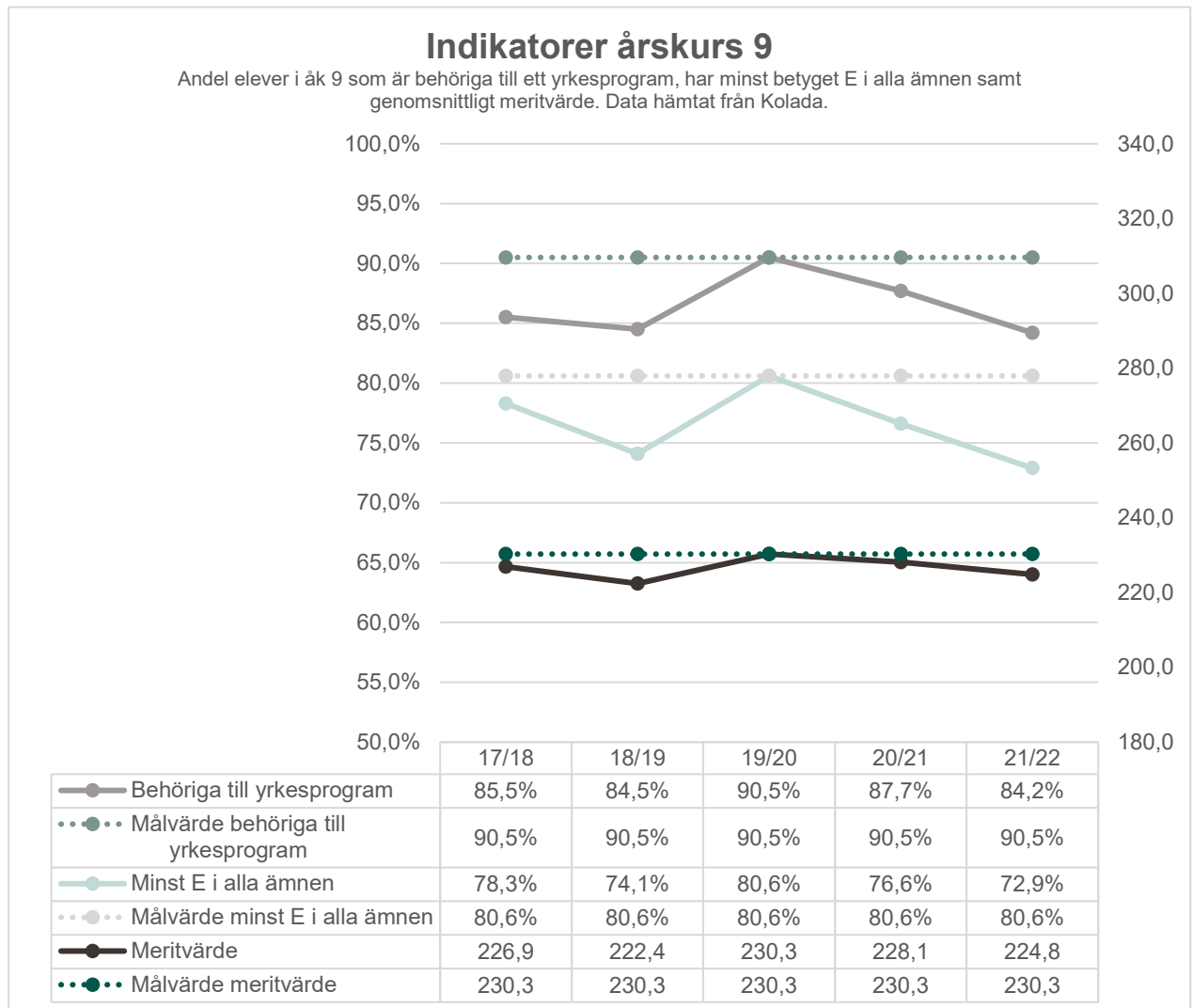
Indikatorer för årskurs 6

Samtliga indikatorer för årskurs 6 ligger under målvärdet. Andelen elever som når minst betyg E i alla ämnen sjunker över tid. Andel elever som når minst betyg E i matematik och engelska varierar över tid, för båda ämnena konstateras en minskad måluppfyllelse i relation till tidigare år. Måluppfyllelse i svenska som andraspråk varierar över tid och kan delvis förklaras av det relativt sett få antal elever som läser ämnet där variation i gruppen över tid ger stort utslag. För måluppfyllelse i svenska konstateras en minskning över tid.

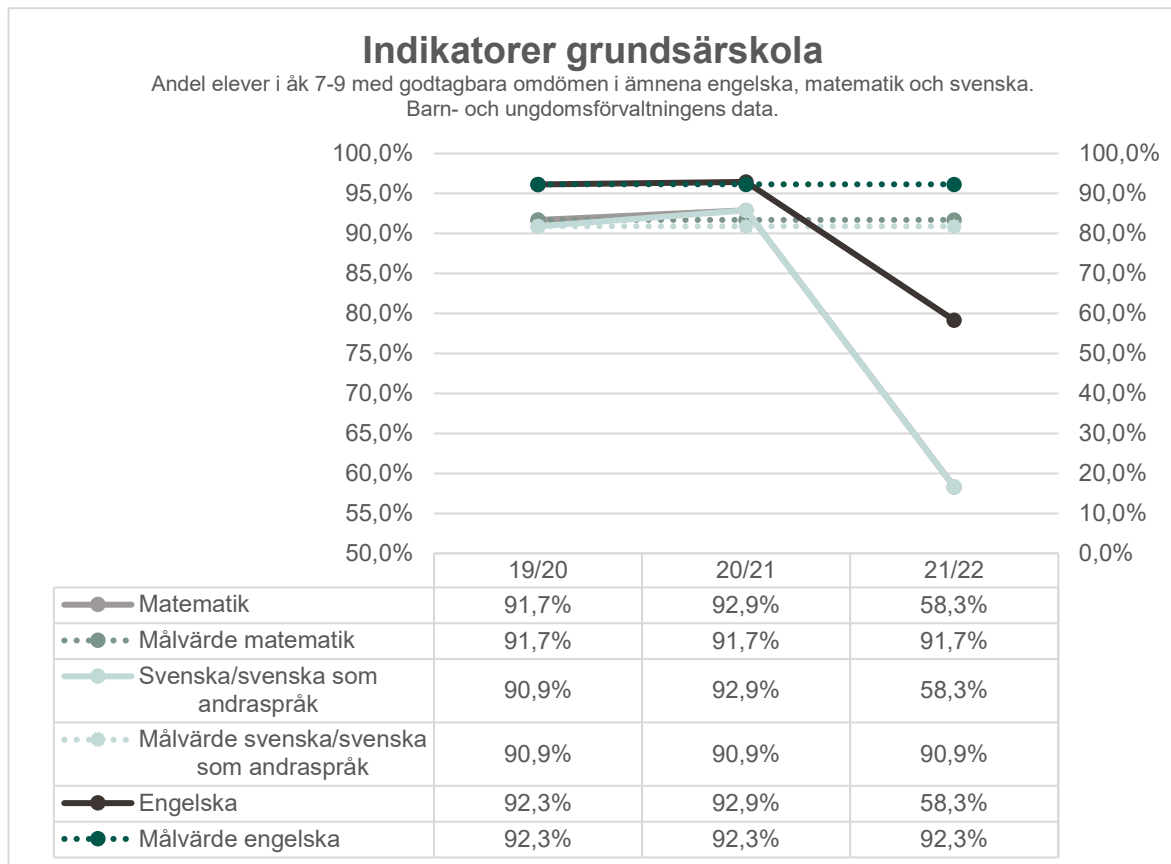
Indikatorer för årskurs 9

Samtliga indikatorer för årskurs 9 ligger under målvärdet. Värdet för meritvärde varierar i mindre uträkning över tid. Andel elever som når minst betyg E är det lägsta under mätperioden. Andel elever som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet är för 21/22 det näst lägsta under mätperioden men skillnaderna mellan åren är liten.

Indikatorer för grundskola

Samtliga indikatorer för grundskolan (anpassad grundskola från 2 juli 2023) ligger under målvärdet. Gruppen elever som ingår i underlaget är förhållandevis liten och variationer i den gruppen ger stort utslag för värdena från ett år till ett annat.

3.3.1 Effekter av beslutade insatser

I föregående års verksamhetsuppföljning beslutades om ett antal insatser på huvudmannanivå. Nedan beskrivs effekten av insatserna i relation till delmålet "Ökade kunskaper"

Insats: I fråga om det systematiska kvalitetsarbetet vidareutveckla arbetet med att formulera mål och särskilja dessa från aktiva åtgärder och insatser och likaså skillnaden mellan att beskriva resultat och analys i syfte att stärka undervisningen och skapa tillgängliga lärmiljöer.

Den analytiska förmågan har stärkts i hela styrkedjan, liksom förmågan att formulera mål och skilja dem ifrån aktiva åtgärder och insatser vad gäller kunskapsresultat. Analyser av elevernas kunskapsresultat behöver fortsatt utvecklas kopplat till vilka delmoment inom respektive ämne som behöver utvecklas och den undervisning som bedrivits. De skolor som har ökande resultat har i regel mer systematiska och kontinuerliga analyser av undervisningen och därigenom har ett aktivt kvalitetsarbete.
Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stärka rektors mandat och ansvar för att utveckla rektors ledarskap med fokus på att leda och organisera för lärande. Bland annat genom att vidareutveckla rektors inre organisation med utgångspunkt i ett distribuerat ledarskap och en bärande pedagogiska idé.

De flesta skolor har en dokumenterad arbetsorganisation, där mycket rutiner, roller och mötesstrukturer finns och är implementerade. Det finns fortsatt ett arbete med att arbeta analytiskt och strategiskt med utveckling. Arbetet med att formulera en bärande pedagogisk idé är i ett initieringsskede. Rektors ledarskap är en viktig del i att forma skolor av hög kvalitet. Vid de enheter där det finns ett långsiktigt arbete över tid med att leda för lärande och att organisera för lärande finns bättre förutsättningar för att utveckla verksamheten. Vid de enheter där rektor och övrig personal använder kvalitetsarbetets analyser av elevers behov för planering och organisering av undervisningen nås också förväntad (modellberäknad) nivå av måluppfyllelse.
Insatsen behöver fortgå.

Insats: Arbeta för att säkra kompetensförsörjningen av legitimerad och utbildad personal för att elever i högre grad ska ha en likvärdig tillgång på behöriga pedagoger

Ett arbete med att ta fram en kompetensförsörjningsstrategi för hela Barn- och ungdomsförvaltningen är påbörjad.
Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stödja rektor i att stärka samverkan mellan fritidshem, förskoleklass och skola i syfte att utveckla undervisningens kvalitet och organisera för god helhet för elevens skoldag.

På några skolor har de tre verksamheterna en högre grad av samverkan. Där planeras undervisningen i större utsträckning efter läroplanen och de olika verksamheterna kopplas ihop. En hela-skolan-ansats har påbörjats på skolorna, men generellt behöver det utvecklas mer.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stödja rektor i att utveckla samverkan på enheterna rörande elevhälsoarbete i syfte ännu större utsträckning arbeta hälsofrämjande och förebyggande.

Ett arbete har påbörjats.

Insatsen behöver fortgå.

3.3.2 Analys

Måluppfyllelsen skiljer sig mellan enheter där närmare hälften av enheterna har måluppfyllelse för kunskaper som ökat över tid. Det är endast ett fåtal som har nedåtgående resultat över längre tid. Barn- och ungdomsförvaltningen har en förändrad socioekonomisk sammansättning på huvudmannanivå vilket innebär lägre förväntade resultat (modellberäknat värde) i år jämfört med tidigare år. Men hänsyn tagen till denna förändring finns det dock en minskning över tid, vilket gör att den förändrade socioekonomiska sammansättningen i Barn- och ungdomsförvaltningen inte är den enda förklaringen till de lägre resultaten.

Alingsås kommun över tid har ett lägre förväntat resultat i relation till de modellberäknade värdena för årskurs 9. I jämförelse med Sveriges övriga kommuner har Barn- och ungdomsförvaltningen hög måluppfyllelse. Beroende på nyckeltal återfinns förvaltningen i den övre bland de 25% bästa kommunerna alternativt bland de mittersta 50% av kommunerna i Sverige. Alingsås kommun har god måluppfyllelse i relation till riket, men utifrån de socioekonomiska förutsättningarna finns en potential att nå ännu längre. Huvudmannen behöver utveckla det kompensatoriska uppdraget genom att stödja enheterna i att analysera elevsammansättningen och dess behov och utifrån det fördela resurser och kompetenser utifrån dessa analyser. På så sätt säkerställs alla elevers rätt till utbildning. Detta sker genom ett aktivt stöd både vid budgetarbete och möjlighet till stöd i analys av verksamhetens behov.

Engelska, matematik, idrott och hälsa, svenska som andraspråk både för F-6 och 7-9 är de ämnen där det är särskilt angeläget att utveckla undervisningen, på grund av att de har lägre måluppfyllelse än övriga ämnen. Dessa ämnen har lägst måluppfyllelse och är avgörande för behörighet till gymnasiet, idrott och hälsa undantaget. För F-6 är även måluppfyllelsen i svenska lägre än övriga ämnen. Inom matematik behövs djupare analyser för att kunna ringa in vilka förmågor som behöver vidareutvecklas och kring idrott rör det framförallt simkunnighet. Den övervägande majoriteten av eleverna som inte har gymnasiebehörighet har under lång tid av skolgången haft stora stödbehov, där det ofta handlar om komplexa kombinationer intellektuella, psykologiska och sociala förutsättningar som försvårar skolgången. Huvudmannen behöver stötta enheterna i arbeta för tidig upptäckt och därigenom sätta in tidiga insatser.

Förvaltningens bedömning är att insatser krävs för att vidareutveckla den generella språkliga förmågan, men för att identifiera hur insatserna ska utformas behövs fortsatta analyser för ämnena engelska och svenska. Behovet av att utveckla den språkliga förmågan framkommer i kartläggningmaterialet i förskoleklass, bedömningsstödet i årkurs 1 och nationella prov i årkurs 3. Arbetet med att utveckla undervisningen, särskilt kring de språkliga förmågorna, måste fortgå genom hela förvaltningen. Fredrik Zimmerman (2022) beskriver att språkutveckling är särskilt avgörande för gruppen pojkars skolgång. Där ett utvecklat språk dels är en viktig förutsättning för att lära sig inom samtliga ämnen, dels är det viktigt för den sociala samvaron och förutsättningarna till att få delaktighet och inflytande i skolan. Språket är också avgörande för förutsättningarna för att bli en aktiv samhällsmedborgare. Huvudmannen kommer att fortsätta stödja enheterna med det arbete som är påbörjat med att tidigt identifiera elever med behov av språkinsatser till exempel genom stöd av logoped.

Det finns ett behov av att fortsätta utveckla undervisningen i och organiseringen av svenska som andraspråk. Det finns fortfarande skolor som organiserar undervisningen i svenska som andraspråk inom ramen för svenskundervisningen. Fler lärare med behörighet i svenska som andra språk behöver också rekryteras och den kompetens som finns omhändertags. Det finns en utmaning att få bästa möjliga organisering av svenska som andraspråk på skolor med få elever som läser svenska som andraspråk, det är lättare vid enheter med större antal elever. Enheten för nyanländas lärande arbetar med utbildning och stöd till rektor i att organisera svenska som andraspråk och studiehandledning på modersmål.

En tillgänglig och inkluderande undervisning behöver utvecklas hos samtliga av huvudmannens enheter framför allt avseende tillgängliga lärmiljöer och att eleverna får den ledning och stimulans de har rätt till för att nå så långt som möjligt inom ramen för den ordinarie undervisningen. Andelen elever med beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp och andelen elever med beslut om anpassad studiegång har ökat den senaste femårsperioden. Enheternas analyser visar på att det finns ett arbete att göra med att utveckla undervisningen för att fler elever ska få förutsättningar att klara målen inom ramen för den ordinarie undervisningen. I detta ingår att lärare fortsätter att systematiskt utvärdera och utveckla undervisningen för att i största möjliga mån anpassa den efter elevers behov och kunskaper. Arbetet behöver ske hos varje lärare, i arbetslaget och i hela skolans arbete med att utveckla undervisningen. Huvudmannen stödjer enheterna bland annat genom att leda och handleda utifrån metoder för att arbeta förebyggande och främjande med utgångspunkt i Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) tillgänglighetsmodell. Genom en kvalitetsgranskning genomförd av Skolinspektionen har huvudmannen identifierat behov av att huvudmannens grundsärskolor (anpassad grundskola från och med 2 juli 2023) utveckla samverkan mellan lärare rörande bedömning och betyg-sättning utvecklas i syfte att utveckla likvärdighet, bedömarkompetens och samsyn i frågor som rör bedömning.

Samarbetet mellan elevhälsa, lärare och andra pedagoger behöver utvecklas för att bli ännu mer ändamålsenligt med fokus på tvärprofessionella analyser och en tydlig rollfördelning. Det finns i dagsläget välfungerande och utvecklade rutiner för att arbeta åtgärdande. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet behöver utvecklas, dels insatserna som sådana,

också med fokus på att få till organisation där alla på hela skolan ser elevhälsoarbetet som ett gemensamt ansvar utifrån respektive yrkesroll.

Utformningen av särskilt stöd behöver utvecklas, framförallt det stöd som ges i särskild undervisningsgrupp. Flera av de eleverna som har särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp har låg måluppfyllelse, trots att stora resurser riktas till dessa särskilda undervisningsgrupper. Det är därför angeläget att ett analys- och uppföljningsarbetet av de särskilda undervisningsgrupperna genomförs. Huvudmannen behöver stödja enheterna i arbetet med särskilt stöd, framför allt kopplat till särskilda undervisningsgrupper och uppföljningen av dessa beslut men också särskilt stöd generellt. Vidare behöver processen utvecklas med att stärka elevhälsans tvärprofessionella analyser samt stärka rutiner för att tidigt identifiera elevers behov av extra anpassningar och stöd bland annat med hjälp av kartläggningsmaterialet i förskoleklass och bedömningsstödet i årskurs 1.

Det särskilda stödet i form av åtgärdsprogram ökar med stigande ålder, i de högre årskurserna finns en större andel åtgärdsprogram. Barn- och ungdomsförvaltningen behöver utveckla de tidiga insatserna i syfte att fånga upp elevers stödbehov tidigare, redan i förskoleklass och de lägre årskurserna. För att kunna sätta in insatser tidigare behöver rutinerna för att fånga upp elevernas kunskaper tidigt på respektive skola, i det arbetet är förskoleklassens kartläggningsmaterial och bedömningsstöd i årskurs 1 viktiga verktyg. Huvudmannen stöttar enheterna efter behov med att utforma organisering av att genomföra och utforma strukturer för att analysera dessa.

Fritidshemmen har utvecklat systematiska analyser där samtliga fritidshem beskriver den undervisningen som bedrivits. Några fritidshem har börjat utveckla analyserna och beskrivningarna av elevernas lärande och utveckling utifrån den undervisning som genomförts. För att säkerställa att eleverna får den undervisning som de har rätt till behöver analysarbetet fortsätta att i större utsträckning fokusera på vad eleverna har lärt sig och koppla det till den undervisning som bedrivits. Vidare behöver huvudmannen stödja enheterna med att förskoleklass, grundskola och fritidshem utvecklar former för att komplettera undervisningen mellan de olika verksamhetsformerna i syfte att bilda en helhet för eleverna med gemensamma lärandemål. Detta sker bland annat genom de två förstelärarna i fritidshem som utöver den skolan de arbetar på också stödjer den förvaltningsgemensamma utvecklingen av fritidshemmet.

Vidare behöver arbetet fortgå på enheterna där varje enskild lärare, arbetslag och skola är förtrogna med systematiskt kvalitetsarbete som förhållningssätt och metod. Målet är att den ständigt pågående processen med att utvärdera och analysera undervisningen är en del av respektive skolas kultur och bärande pedagogiska idé. Huvudmannen stödjer utvecklingen genom att tillsammans med enheterna ta fram verktyg för att analysera, planera och utvärdera den egna verksamheten. Detta anpassas efter de behov och styrkor för respektive verksamhet, detta sker till exempel genom stöd i processledning av enheten för stöd och utveckling.

3.3.3 Slutsatser

Huvudmannen behöver genomföra riktade insatser för att stärka enheternas förutsättningar för att utveckla undervisning att bli än mer tillgänglig. Det hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbetet behöver stärkas för att tillgängliggöra undervisningen för alla elever. Detta kan ske genom att Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) tillgänglighetsmodell levandegörs och blir ett aktivt verktyg för att vidareutveckla undervisningen i syfte att möta alla elevers behov. Vidare behöver samarbetet mellan elevhälsa, lärare och andra pedagoger utvecklas för att bli ännu mer ändamålsenligt med fokus på tvärprofessionella analyser och en tydlig rollfördelning, med fokus på att det hälsofrämjande och förebyggande arbetet utvecklas med elevers lärande och måluppfyllelse i fokus.

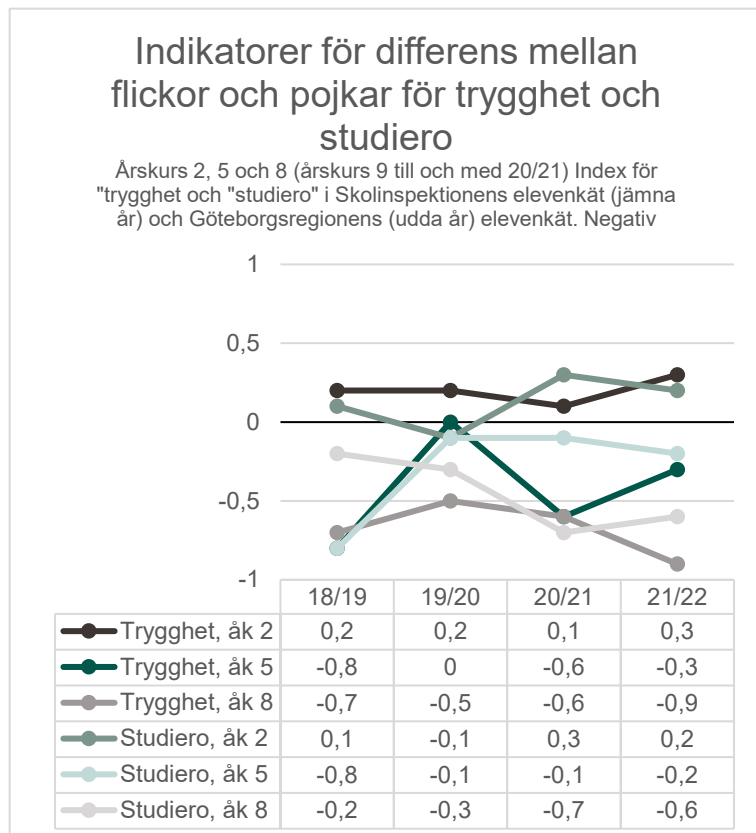
3.4. Utbildningen i Alingsås kommunala skolor ska vara likvärdig

Målsättning för respektive indikator anges utifrån en bedömning av en godtagbar lägstanivå verksamhetsåret 25/26, då delmålet ska utvärderas. För de indikatorer som har numeriskt värde är 2020 års värde målvärdet.

Det finns en bristande likvärdighet avseende kön, där pojkar i högre utsträckning än flickor upplever trygghet och studiero. Det finns skillnader mellan flickors och pojkars måluppfyllelse som ökar ju äldre eleverna blir. Flickor har generellt högre måluppfyllelse vad gäller kunskaper i jämförelse med pojkar. Motsatt förhållande finns dock för andel elever som är behörig till yrkesprogram på gymnasiet där större andel pojkar är behöriga i jämförelse med flickor. Indikatorerna visar fortsatt bristande likvärdighet vad gäller skolornas kompenserande uppdrag för elevernas socioekonomiska förutsättningar i både årskurs 6 och årskurs 9. Det finns ingen tydlig samvariation i fråga om fritidshemmets måluppfyllelse och skolans socioekonomi.

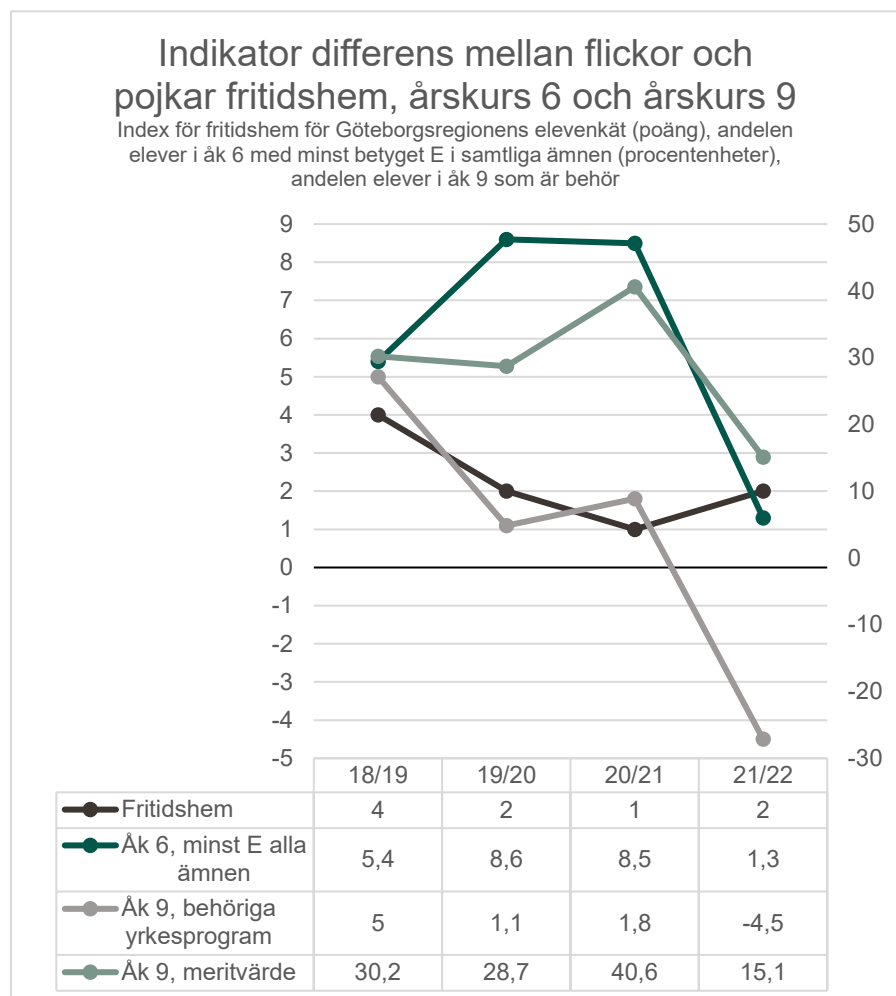
Indikatorer för differens mellan flickor och pojkar för trygghet och studiero

Det finns en viss differens mellan gruppen flickor och gruppen pojkar, den är som störst i årskurs 8. I årskurs 2 är det gruppen flickor som upplever mest trygghet och studiero medan det i årskurs 5 och 8 är gruppen pojkar som upplever mest trygghet och studiero. Målet är att det inte ska vara någon differens mellan gruppen flickor och gruppen pojkar. Det finns ingen tydlig trend för utveckling över tid för värdena.

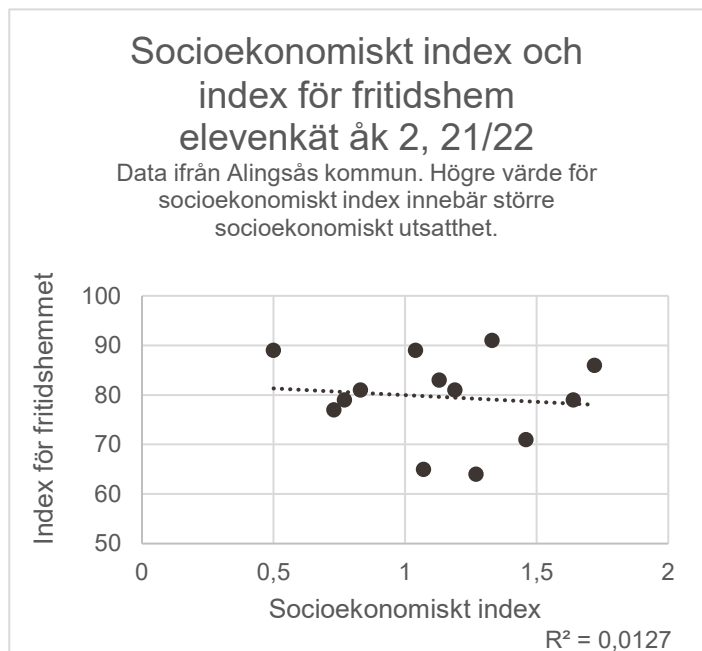
Indikator differens mellan flickor och pojkar fritidshem, årskurs 6 och årskurs 9

För indikator för fritidshemmet kan det inte påvisas någon differens mellan gruppen flickor och gruppen pojkar i fritidshemmet. I årskurs 6 och för meritvärdena i årskurs 9 finns det en differens till gruppen flickors fördel. Rörande andelen elever behöriga till yrkesprogram är differensen till gruppen pojkars fördel. Detta tvärtom mot hur det varit åren dessförinnan. Målet är att det inte ska vara någon differens mellan gruppen flickor och gruppen pojkar. Värdet för skillnader i andel behöriga till gymnasiet har minskat över tid men visar för 21/22 en ökning till fördel för pojkar istället för flickor. I övrigt finns ingen tydlig trend för utveckling över tid för värdena. Skillnader i värdet för fritidshemmet minskar generellt över tid men ökar 21/22 i jämförelse med tidigare år.

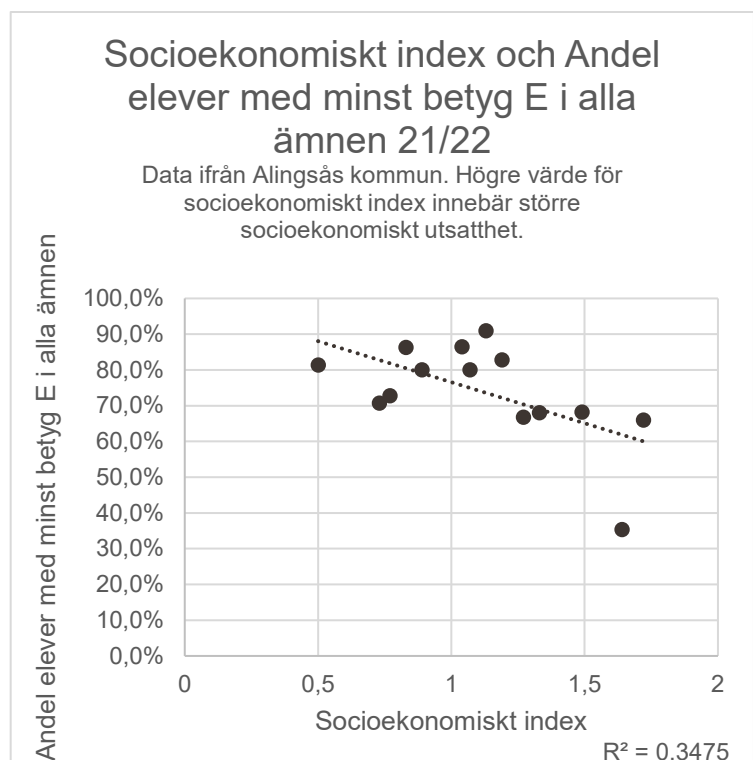
Indikator för socioekonomisk samvariation för fritidshem

Målet är i hög grad uppnått. Det finns i stort sett igen samvariation mellan fritidshemmen och den socioekonomiska sammansättningen. Målet är en minimal samvariation.

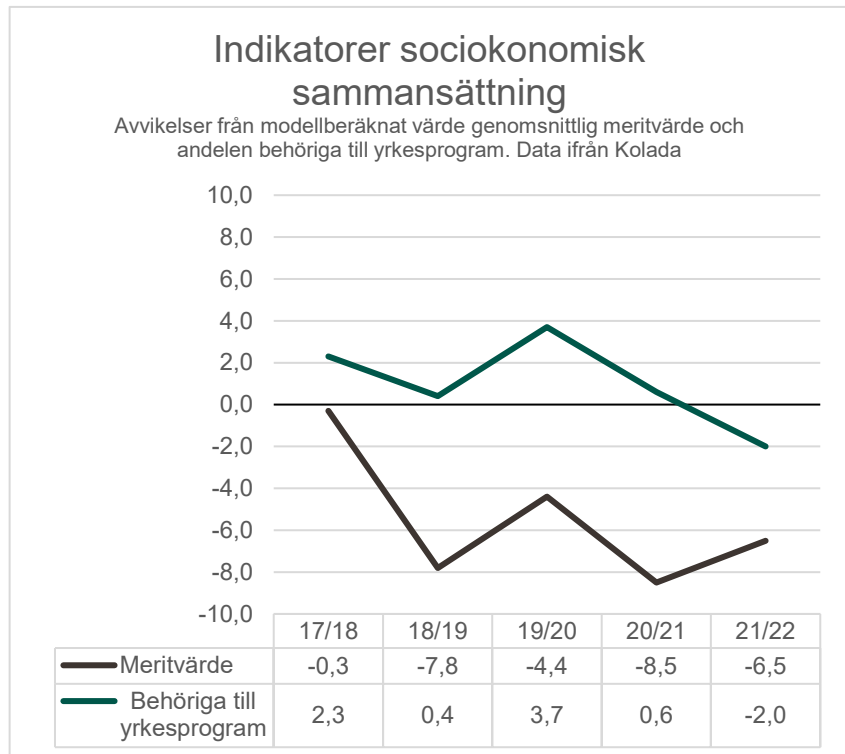
Indikator för socioekonomisk samvariation för årskurs 6

Målet i låg grad uppnått. Det finns tydlig samvariation mellan andel elever som når minst betyg E i alla ämnen och den socioekonomiska sammansättningen. Målet är en minimal samvariation.

Indikator för socioekonomisk samvariation för årskurs 9

För de båda modellberäknade nyckeltalen ligger Barn- och ungdomsförvaltningen under det förväntade resultatet. Målet är en positiv avvikelse.

3.4.1 Effekter av beslutade insatser

I föregående års verksamhetsuppföljning beslutades om ett antal insatser på huvudmannanivå. Nedan beskrivs effekten av insatserna i relation till delmålet "Utbildningen i Alingsås kommunala skolor ska vara likvärdig"

Insats: I fråga om det systematiska kvalitetsarbetet vidareutveckla arbetet med att formulera mål och särskilja dessa från aktiva åtgärder och insatser och likaså skillnaden mellan att beskriva resultat och analys i syfte att stärka undervisningen och skapa tillgängliga lärmiljöer.

Den analytiska förmågan har stärkts i hela förvaltningen, liksom förmågan att formulera mål och skilja dem ifrån aktiva åtgärder och insatser inom kunskapsresultaten. Skolorna genomför jämförelser till viss del mellan pojkar och flickor, och mellan klasser. Dessa jämförelse behöver utvecklas med analys om orsakerna till eventuella skillnader. De skolor som har ökande resultat har i regel kommit längre med att systematiskt analysera undervisningen och vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stärka rektors mandat och ansvar för att utveckla rektors ledarskap med fokus på att leda och organisera för lärande. Bland annat genom att vidareutveckla rektors inre organisation med utgångspunkt i ett distribuerat ledarskap och en bärande pedagogiska idé.

De flesta skolor har en dokumenterad arbetsorganisation, där mycket rutiner, roller och mötesstrukturer finns och är implementerade. Det finns fortsatt ett arbete med att arbeta analytiskt och strategiskt med utveckling. Arbetet med att formulera en bärande pedagogisk idé är i ett initieringsskede. Rektors ledarskap är en viktig del i att forma skolor av hög kvalitet. Vid de enheter där det finns ett långsiktigt arbete över tid med att leda för lärande och att organisera för lärande finns bättre förutsättningar för att utveckla verksamheten. Vid de enheter där rektor och övrig personal använder kvalitetsarbetets analyser av elevers behov för planering och organisering av undervisningen nås också förväntad (modellberäknad) nivå av måluppfyllelse.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Arbeta för att säkra kompetensförsörjningen av legitimerad och utbildad personal för att elever i högre grad ska ha en likvärdig tillgång på behöriga pedagoger

Ett arbete med att ta fram en kompetensförsörjningsstrategi för hela Barn- och ungdomsförvaltningen är påbörjad.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stödja rektor i att stärka samverkan mellan fritidshem, förskoleklass och skola i syfte att utveckla undervisningens kvalitet och organisera för god helhet för elevens skoldag.

På några skolor har de tre verksamheterna en högre grad av samverkan. Där planeras undervisningen i större utsträckning efter läroplanen och de olika verksamheterna kopplas ihop. En hela-skolan-ansats har påbörjats på skolorna, men generellt behöver det utvecklas mer.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Stödja rektor i att utveckla samverkan på enheterna rörande elevhälsoarbete i syfte ännu större utsträckning arbeta hälsofrämjande och förebyggande.

Ett arbete har påbörjats. En pågående process med att justera fördelningen och bemanningen inom elevhälsan för att möta enheternas behov utifrån elevernas förutsättningar pågår. Elevhälsan är i större utsträckning en aktiv del av hela skolans hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Fortsätta att stödja rektor i att organisera undervisningen i svenska som andraspråk som en del i att säkerställa en likvärdig utbildning.

Viss effekt kan skönjas då enheterna lyckas bättre med att organisera SVA-undervisning utifrån behörigheter. Utmaningar kvarstår dock kring att organisera likvärdig utbildning för de elever som läser svenska som andraspråk.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Utveckla strukturer för att följa upp och analysera arbetet med särskilt stöd i syfte att säkerställa en likvärdig utbildning.

Insats är påbörjad.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Utveckla resultatbeskrivningar för att i ännu större utsträckning också analysera skillnaderna i resultat för gruppen flickor och gruppen pojkar.

Jämförelser görs till viss del mellan pojkar och flickor men analys om orsakerna till eventuella skillnader behöver utvecklas. Huvudmannen ser ingen effekt av insatsen än, varse sig på enhetsnivå eller huvudmannanivå.

Insatsen behöver fortgå.

Insats: Utveckla det sätt som socioekonomiska förutsättningar beskrivs, för att kunna beskriv i vilken utsträckning och på vilket sätt enheternas socioekonomiska förutsättningar ser ut.

Huvudmannen har i dialog med enheterna tydliggjort rektors möjlighet i relation till likvärdighetens tre dimensioner där kvaliteten i förskolans respektive skolans processer är rektors mandat och ansvar. På så sätt tydliggörs rektors mandat att påverka processkvaliteten i elevernas måluppfyllelse.

Insatsen behöver fortgå.

3.4.2 Analys

Utbildningen i Alingsås kommunala skolor behöver fortsatt utvecklas för att bli mer likvärdig. Skillnaden mellan pojkars och flickors meritvärde har minskat, vilket förklaras av att flickors meritvärde har sjunkit påtagligt och att pojkars meritvärden höjts något. Även om differensen är mindre har måluppfyllelsen totalt sett blivit lägre. De åren som har högre måluppfyllelse är differens mellan gruppen flickor och gruppen pojkar mindre.

Generellt är det en liten differens mellan gruppen flickor och gruppen pojkar rörande de olika ämnena, det är några få ämnen som har tydligt mönster rörande differens mellan andelen flickor och pojkar som fått minst betyg E. För årskurs 6 är det en påtaglig differens till flickors fördel när det kommer till svenska (11 procentenheter) och svenska som andra språk (10 procentenheter). I årskurs 9 finns en differens på 4 procentenheter respektive 5 procentenheter till pojkars fördel, vilket är avvikande då gruppen flickor tidigare år haft en högre måluppfyllelse.

Pojkar är överrepresenterade i andelen pågående åtgärdsprogram, för såväl verksamhetsåret 21/22 som tidigare år. Under motsvarande period har andelen pojkar lägre måluppfyllelse än gruppen flickor, undantaget några nyckeltal ett par av åren. Då Zimmerman i "Nya vägar till en likvärdig skola" (2022) menar att det i regel är den språkliga förmågan som behöver utvecklas för gruppen pojkar men även anpassningar och särskilt stöd är viktiga faktorer. Zimmerman hänvisar till studier som visar att pojkar deltar och anstränger sig så länge de behärskar uppgifterna och att det är först när det blir svårt som de visar på "anti-plugg"-beteende genom att uttrycka skolarbetet som tråkigt eller töntigt. Av den anledningen är det avgörande att göra uppgifterna mer begripliga. Forskning visar att det ger effekt dels genom att pojkar klarar av ämnena bättre och dels för att regelbrytande beteenden minskar. Mot bakgrund av måluppfyllelsen i svenska för gruppen pojkar kan det finnas anledning att undersöka huruvida arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd kan utvecklas generellt och arbete med åtgärdsprogram mer specifikt.

Arbetet med att organisera undervisningen för svenska som andraspråk har givit viss effekt där fler elever får undervisning av legitimerade lärare i svenska som andraspråk och studiehandledning på modersmålet. Detta arbete behöver fortgå, men det finns utmaningar kopplat till organiseringen om en enskild skola har få elever som läser enligt svenska som andra språk. Det är utmanande att organisera för att ge elever den undervisning de har rätt till också utifrån svårigheten i att rekrytera personal som har legitimation och behörighet för svenska som andraspråksundervisning. Vidare behöver undervisning utvecklas för att möta flerspråkiga elever i större utsträckning bland annat genom ett interkulturellt perspektiv och studiehandledning samt att flerspråkighet ses som en tillgång vid rekrytering av personal. Enheten för nyanländas lärande stödjer enheterna genom rådgivning och utbildning i dessa frågor.

Det finns ett visst samband mellan en hög andel legitimerade lärare och en minskad differens i måluppfyllelse mellan gruppen flickor och gruppen pojkar. Det finns ett behov av att utveckla likvärdighet kopplat till tillgången på legitimerad och behörig personal, både avseende skola och fritidshem. Socioekonomiskt missgynnade skolor har en lägre andel legitimerade lärare och behörig personal och legitimerade lärare är en viktig faktor för det kompensatoriska uppdraget. Insatser riktade för att säkra kompetensförsörjningen av

legitimerad och utbildad personal för att elever i högre grad ska ha en likvärdig tillgång på behöriga pedagoger behöver intensifieras. Barn- och ungdomsförvaltningen har för avsikt att utforma en kompetensförsörjningsstrategi under verksamhetsåret 22/23 som bland annat syftar till att stärka en likvärdig tillgång till legitimerad och behörig personal.

Skolorna får resurser riktade baserat på socioekonomisk sammansättningen. Skolorna behöver identifiera vilken organisation och särskilda satsningar som enheten behöver prioritera. Organisationens strukturer och det pedagogiska ledarskapet behöver utgå från elevernas behov för att identifiera och vidta rätt typ av åtgärder. När rektor leder och organiserar för lärande finns förutsättningarna för rektor att arbeta med skolans inre likvärdighet där resurserna sätts in där de största behoven finns. Detta kan ske till exempel genom två lärare per klass, förstärkt språkutveckling genom speciallärare eller förstärkt lovskola.

3.4.3 Slutsatser

Barn- och ungdomsförvaltningen behöver fortsätta att stärka enheterna i skolutveckling. Det finns behov av att generellt öka kompetensen gällande strukturella aspekter såsom kön, socioekonomiska förutsättningar och skillnader mellan klasser för att utveckla skolornas strategiska arbete. Utbildningsinsatser sker kontinuerligt men området är stort och komplext och behöver fortgå. Det är framför allt genom insatser riktade för att utveckla den språkliga förmågan oss eleverna som kommer att vara avgörande. Där det dels handlar om att sätta in tidiga insatser, både åtgärdsprogram och dels olika typer av anpassningar, och dels handlar det om att utveckla all undervisning för att vara språkutvecklande.

4. Sammanfattning, strategier och utveckling på huvudmannanivå

Hela förvaltningens ansvarsområde präglas av ett livslångt lärande och resultaten för årskurs 9 är summan av förskolans, förskoleklassens, fritidshemmets, grundskolans och grundsärskolans (from. 2 juli 2023 anpassad grundskola) samlade arbete utifrån respektive ansvarsområde och uppdrag. Huvudmannens uppföljning och analys är tidigare beskriven utifrån förskola och skolans samtliga verksamhetsformer. I detta avslutande kapitel presenteras och analyseras huvudmannens samlade resultat där behov om fortsatta och nya insatser presenteras.

4.1. Ökad måluppfyllelse och likvärdighet

Gemensamt för nuläget i både förskola och skola är att verksamheterna präglas av hög grad av trygghet. Vårdnadshavare till barn i förskolan uttrycker stor nöjdhet inom området som rör förskolans arbete med normer och värden där indikatorer för trygghet finns. I de elevenkäter som genomförs i skolan förstärks bilden av hög grad av trygghet. Andel elever med hög frånvaro fortsätter att öka. Huvudmannen kan tillsammans med enheterna konstatera att den förhållandevis höga frånvaron beror framförallt på covid-19-pandemin. Frånvaro orsakas av en lägre tolerans för förkylningssymptom men utgörs till viss del även av beviljade ledigheter för resor samt faktorer i skolan såsom otillgängliga lärmiljöer som inte lyckas möta alla barn- och elever utifrån deras behov. Flera enheter har konstaterat att elever tenderar till att bli frånvarande vid de tillfällen undervisning sker på annan skola, såsom vid språk- eller hemkunskapsundervisning.

Måluppfyllelsen är varierande i förskolans resultat. Resultaten av förskoleklassens kartläggningmaterial tillsammans med de något lägre värdena som både vårdnadshavare och personal uppvisar för läroplansområdet "omsorg, utveckling och lärare" visar på behov av utveckling. I förskolans förståelse av resultaten konstateras att uppföljning på individnivå behöver utvecklas, i skolan är det bedömning och analys på gruppnivå som behöver utvecklas. Måluppfyllelse i åk 6 är på likartade nivåer i jämförelse med föregående år (om än någon procentenhet lägre). Vid hälften av enheterna noteras en ökad måluppfyllelse. Måluppfyllelsen i åk 9 är något längre än de indikatorer för delmålen som huvudmannen beslutat om. Meritvärde har sjunkit med några poäng från förra året, en sänkning av andelen elever med behörighet till gymnasiet kan också konstateras i jämförelse med föregående år. Andel elever med minst betyget E i alla ämnen avviker desto mer från det delmål som huvudmannen mäter ifrån. Vid många enheter finns det svårigheter vad gäller att identifiera och analysera måluppfyllelsen i relation till undervisningens kvalitet och genomförande. De flesta

enheter har organiserat och skapat strukturer för att bedriva kvalitetsarbete men behöver fortsatt verktyg för hur undervisningen kan analyseras och utvecklas.

Genomgående konstaterar enheterna en minskad måluppfyllelse rörande barns- och elevers språkutveckling. Från förskolan till årskurs 9 behöver den språkliga förmågan stärkas. Detta blir tydligt i måluppfyllelse för praktiskt-estetiska ämnen då måluppfyllelsen är som högst i dessa ämnen (idrott och hälsa undantaget). Kraven på språklig förmåga är inte lika höga som i de teoretiska ämnena. Det är en del av en nationell trend där läs- och skrivförmåga har försämrats. Den språkliga förmågan hänger tätt samman med socioekonomiska förutsättningar och är därför ett av de områden som är allra viktigast att sätta in tidiga kompenserande insatser i syfte att stärka likvärdig utbildning.

Gruppen flickor har generellt högre måluppfyllelse än gruppen pojkar samtidigt som pojkar har högre andel åtgärdsprogram. Med stöd i forskning rörande skillnader mellan pojkar och flickor finns det anledning att vara fortsatt nyfiken på hur undervisningen på varje enhet organiseras för att göras tillgänglig och begriplig för alla elever. Huvudmannen har under senaste år haft särskilt fokus på att undersöka och analysera undervisningen. Fokus har kommit att handla om strukturer och organisation för att utveckla kvaliteten i undervisningen. En tillgänglig och inkluderande undervisning bygger på att varje lärare, både enskilt och inom ramen för det kollegiala lärandet, undersöker och utvecklar undervisningen utifrån den aktuella barn- eller elevgruppens förmågor, utmaningar och styrkor. En viktig förutsättning för att utveckla undervisningen är behörig och utbildad personal. Mellan huvudmannens enheter finns en ojämn fördelning av behöriga lärare där de enheterna med lägre andel behöriga lärare också har lägre måluppfyllelse. Flertalet av enheterna med lägre måluppfyllelse och mindre andel behöriga lärare har också mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar.

Huvudmannens skolstruktur med många mindre enheter bidrar till att den bostadssegregation som delvis finns i kommunen förstärks genom det fria skolvalet och det faktum att de flesta familjer väljer den skola som finns närmast hemmet. Huvudmannen omfördelar resurser mellan enheter för att kompensera för de olika förutsättningar som detta skapar men konstaterar att fördjupande analyser av resursanvändning inom enheten är nödvändig för att följa upp och stödja enheterna i det kompensatoriska uppdraget.

4.2. Strategier och insatser

Kunskapen om vad som krävs för skolutveckling är idag bred och väl grundad i såväl svensk som internationell forskning. De studier som gjorts ger en samstämmig bild av vilka faktorer och förutsättningar som krävs för att nå framgång. Sveriges kommuner och regioner (SKR 2019) har i en översikt gjort en sammanfattning av de huvudsakliga budskapen från aktuell skolforskning som visar på att framgångsrika skolkommuner har bra ledare, tillit i styrkedjan och att elevers måluppfyllelse följs upp i hela styrkedjan. Ytterligare kännetecken är att skickliga lärare lyfts fram, att det finns tydlig ansvarsfördelning och höga förväntningar, att elever i behov av stöd fångas upp samt att det finns samsyn och enighet om verksamhetens mål. Det finns inga enkla eller snabba lösningar utan SKR konstaterar att framgång kräver

långsiktighet och helhetsperspektiv vilket också stöds av Blossing (2008) som menar att det tar 5-8 år att skapa en bestående förändring. Ytterligare en aspekt för att alla barn och elever ska kunna fullfölja sina studier är tidigt samordnade insatser där barn och unga ska få stöd i ett tidigt skede av en ogynnsam utveckling. Tidiga samordnade insatser betyder att personal från förskola och skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst arbetar tillsammans och samordnar för att skapa en helhet kring insatser för barn och unga som är i behov av stöd från flera aktörer. Med utgångspunkt från forskning om framgångsfaktorer och analyser av huvudmannens nuläge har Barn- och ungdomsnämnden beslutat om ett antal insatser som kan beskrivas utifrån tre övergripande strategier: Undervisningens kvaliteter och tillgänglighet och rektors mandat och ansvar. Inom ramen för dessa strategier finns ett antal insatser vars effekter beskrivs i relation till respektive delmål. Huvudmannen har identifierat kompetensförsörjning som en övergripande strategi för att öka måluppfyllelsen där behov av vissa insatser är identifierade men de huvudsakliga insatserna hitintills ryms inom den kompetensförsörjningsstrategi som förvaltningen arbetar med.

4.2.1 Stärka rektors mandat och ansvar

Rektor har ett omfattande uppdrag som regleras i lag, läroplan och andra styrdokument, där några av de centrala områdena är att leda utvecklingen av undervisningen, följa upp resultat, agera pedagogiska ledare samt att leda förskollärares och lärares lärande. Rektors organisering av enheten och resursfördelningen ska utgå ifrån barns och elevers behov och andra lokala förutsättningar. Detta ligger även i linje med Alingsås kommuns styrmodell där beslut ska fattas på lägsta ändamålsenliga nivå. Barn- och ungdomsnämnden genom förvaltningsledningen stödjer rektorer i att organisera utifrån modellen med ett distribuerat ledarskap där rektorerna har medledare som tillsammans med rektor leder samt att arbetet utgår ifrån tillit till yrkesgruppernas professionella omdöme. Rektors ledarskap är en viktig del i att forma skolor av hög kvalitet. Med ett stärkt mandat och ansvar ger rektor goda förutsättningar för att leda och genomföra ett utvecklingsarbete av god kvalitet (Skolinspektionen 2012). Utvecklingsinsatser som genomförs behöver vara förankrade i analysen av varje förskolas eller skolas nuläge där rektor ansvarar för att insatserna är konkreta och förankrade hos personalen. På motsvarande sätt behöver personalens kompetensutveckling utgå från verksamhetens behov och ska främja de anställdas uppdrag så att barn och elever lättare når utbildningens mål. Vid de enheter där det finns ett långsiktigt arbete över tid med att leda för lärande och att organisera för lärande finns bättre förutsättningar för att utveckla verksamheten.

Följande insatser är beslutade:

- Stödja enheternas arbete med att utveckla strukturer för hållbara arbets- och utvecklingsorganisationer med utgångspunkt i ett distribuerat ledarskap
- Stödja enheterna i att utveckla en bärande pedagogisk idé på respektive enhet
- Stödja skolenheterna i att stärka samverkan mellan fritidshem, förskoleklass och skola

- Stödja enheterna utveckla samverkan på enheterna rörande barn- och elevhälsoarbete
- Stödja enheterna i att analysera av enhetens socioekonomiska struktur för att på så sätt utveckla förskolans respektive skolans inre organisation så att den i högre grad kompenserar för elevers olika förutsättningar
- Stödja skolenheterna i att organisera undervisningen i svenska som andraspråk som en del i att säkerställa en likvärdig utbildning

Effekter av beslutade insatser

De flesta förskolor och skolor har en dokumenterad arbetsorganisation där mycket rutiner, roller och mötesstrukturer är kända och välfungerande. Utvecklingsbehov kvarstår vad gäller utvecklingsorganisation på respektive enhet där enhetens analytiska och strategiska utvecklingsarbete sker. Huvudmannen stödjer enheterna med att utveckla inre organisation som kan möta upp barn- och elevhälsans förtydligade roll i fråga om systematiskt kvalitetsarbete. I och med förändrad lagstiftning behöver barn- och elevhälsan i större utsträckning vara en aktiv del i det systematiska kvalitetsarbetet vid varje enhet. Huvudmannen har genom den förändrade teamorganisationen organiserat för att ge rektor bättre förutsättningar att leda barn- och elevhälsa dels kopplat till utveckling av undervisning och tillgängliga lärmiljöer genom ett hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Arbetet med att formulera en bärande pedagogisk idé är i ett initieringsskede, där förvaltningen inför starten av verksamhetsåret har fokuserat på det gemensamma ledarskapet i förvaltningen utifrån Alingsås kommuns vision och vikten av varje enhets bärande pedagogiska idé. En hela-skolan-ansats har påbörjats på skolorna, men generellt behöver den utvecklas mer. På några enheter har de tre verksamheterna, fritidshem, förskoleklass och skola, högre grad av samverkan. Där planeras undervisningen i större utsträckning efter läroplanen och de olika verksamheterna samverkar gemensamt för elevernas målfyllelse. Vid de enheter som leds och organiseras med utgångspunkt från elevernas hela dag arbetar all pedagogisk personal tillsammans i större utsträckning.

Huvudmannen har tydliggjort hur förskolor och skolors förutsättningar påverkas av socioekonomi, skolstruktur och lokalförsörjning. Huvudmannen har i dialog med enheterna tydliggjort rektors möjlighet i relation till likvärdighetens tre dimensioner där kvaliteten i förskolans respektive skolans processer är rektors mandat och ansvar. I detta ingår att stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet genom att exempelvis organisera en hållbar undervisning i svenska som andraspråk eller analysera undervisningen och vidta åtgärder för att utjämna skillnader mellan pojkar och flickor.

4.2.2 Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet

En undervisning av hög kvalitet och som är tillgänglig för alla barn och elever är en avgörande förutsättning för att alla ska nå målen med utbildningen. För att varje pedagog ska utveckla undervisningen krävs både eget och kollegialt lärande om undervisningens framgångsfaktorer. Rektor har ett ansvar för att leda pedagogernas lärande och för att rektor ska kunna leda och organisera verksamheten behöver rektor olika underlag för att följa barns och elevers måluppfyllelse. Varje rektor ansvarar för att det finns strukturer för detta och att utvecklingsarbete sker för att öka undervisningens kvaliteter vid varje enhet. I huvudmannens arbete med att analysera och vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen använder huvudmannen enheternas analyser för att förklara och förstå orsaken till måluppfyllelsen. Enheternas analyser utgör en stor del av de underlag som huvudmannen använder inför beslut om åtgärder eller insatser. Det behövs en samsyn om förskolans och skolans utveckling där innehåll väger tyngre än systemet som sådant. Det är därför avgörande att hela styrkedjans arbete präglas av att utveckla undervisning av hög kvalitet utifrån barns och elevers behov. På så sätt har undervisningen förutsättningar att verka kompensatoriskt. Ledarskapet för förskola och skola på alla nivåer i styrkedjan behöver inriktas mot att undervisningen ska ha så goda förutsättningar som möjligt att ständigt utvecklas.

Följande insatser är beslutade:

- Stödja enheterna i att utveckla ett systematiskt kvalitetsarbete med fokus på analys och målsättning för att utveckla respektive enhet.
- Stödja förskolenheterna i att fortsätta att utveckla och organisera för minskade barngrupper.
- Stödja enheterna i att utveckla barn- och elevhälsoarbetet i syfte att i ännu större utsträckning arbeta hälsofrämjande och förebyggande samt följa upp och analysera arbetet med särskilt stöd.
- Stödja enheterna i att stärka den pedagogisk dokumentationen för att ytterligare utveckla undervisningens kvaliteter.
- Fortsätta att utveckla det skolsociala teamet i syfte att stötta samtliga enheter i arbetet med ökad skolnärvaro.
- Stödja skolenheterna i att organisera undervisningen i svenska som andraspråk som en del i att säkerställa en likvärdig utbildning.
- Förvaltningen ska utveckla metoder för att fånga nuläget i förskolan med hjälp av självskattnig.

Effekter av beslutade insatser

Den analytiska förmågan har stärkts i hela förvaltningen, liksom förmågan att formulera mål och skilja dem ifrån aktiva åtgärder och insatser. Förvaltningen konstaterar att utveckling skett i det pedagogiska ledarskapet för att leda pedagogernas lärande. Ett resultat är att

pedagogernas lärande tar sikte på att utveckla undervisningen kopplat till barns och elevers behov. Samtliga förskolor har genomfört självskattning av enhetens verksamhet och kvalitet och har använt dessa som underlag för att analysera och utveckla verksamheten.

Ytterligare verktyg för att stärka undervisningens kvalitet är pedagogisk dokumentation där Barn- och ungdomsförvaltningens dokumentationssystem Unikum används. Det finns behov av gemensamt dokumentationsspråk och arbetssätt för pedagogisk dokumentation. Insatsen är initierad men det är för tidigt att se effekter av insatsen.

Med anledning av Covid-19-pandemin avstannade delar av förvaltningens utvecklingsarbeten däribland arbetet med minskade barngrupper. Förvaltningen har återupptagit utvecklingsarbetet i och med starten av verksamhetsåret 22/23. Arbetet för att utveckla minskade barngrupper och mindre sammanhang för undervisning för barn i förskolan utgör också en viktig del av de förändrade arbetssätt som krävs för att möta framtidens kompetensförsörjningsutmaningar.

Huvudmannen har fortsatt att stödja enheterna med att utveckla undervisningen i svenska som andraspråk, där en viss effekt kan skönjas då allt fler enheter lyckas bättre med att organisera och planera undervisning utifrån behörigheter. Utmaningar kvarstår dock kring att organisera likvärdig utbildning för de elever som läser svenska som andraspråk. En utveckling har också skett av analysen kopplat till skillnaden i måluppfyllelse mellan gruppen flickor och gruppen pojkar, där jämförelser görs till viss del mellan pojkar och flickor men analys om orsakerna till eventuella skillnader behöver utvecklas.

Arbetet med att utveckla barn- och elevhälsans förebyggande och främjande arbete har fokuserat på rektors förutsättningar och möjligheter att leda elevhälsoarbetet och organisation för elevhälsan. Detta har skett genom upprättandet av en gemensam barn- och elevhälsoplan och förändringar i teamorganisationen där huvudmannen stärkt förutsättningarna för arbetet. Elevhälsokompetens i skolans utvecklingsarbeten stärks ytterligare där lagstiftningen förtydligar att barn- och elevhälsan i ännu större utsträckning ska vara en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Det skolsociala teamet har genomfört ett riktat arbete för en mindre grupp elever med problematisk skolfrånvaro. Arbetet med frånvaron har inte haft effekt på helhet, men spelat roll för de enskilda eleverna. Det är framförallt stöd och stöttning i hemmen som varit viktigt och det har därför funnits ett behov av att justera huvudmannaskapet. Beslut har fattats om ett delat huvudmannaskap mellan Socialnämnden och Barn- och ungdomsnämnden som ska göra insatsen mer ändamålsenlig och att teamet ska ha andra verktyg att arbeta tillsammans med vårdnadshavare. Insatsen behöver fortgå där enheterna fortsatt behöver stöd i arbetet med att utreda orsaker till elevers frånvaro och identifiera insatser för att öka skolnärvaro.

4.2.3 Säkra kompetensförsörjning

Den viktigaste resursen för att utveckla undervisningens kvalitet och tillgänglighet är utbildad och behörig personal. Nationellt är bristen på behöriga förskollärare och lärare stor och förväntas bli långvarig. För huvudmannens enheter finns utmaningar i varierande grad vad gäller tillgång till utbildad och behörig personal. Arbetet med kompetensförsörjning behöver vara systematiskt och långsiktigt för att kunna erbjuda barn och elever en likvärdig utbildning med hög kvalitet. För att främja en likvärdig utbildning krävs ett arbete i hela styrkedjan där såväl enhet som huvudman kontinuerligt analyserar måluppfyllelse i förhållande till respektive skolans och förskolans förutsättningar. I detta ingår bland annat analyser av:

- resursfördelningen så att verksamheter med särskilt svåra förutsättningar får tillgång till de mest erfarna och välutbildade förskollärarna och lärarna,
- förskolans och skolans organisation och arbetssätt och
- behovet av relevant kompetensutveckling.

Frågan om kompetensförsörjning är en gemensam utmaning för hela välfärdssektorn varför Alingsås kommun som arbetsgivare tagit initiativ till en kompetensförsörjningsstrategi. Det lokala arbetet för att säkra kompetensförsörjningen behöver präglas av en helhetssyn så att åtgärder på såväl kort som lång sikt tillsammans ökar möjligheterna att nå de gemensamma målen – ökad måluppfyllelse, en god arbetsmiljö och ett läraryrke som attraherar skickliga behöriga lärare.

Bristen på utbildad personal kommer att medföra stora konsekvenser för de barn och elever som inte får tillgång till pedagoger med den utbildning som krävs för att få undervisa. Förskollärares och lärares professionalism, kompetens och ledning har en avgörande roll vad gäller att ge barn- och elever en undervisning av hög kvalitet (Skolinspektionen 2012). I skolan är lärare som har både ämnes- och didaktisk kompetens avgörande för att varje elev ska kunna nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling och för att skapa de bästa förutsättningarna för lärande (Håkansson och Sundberg 2013).

Huvudmannen har inlett ett arbete för att säkra kompetensförsörjningen på kort och lång sikt. Det övergripande arbetet pågår med att ta fram en kompetensförsörjningsstrategi där förvaltningen formar insatser för kompetensförsörjning i relation till kommungemensamma insatser för arbetsgivaren som helhet.

Följande insatser är beslutade

- Arbeta för att säkra kompetensförsörjningen av legitimerad och utbildad personal för att barn och elever i högre grad ska ha en likvärdig tillgång på behöriga pedagoger.

Effekter av beslutade insatser

Kompetensförsörjningsfrågan är komplex, förvaltningen har inlett ett arbete med att formulera en kompetensförsörjningsstrategi.

4.3. Sammanfattande analys och slutsats

Måluppfyllelsen är god när det gäller barns- och elevers trygghet såväl i relation till huvudmannens målvärden som vid regionala och nationella jämförelser. Utvecklingen har varit positiv över tid. Måluppfyllelsen av kunskaper har för huvudmannen generellt haft en negativ utveckling över tid men i relation till övriga kommuner i Sverige når eleverna i Alingsås goda resultat. Barn- och ungdomsförvaltningen har en förändrad socioekonomisk sammansättning på helhet vilket innebär lägre förväntade resultat (modellberäknat) i år jämfört med tidigare år. Men hänsyn tagen till denna förändring finns det dock en minskning över tid, vilket gör att den förändrade socioekonomiska sammansättningen i barn- och ungdomsförvaltningens verksamheter inte är den enda förklaringen till de lägre resultaten. Måluppfyllelsen skiljer sig mellan enheter där närmare hälften av enheterna har måluppfyllelse för kunskaper som ökat över tid. Det är endast ett fåtal som har nedåtgående resultat över längre tid.

4.3.1 Likvärdighet

Det finns en samvariation mellan socioekonomiska förutsättningar vid enheterna och enheternas resultat. Förskolor och skolor med gynnsamma socioekonomiska förutsättningar tenderar också att ha högre måluppfyllelse varför likvärdighet inom barn- och ungdomsförvaltningen behöver stärkas. Socioekonomiska förutsättningar påverkar i vilken utsträckning barn når kravnivån i kartläggningsmaterialet i förskoleklass. Förvaltningen konstaterar utifrån genomförda analyser att det finns stora variationer i elevernas språkliga förmågor så som de mäts i kartläggningsmaterialet, skillnaderna samvarierar också tydligt med socioekonomiska förutsättningar där fler elever vid socioekonomiskt gynnade skolenheter klarar alla delar i materialet. Mönstret är det samma för matematik och matematiskt tänkande. Värt att poängtera är att det finns tecken på att huvudmannen arbetar kompensatoriskt då förklaringskraften i socioekonomisk struktur minskar i de högre årskurserna. Något förenklat kan det beskrivas som att utfallet i kartläggningsmaterialet för svenska till 76 procent förklaras av socioekonomiska faktorer vilket kan jämföras med andel elever som når minst betyg E i årskurs 6 där socioekonomiska förutsättningar förklarar 34 procent av resultatet.

I fråga om likvärdighet konstateras att skillnader mellan pojkars och flickors meritvärden har minskat, vilket förklaras av att flickors meritvärde har sjunkit påtagligt och att pojkars meritvärden ökat något. En minskad skillnad mellan pojkars och flickors meritvärden är en indikator för ökad likvärdighet men föga glädjande då det beror på att gruppen flickor har lägre meritvärden i jämförelse med tidigare år. Vid jämförelse med tidigare år konstateras att de år som måluppfyllelsen är högre generellt, är också differensen mellan pojkar och flickor mindre. Skillnader mellan gruppen pojkar och gruppen flickors resultat finns framförallt vad gäller att nå minst betyg E i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6 (11 procentenheter respektive 10 procentenheter fler flickor når betyg E). För motsvarande värden rörande årskurs 9 finns en differens på 4 procentenheter respektive 5 procentenheter till pojkars fördel, vilket är avvikande då gruppen flickor tidigare år haft en högre målupp-

fyllelse. På huvudmannanivå finns inga andra tydliga trender för skillnader mellan pojkars och flickors resultat i relation till vissa ämnen.

För att nå alla barn och elever krävs en mer differentierad undervisning, genom att undervisningen utvecklas så att fler kan tillgodogöra sig den ökar också måluppfyllelsen generellt. Skolverket (2021) konstaterar att elever i behov av särskilt stöd är de som påverkats mest negativt av covid-19-pandemins effekter på skolväsendet. Nationellt, liksom för huvudmannans enheter, är det i högre grad gruppen pojkar som har behov av särskilt stöd varför också det största kunskapsstappet skett där.

Huvudmannen konstaterar att socioekonomiskt missgynnade förskolor och skolor har en lägre andel legitimerade lärare och behörig personal och att vid de skolenheter som det finns en hög andel legitimerade lärare är skillnaderna mindre mellan pojkar och flickors måluppfyllelse. Att fortsatt verka för en likvärdig tillgång till behörig och utbildad personal är därför av vikt för att nå ökad måluppfyllelse och ökad likvärdighet.

4.3.2 Tillgängliga lärmiljöer

Huvudmannen behöver fortsätta att stödja enheterna i att utveckla tillgängliga och inkluderande lärmiljöer. Lärmiljö består av tre delar: fysisk, pedagogisk och social lärmiljö. Att utveckla verksamhetens tillgänglighet innebär att anpassa den pedagogiska, den fysiska och den sociala miljön i relation till barns och elevers lärande. Arbetet ingår i verksamhetens kvalitetsarbete, i det pedagogiska utvecklingsarbetet och som ett stöd för likabehandlingsarbetet. Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) har en modell för tillgänglig utbildning som tydliggör hur socialt samspel, val av pedagogiska strategier och den fysiska lärmiljön samspelar med barns och elevers behov och förutsättningar.

I begreppet fysisk lärmiljö ingår inomhusmiljön i form av ljud- och ljudmiljö, visuell miljö, men också en säker, framkomlig och ålderadekvat miljö både inne och ute. De fysiska lärmiljöerna fortsätter att utvecklas genom strategisk lokalförsörjning och kontinuerliga lokalanpassningar. Pedagogisk lärmiljö utvecklas av respektive pedagog där undervisningens form och innehåll utgår från barns och elevers behov och intressen, där ett språkutvecklande arbetssätt är av särskild vikt. Social lärmiljö handlar om att barn och elever oavsett förutsättningar ska få goda möjligheter att vara delaktiga i ett socialt sammanhang. Att utforma den sociala lärmiljön ökar möjligheten till likvärdiga förutsättningar att lära då miljön stärker självkänslan och barn och elever upplever delaktighet och gemenskap med andra. Skolinspektionen konstaterar att motivationen för studier höjs om eleven befinner sig i en bra social situation. Huvudmannen kan antas att i flera delar ha en god social lärmiljö då både förskola och skola visar på god måluppfyllelse av trygghetsarbetet. I analyserna av måluppfyllelse utifrån undervisningens kvalitet och tillgänglighet ser huvudmannen att ett normmedvetet förhållningssätt skulle vara gynnsamt. Genom att analysera undervisningens kvalitet och tillgänglighet utifrån ett normmedvetet perspektiv undersöks vilka normer i som finns i gruppen, eller på hela enheten som påverkar barns- och elevers möjligheter att ta till sig undervisningen. En normmedveten analys av lärmiljöernas förutsättningar kan bidra till att "passar in" och att fler kan lägga tid och fokus på att lära sig saker istället för att vara

rädda och otrygga (Åkesson 2016). Lärare behöver få verktyg för att möta den naturliga variation av behov som kan finnas bland eleverna i klassrummet. För att lyckas med det behöver skolor förhålla sig till den normalitet som råder på ett öppet sätt så att normer som mer eller mindre omedvetet råder i verksamheten exkluderar eller på annat sätt gör undervisningen otillgänglig för vissa elever. De fysiska, pedagogiska och sociala lärmiljöerna behöver fortsätta att tillgängliggöras. När dessa tre aspekter av tillgängliga lärmiljöer samspelar med och utvecklas tillsammans med lärande, trygghet och närvaro bildas den helhet som möjliggör en likvärdig förskola och skola med ökad måluppfyllelse. SPSM har tagit fram ett stödmaterial för att värdera utbildningens tillgänglighet utifrån dessa områden med tillhörande indikatorer.

4.3.3 Analys och utveckling av undervisningens kvalitet

För att utveckla undervisningens kvalitet har barn- och ungdomsförvaltningen de senaste två åren utvecklat fler metoder för att fånga nuläge och resultat i förskolan. Kvalitetsarbete består av många olika delar där pedagogers självskattning av verksamheten är en som fångar förskolans nuläge och utvecklingsbehov. För att stärka kvaliteten i mötet mellan barn och pedagog behövs ett systematiskt kvalitetsarbete på alla nivåer. Förskolläraren säkerställer att undervisningen är anpassad efter alla barns behov. Rektor ansvarar för att analysera verksamheten och planera resursfördelningen med stöd i verksamhetens barnhälsoarbete. Huvudmannen har utvecklat strukturer och gemensamma ramar för det systematiska kvalitetsarbetet. Det finns samsyn kring att kvalitetsarbetets syfte och mål är att utveckla undervisningen för alla barn och elever som delas av rektorer, enhetschefer och förvaltningsledning. För att vidareutveckla behöver fokus vara på att ytterligare stärka samsynen och arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet på respektive enhet, där varje pedagogs kunskaper och engagemang är avgörande. I förskolan behöver dokumentationen av varje barns progression stärkas ytterligare i syfte att varje enskild barns behov av ledning och stimulans blir synliggjort och förutsättningar för lärande finns. I förskolan har verksamheten kommit långt i fråga om att dokumentera på gruppnivå. I skolan behöver analyser och resursfördelning i större utsträckning också göras på klass- och gruppnivå som ett komplement till individ- och organisationsnivå där analys och resurserfördelning är mer utvecklad. Här finns stora möjligheter för att inom Barn- och ungdomsförvaltningen möjliggöra lärande ifrån olika delar av organisationen. Analys och dokumentationsarbetet ska vara ändamålsenligt och ej mer omfattande än vad som krävs.

Barn- och elevhälsans roll i rektors inre organisation behöver stärkas ytterligare. Dels för att en barn- och elevhälsa som arbetar förebyggande och främjande ökar förskolan och skolans möjlighet att redan från början skapa tillgängliga lärmiljöer i syfte att skapa en tillgänglig undervisning. Dels för att barn- och elevhälsans professioner har kunskaper och erfarenheter som breddar och fördjupar analyserna och de planerade insatserna inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Elever som har åtgärdsprogram rörande undervisning i särskild undervisningsgrupp har en lägre måluppfyllelse än elever utan den typen åtgärdsprogram. Barn- och elevhälsans arbete skulle behöva utvecklas mot att dessa elever i större utsträckning får de förutsättningar de behöver för fullföljda studier. Ansvaret för att utveckla arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd är en central del i rektors

ansvar men är en fråga föra hela styrkedjan varför huvudmannen behöver ta ett större ansvar i att utveckla hur arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd fungerar på skolenheterna.

Det har under de senaste tio åren skett en markant ökning i mängden forskning som belyser elevers delaktighet och inflytande i skolan, där studier visar ett flertal positiva effekter av elevdelaktighet (Alerby och Bergmark 2019). Motsvarande kan appliceras i fråga om barns inflytande och delaktighet i förkolan. Både nationell och internationell forskning visar på positiva kopplingar mellan elevdelaktighet, motivation, ansvar samt reella förändringar och lärande. Studier visar att självkänsla och social status hos eleverna ökar och att elever utvecklar kunskaper om både demokrati och medborgarfrågor när skolan arbetar med delaktighet och inflytande i både organisatoriska och pedagogiska frågor. Med ett aktivt arbete för elevdelaktighet och elevers inflytande visar studier att lärande och kunskaper ökade om de fick vara delaktiga. Ytterligare en positiv effekt av delaktighet är att hälsa och hälsorelaterade beteenden förbättras. Huvudmannens har generellt sett höga värden i elevenkäter, i jämförelse med riket, inom området. Genomförda enkäter visar att det skiljer sig mellan enheter inom området samtidigt som elevers delaktighet och inflytande inte synliggörs i enheternas verksamhetsuppföljningar eller planer mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Huvudmannen behöver därför fortsatt efterfråga hur barns och elevers inflytande tar sig i uttryck i verksamheterna.

4.3.4 Språkutveckling

Vidare finns behov av riktade insatser mot samtliga verksamheter rörande språkutveckling. Språket är en nyckel till lärande i alla ämnen och därmed avgörande för att kunna utveckla de kunskaper och värden som barn och elever behöver när de blir vuxna samhällsmedborgare. Särskilt avgörande är läs- och skrivförmåga där insatser också behöver anpassas för alla barn och elever. Undervisning för flerspråkiga barn och elever är ett område som behöver utvecklas särskilt bland annat genom ett interkulturellt perspektiv, stärkt undervisning i svenska som andraspråk och studiehandledning.

Arbetet med att organisera undervisning för svenska som andraspråk har givit viss effekt där fler elever får undervisning av legitimerade lärare i svenska som andraspråk och studiehandledning på modersmålet. Det finns utmaningar i att organisera undervisningen i svenska som andraspråk dels då det finns svårigheter i att rekrytera personal med legitimation och behörighet för svenska som andraspråk och dels för organisera undervisningen vid mindre enheter med få elever som läser svenska som andraspråk. Huvudmannen har sedan våren 2022 ett förvaltningsövergripande föresteläraryupdrag med inriktning mot svenska som andraspråk som bland annat är ett stöd för att utveckla undervisningen.

I fråga om flerspråkighet är studiehandledning på modersmål en interkulturell resurs i skolan, eftersom handledarna kan förmedla mellan det svenska och elevens bakgrundskultur/er. Pirjo Lahdenperä (2018) lyfter vikten av att eleven förstår svensk syn på kunskap och lärande och den studieteknik som kan stödja lärandet för skolframgång. Den svenska skolans sätt att arbeta, prov, betygssättning, lov etc., är viktiga aspekter som kan kännas

främmande och obegripliga såväl för elever som föräldrar. Att begripliggöra den svenska skolans pedagogiska bruk för vårdnadshavare förutsätter språkkunskaper och anpassning utifrån olika kulturers tänkande och meningssystem. Generellt finns ett behov av att vidareutveckla utbildningens som helhet och undervisningen i synnerhet för att möta flerspråkiga elever i större utsträckning där interkulturella perspektiv och studiehandledning är viktiga faktorer för att öka måluppfyllelsen.

4.3.5 Utbildningens kompensatoriska uppdrag

Huvudmannen ser ett behov av att fortsatt stödja enheterna i analyser av resursfördelning och hur resursfördelning inom enheten påverkar barns- och elevers måluppfyllelse, särskilt angeläget är det för enheter med stor andel socioekonomiskt strukturbidrag där det finns en förväntan om ett resurserna ska användas för att kompensera för elevers skilda förutsättningar. Andra aspekter av det kompensatoriska uppdraget som behöver stärkas är arbetet för att planera verksamheten för barns och elevers hela dag i förskola och skola. Där övergångar mellan aktiviteter och grupper, rast samt till och från fritidsverksamhet är viktiga delar för att skapa en helhet för barn och elever. Målet är att alla i verksamheten arbetar metodiskt och systematiskt för att stödja alla barns och elevers lärande och trygghet oavsett del av dagen.

4.3.6 Rektors mandat, ansvar och organisation

Arbetet med att stärka rektors mandat och ansvar behöver fortgå liksom utvecklandet och förankrandet av en bärande pedagogisk idé. Under läsåret har rektors mandat och ansvar stärkts, där rektorerna i högre utsträckning leder självständigt utifrån uppdrag och analyser av verksamhetens behov. Rektor ansvarar för att leda utvecklingen av förskolans och skolans arbete, med fokus på undervisning och lärande. Detta innebär att rektor förväntas arbeta strategiskt både med övergripande frågor som t.ex. resursutnyttjande, mål och kompetensförsörjning, och med elevers och lärares lärande, återkoppling på undervisningen och ett eget engagemang i informellt och formellt kollegialt lärande. En stor del av rektorers pedagogiska ledarskap handlar att skapa förutsättningar för lärare att samarbeta med varandra. För att tid och engagemang för detta ska frigöras i organisationen krävs det en väl utbyggd och förankrad arbetsorganisation. Det innebär att det finns en grundnivå med samsyn på uppdraget och hur rutiner och organisering omsätts i praktiken, till exempel personalplanering vid sjukfrånvaro. En etablerad arbetsorganisation vid varje enhet behöver kompletteras med en bärande pedagogiska idén som ger riktning och stöd vid beslutsfattande. En förankrad bärande pedagogiska idé möjliggör ett distribuerat ledarskap. När det finns en tydlig gemensam idé om hur verksamheten ska bedrivas skapas förutsättningar för en organisation som grundar sig på tillit och förtroende och stödjer ett professionellt omdöme.

Alingsås kommuns ledarskapsprogram och rektorsutbildning är viktiga utbildningar för att ge rektor goda förutsättningar för sitt ledarskap. Genom återkommande målinriktade dialoger i hela styrkedjan med fokus på barns och elevers utveckling stärkes organisationens ansvars-

kultur och rektors ledarskap stärks. För stöd i detta arbete används Försvarshögskolans modell för utvecklande ledarskap och utvecklande medarbetarskap. Under verksamhetsåret har huvudmannens organisation för rektors ledarskap och teamorganisation för att tydliggöra och öka förutsättningarna rektors mandat och ansvar liksom för att förbättra rektors arbetsmiljö.

4.4. Fortsatta strategier och insatser

Här presenteras de strategier och insatser som planeras inom förskola respektive förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem. Dessa insatser syftar till att nå de uppsatta delmålen.

4.4.1 Stärka rektors mandat och ansvar

Fortsätta med tidigare beslutade insatser:

- Stödja enheternas arbete med att utveckla strukturer för hållbara arbets- och utvecklingsorganisationer med utgångspunkt i ett distribuerat ledarskap.
- Stödja enheterna i att utveckla bärande pedagogisk idé på respektive enhet.
- Stödja enheterna i att stärka samverkan mellan fritidshem, förskoleklass och skola.
- Stödja enheterna att utveckla samverkan på enheterna rörande barn- och elevhälsoarbete.
- Stödja enheterna i att utveckla arbetet med stödinsatser och det förebyggande, hälsofrämjande och åtgärdande arbetet i verksamheterna.
- Stödja enheterna i att analysera av enhetens socioekonomiska struktur för att på så sätt utveckla förskolans respektive skolans inre organisation så att den i högre grad kompenserar för elevers olika förutsättningar.
- Stödja enheterna i att organisera undervisningen i svenska som andraspråk som en del i att säkerställa en likvärdig utbildning.

Förslag till ytterligare insats

- Stödja enheterna i att utveckla arbetssätt för hur undervisningens genomförande och kvalitet anpassas i relation till bemanning.

4.4.2 Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet

Fortsätta med tidigare beslutade insatser:

- Stödja enheterna i att stärka pedagogisk dokumentation för att ytterligare utveckla undervisningens kvaliteter.
- Stödja enheterna i att utveckla ett systematiskt kvalitetsarbete med fokus på analys och målsättning för att utveckla respektive enhet.
- Stödja förskolenheterna i att fortsätta att utveckla och organisera för minskade barngrupper.
- Stödja enheterna i att utveckla barn- och elevhälsoarbetet i syfte att i ännu större utsträckning arbeta hälsofrämjande och förebyggande samt följa upp och analysera arbetet med särskilt stöd.
- Stödja samtliga skolenheter i arbetet att utreda orsaker till elevers frånvaro och identifiera insatser för att öka skolnärvaro.
- Stödja skolenheterna i att organisera undervisningen i svenska som andraspråk som en del i att säkerställa en likvärdig utbildning.

Förslag till ytterligare insats

- Undersöka hur barns- och elevers delaktighet och inflytande tar sig i uttryck i såväl organisatoriska som pedagogiska frågor.
- Stödja enheterna i att utveckla och synliggöra arbetet med barns- och elevers delaktighet och inflytande.
- Öka medvetenheten om språkets betydelse i hela styrkedjan samt stärka och stödja enheternas språkutvecklande arbetssätt.
- Stärka enheternas arbete med tillgängliga lärmiljöer genom att använda SPSM:s värderingsverktyg för tillgänglig utbildning.
- Stödja enheternas utveckling av utbildningen genom normmedvetna analyser av barns- och elevers lärmiljöer liksom förskolans och skolans arbetssätt och inre organisation.
- Utveckla huvudmannens uppföljning av hur arbete med extra anpassningar och särskilt stöd fungerar på skolenheterna.
- Genomföra en genomlysning av enheternas särskilda undervisningsgrupper med fokus på organisering, kvalitet och behov av kompetensutveckling.

4.4.3 Säkra kompetensförsörjning

Fortsätta med tidigare beslutade insatser:

- Arbeta för att säkra kompetensförsörjningen av legitimerad och utbildad personal för att barn i högre grad ska ha en likvärdig tillgång på behöriga pedagoger.

Förslag till ytterligare insatser

- Inventera behörighet och kompetens hos lärare som är behöriga i svenska som andraspråk för att identifiera vilka kompetenser som finns i organisationen och vilket behov av kompetensförsörjning som finns inom området.
- Utveckla arbetssätt så att personalens samlande kompetens användas och utvecklas utifrån verksamhetens behov och mål i hela styrkedjan.
- Ta fram en kompetensutvecklingsstrategi som formulerar huvudmannens prioriterade arbete för att säkra kompetensförsörjningen på kort och lång sikt. Strategin bör bland annat beskriva hur arbetsmiljöarbetet prioriteras, vilka organisatoriska förutsättningar och stödstrukturer som behövs i ett hållbart och utvecklande ledarskap för chefer samt hur medarbetares utveckling sker genom såväl kollegialt lärande som genom introduktion och mentorskap.

5. Referenser

Alerby Eva och Bergmark Ulrika (2019) *Elevernas delaktighet och inflytande: vad är det och varför är det viktigt?* Skolverket

Barn- och ungdomsnämnden (2021) *Covid-19-pandemins påverkan för barn, elever och personal inom barn- och ungdomsförvaltningen*

Blossing, U. (2008). *Kompetens för samspelande skolor: om skolorganisationer och skolförbättring*. (första upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Eideval, E. & Palmgren M. (2022). *Förskolan med barnet i centrum: En vision för förändringsarbetet och bästa möjliga organisering*. Stockholm: Liber AB.

Håkansson, J; Sundberg, D. (2012). *Utmärkt undervisning – Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Stockholm: Natur och kultur.

Lahdenperä, Pirjo (2018) "Interkulturellt lärande och undervisning" i *Att bli lärare / [ed] Insulander, Eva & Selander, Staffan*, Stockholm: Liber, 2018

Scherp, H-Å. (2013). *Lärandebaserad skolutveckling: lärglädjens förutsättningar, förverkligande och resultat*. Lund: Studentlitteratur.

Skolinspektionen (2020) *Skolors arbete med trygghet och studiero: En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning 2018–20*

Skolinspektionen (2009) *Tillsyn och kvalitetsgranskning*

Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete för att säkerställa studiero*

Skolinspektionen (2015). *Kompetensförsörjningen - en nyckelfråga för skola och förskola*

Skolinspektionen (2012) *Rektors ledarskap med ansvar för den pedagogiska verksamheten*

Skolverket (2021) *Systematiskt kvalitetsarbete hos huvudmän för förskola och grundskola. En nationell kartläggning*

Skolverket (2021) *Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet, delredovisning 4*

Skolverket (2017) Skolverkets allmänna råd: Måluppfyllelse i förskolan

Skolverket (2018) Skolverkets allmänna råd: Betyg och bedömning

Statens offentliga utredningar. (2016). *Saknad!: uppmärksamma elevers frånvaro och agera : betänkande*. Stockholm: Wolters Kluwer.

Statens offentliga utredningar (2009) *Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det? Betänkande* Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer

Sveriges kommuner och regioner (2020) *Öppna jämförelser förskola 2020: Likvärdig förskola*

Sveriges kommuner och regioner (2019) *Framgångsfaktorer för skolans utveckling*

Åkesson, Emilia (2016) *Normer, normmedvetenhet och normkritik*. Skolverket

Zimmerman, F. (2022). *Nya vägar till en likvärdig skola: Hur teorier om antipluggkultur leder fel och vad vi istället kan göra för att fler pojkar ska lyckas i skolan*. (första upplagan). Stockholm: Liber AB.

Kostnadsjämförelser

3

2023.078 BUN

Datum: 2023-02-23
Handläggare: Emma Brask Thor
Direktnr: 0322-617073
Diariernr: 2023.078 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Kostnadsjämförelser

Ärendebeskrivning

Ärende 2023.078 BUN redovisar kostnader inom kommunal förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola och grundsärskola (anpassad förskola från och med 3 juli) i Alingsås och jämförs med riket, Göteborgsregionens (GR) medlemskommuner samt Koladas jämförelsegrupp "Liknande kommuner". Genom att jämföra sig med kommuner med liknande förutsättningar kan en kommun få en uppfattning om var eventuella effektiviseringar kan genomföras.

Förvaltningens yttrande

Förskolans totala kostnad per barn fördelas i lokalkostnader och personalkostnader.

I statistiken för *fritidshem* och *förskoleklass* fördelas den totala kostnaden per elev i kategorierna lokalkostnad, personalkostnad och övrigt.

I statistiken för *grundskola* och *grundsärskola* fördelas den totala kostnaden per elev i följande kategorier: totalkostnad, undervisning, lokalkostnad, måltider, lärverktyg, elevhälsa och övrigt.

Se bilaga för diagram och mer utförlig analys, nedan följer en summering.

Totalkostnaden för inskrivet barn i **förskola** i Alingsås är lägre än riket och GR och högre än liknande kommuner. Kostnaden har endast ökat något mellan 2020 och 2021.

Utfallen av nyckeltalen för fritidshem, förskoleklass och grundskola beror till stor del på hur kostnaderna fördelas mellan de olika verksamheterna inom F-6 skolorna och det är därför viktigt att se kostnaderna för fritidshem, förskoleklass och grundskola tillsammans.

Totalkostnaden per barn i **fritidshem** är lägre i Alingsås än samtliga jämförelsegrupper. Kostnaden har minskat mellan 2020 och 2021 jämfört med de övriga grupperna som ökat sin kostnad. Det är främst personalkostnaden som har minskat vilket är ett led i arbetet med att se över fördelning av kostnader mellan verksamheter (fritidshem, förskoleklass och grundskola) för att säkerställa inrapportering till SCB och skolverket, som startade efter kommunstyrelsens genomlysning, ärende 2020.044 KS.

Totalkostnaden per elev i **förskoleklass** har minskat något i Alingsås och liknande kommuner mellan 2020 och 2021 medan kostnaderna inom GR har ökat mellan åren. Övriga kostnader är det som har minskat mest mellan åren vilket de även har gjort för jämförelsegrupperna.

Totalkostnaden per elev i **grundskola** har ökat något i Alingsås, trenden är densamma för samtliga jämförelsegrupper. Jämfört med liknande kommuner, riket och GR har kostnadsökningen varit lägre i Alingsås 2020 till 2021. Alingsås ligger bland de lägsta kommunerna i Sverige när det gäller kostnad för kommunal grundskola åk 1-9.

Lokalkostnad per elev är högre än för jämförelsegrupperna men har minskat i Alingsås mellan 2020 och 2021 då övriga har ökat sina kostnader. Minskningen av lokalkostnaderna för Alingsås beror på arbetet med att se över fördelning av kostnader mellan verksamheterna (fritidshem, förskoleklass och grundskola). Undervisningskostnaden per elev har minskat i Alingsås mellan 2020 och 2021 men ökat i jämförelsegrupperna.

Måltidskostnaderna är låga men har ökat mer än jämförelsegrupperna mellan 2020 och 2021. Lärverktyg och övriga kostnader är låga men har även de ökat något mellan åren. Gällande elevhälsa är kostnaderna per elev för Alingsås låga jämfört med både riket, GR och liknande kommuner och har ökat något men ökningen är lägre än i riket och i GR.

För **grundsärskolan** har Alingsås en högre kostnad än riket och liknande kommuner men en något lägre kostnad än GR. Kostnaden har minskat mellan 2020 och 2021 vilket den har gjort för samtliga jämförelsegrupper. Undervisningskostnader, lärverktyg och elevhälsa är högre än samtliga jämförelsegrupper. Lokalkostnaderna är lägre än GR men högre än riket och liknande kommuner och måltid och övriga kostnader är lägre än samtliga

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär inga kostnader.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden tar del av resultaten för nyckeltalen utifrån kostnadsjämförelsen och lägger informationen till handlingarna.

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Helena Balte
Förvaltningschef

Emma Brask Thor
Ekonom

Kostnadsjämförelser förskola och skola 2023

Barn- och ungdomsförvaltningen
Alingsås kommun

Innehåll

Inledning	2
Kostnadsjämförelse per kostnadskategori kommunal förskola	3
Kostnadsjämförelse per kostnadskategori kommunalt fritidshem	6
Kostnadsjämförelse per kostnadskategori kommunal förskoleklass	10
Kostnadsjämförelse per kostnadskategori kommunal grundskola	14
Kostnadsjämförelse per kostnadskategori kommunal grundsärskola	21
Sammanfattning	28

Inledning

I ärende 2023.078 BUN redovisas kostnader inom kommunal förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola och grundsärskola (anpassad grundskola från 2 juli 2023) i Alingsås och jämförs med riket, Göteborgsregionens (GR) medlemskommuner samt Koladas jämförelsegrupp "Liknande kommuner". Genom att jämföra sig med kommuner med liknande förutsättningar kan en kommun få en uppfattning om var eventuella effektiviseringar kan genomföras.

Förskolans totala kostnad per barn fördelas i lokalkostnader och personalkostnader.

I statistiken för *fritidshem* och *förskoleklass* fördelas den totala kostnaden per elev/barn i kategorierna lokalkostnad, personalkostnad och övrigt.

I statistiken för *grundskola* och *grundsärskola* fördelas den totala kostnaden per elev i följande kategorier:

- Totalkostnad
- Undervisning
- Lokalkostnad
- Måltider
- Lärverktyg
- Elevhälsa
- Övrigt

Liknande kommuner är en jämförelsegrupp med 7 kommuner som strukturellt liknar den kommun som är i fokus.

Beräkning av vilka kommuner som räknas som liknande kommuner baseras till största del på referenskostnaden (70 procent) men också på invånarantal (30 procent). Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta, enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet. De kommuner som ligger närmast varandra vad gäller förväntad kostnad för en verksamhet samt invånarantal bildar alltså en jämförelsegrupp. Liknande kommuner är därför framförallt relevant för kostnadsjämförelser.

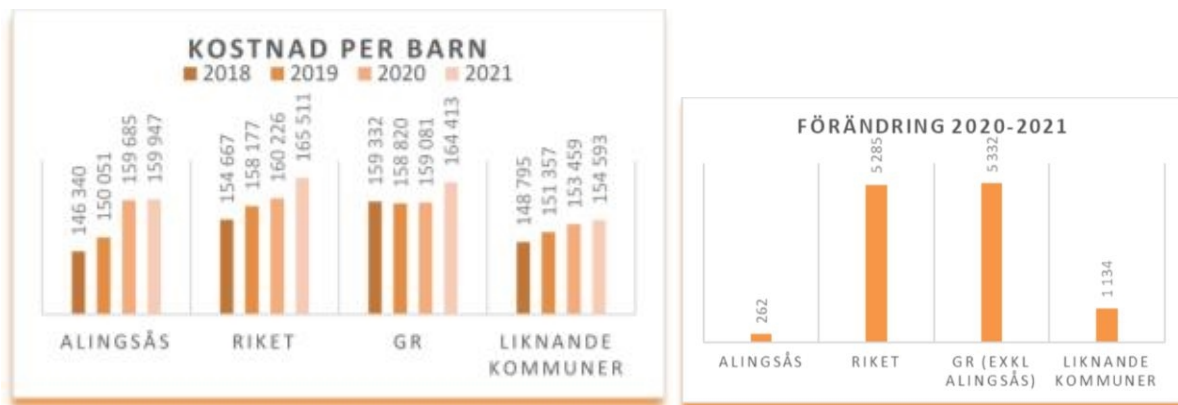
Eftersom referenskostnaderna är olika för förskola och skola blir grupperna olika. Det är olika kommuner som bedöms som liknande beroende på vilket verksamhetsområde som nyckeltalen rör. För förskolan är de liknande kommunerna Trelleborg, Ängelholm, Skövde, Lidingö, Vänersborg, Mjölby, och Strängnäs. För grundskolan är de liknande kommunerna Enköping, Kungälv, Nässjö, Mark, Falköping, Landskrona och Värnamo. Jämförelsekommunerna varierar över tid med hur utvecklingen ser ut i kommunen (ändras referenskostnaden så ändras även de liknande kommunerna). De liknande kommunerna i analysen avser 2021.

I kostnadsjämförelsen jämförs Alingsås även med riket och kommunerna i Göteborgsregionen. I Göteborgsregionen ingår Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungssund, Tjörn och Öckerö.

Kostnadsjämförelse per kostnadskategori kommunal förskola

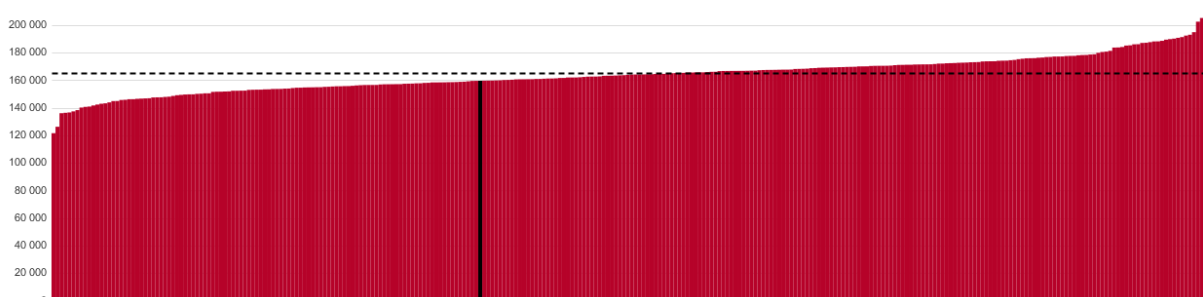
Nedan presenteras tabeller över respektive kostnadskategori samt en visualisering av förändringen mellan 2020 – 2021. Se nyckeltalsdefinitioner i slutet av bilagan för beskrivning av vad som ingår inom respektive kategori.

1. Totalkostnad per inskrivet barn förskola

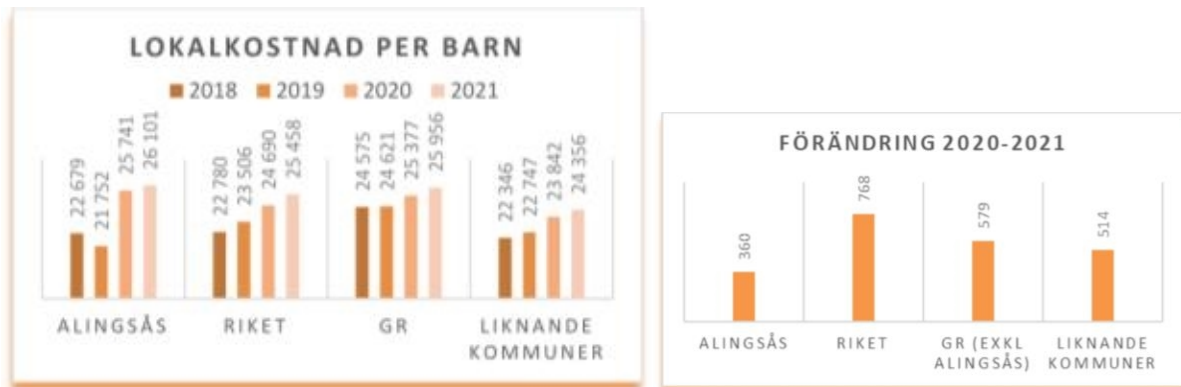
Totalkostnaden, (bruttokostnad minus interna intäkter och köp av huvudverksamhet), för inskrivet barn i förskola i Alingsås är lägre än riket och GR och högre än liknande kommuner.

1.1 Totalkostnad per inskrivet barn, samtliga kommuner

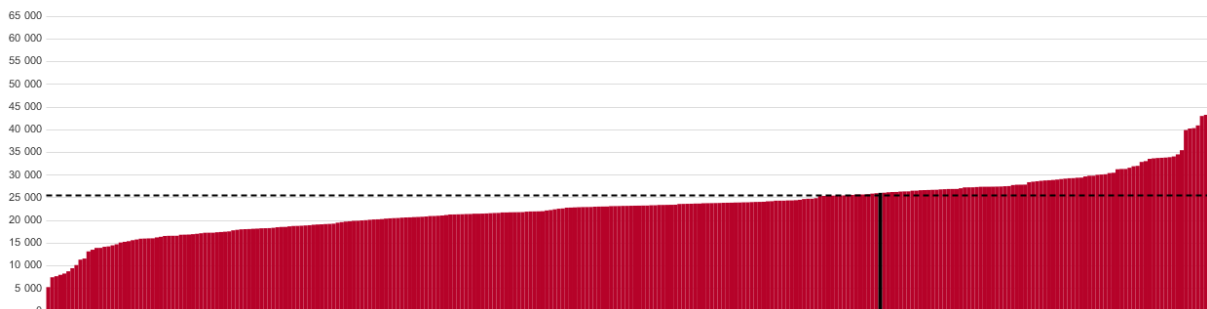
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

2. Lokaler, kostnad per inskrivet barn förskola

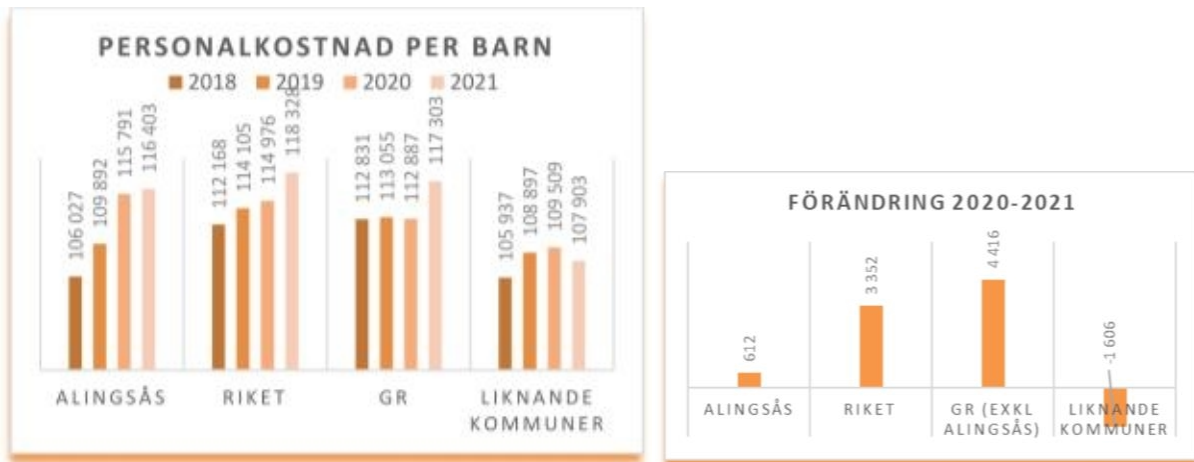
Alingsås har en något högre lokalkostnad än GR och högre än riket och liknande kommuner. Kostnaden har ökat mindre i Alingsås mellan 2020 och 2021 än övriga jämförelsegrupper.

2.1 Lokalkostnad per inskrivet barn, samtliga kommuner

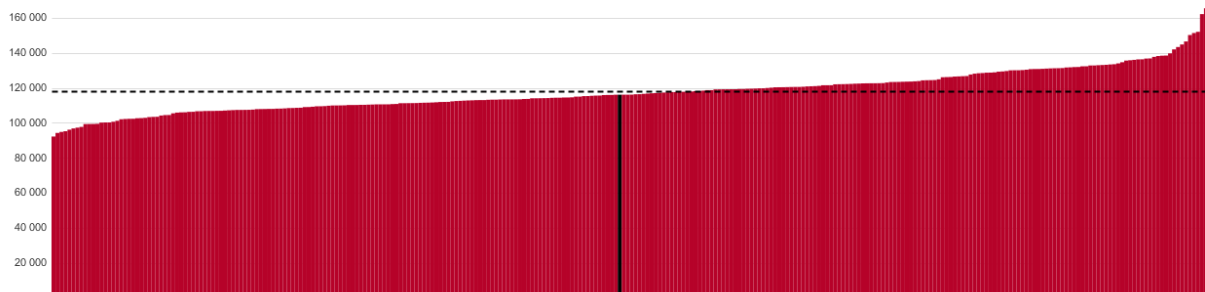
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

3. Personal, kostnad per inskrivet barn förskola

Personalkostnaden i Alingsås är lägre än riket och GR men högre än liknande kommuner. Kostnaden har ökat mindre än riket och GR mellan 2020 och 2021. Alingsås kommun har en högre andel förskollärare än övriga jämförelsegrupper.

3.1 Personalkostnad per inskrivet barn, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

Kostnadsjämförelse per kostnadskategori kommunalt fritidshem

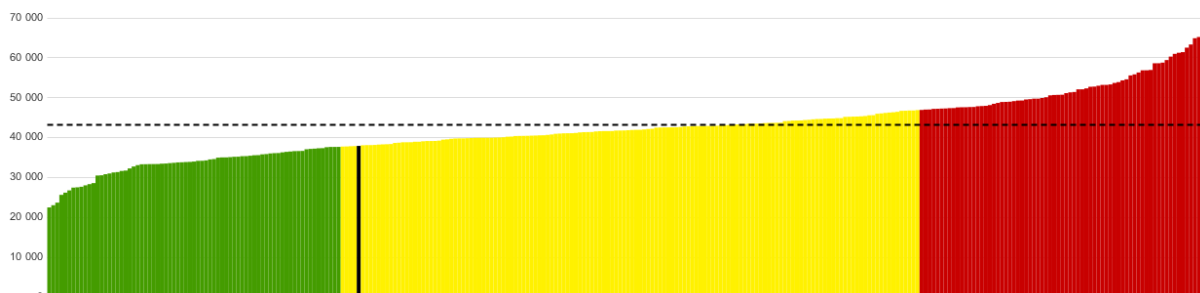
Nedan presenteras tabeller över respektive kostnadskategori samt en visualisering av förändringen mellan 2020 – 2021. Se nyckeltalsdefinitioner i slutet av bilagan för beskrivning av vad som ingår inom respektive kategori.

1. Totalkostnad per inskrivet barn i fritidshem

Totalkostnaden i Alingsås är lägre än samtliga jämförelsegrupper. Kostnaden har minskat mellan 2020 och 2021 jämfört med de övriga grupperna som ökat sin kostnad. Minskningen beror främst på personalkostnaden som har minskat vilket är ett led i det arbete med att se över fördelning av kostnader mellan verksamheter (fritidshem, förskoleklass och grundskola) för att säkerställa inrapportering till SCB och skolverket som startade efter kommunstyrelsens genomlysning, ärende 2020.044 KS.

1. Totalkostnad per inskrivet barn, samtliga kommuner

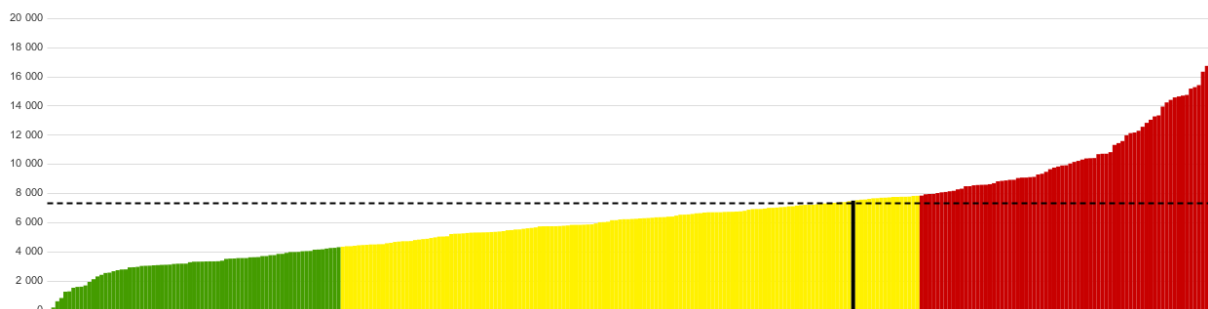
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

2. Lokaler, kostnad per inskrivet barn i fritidshem

Lokalkostnaderna i Alingsås är högre än liknande kommuner och riket men något lägre än GR. Ökningen beror på arbetet med att se över fördelning av kostnader mellan verksamheter (fritidshem, förskoleklass och grundskola).

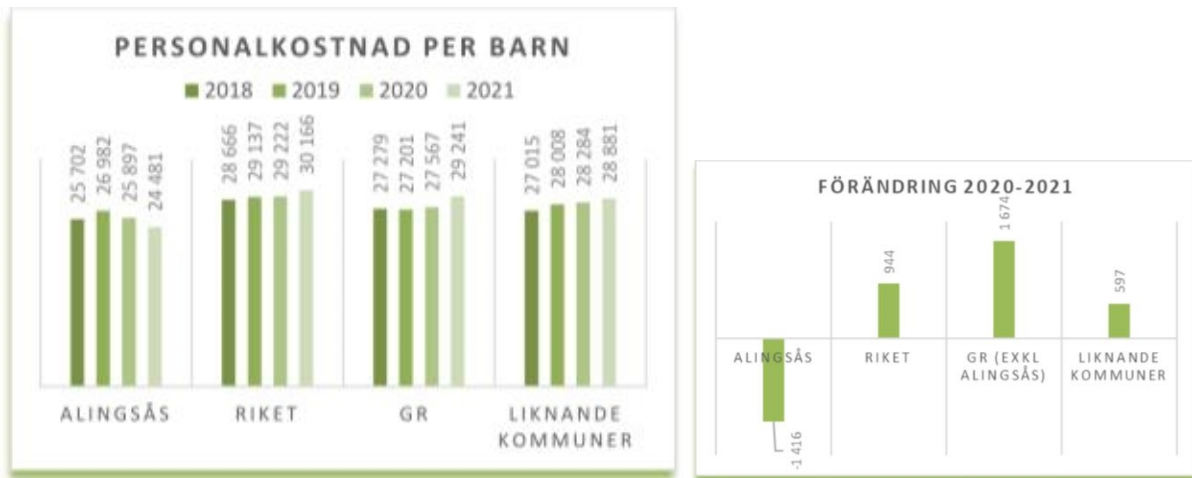
2.1 Lokalkostnad per inskrivet barn, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

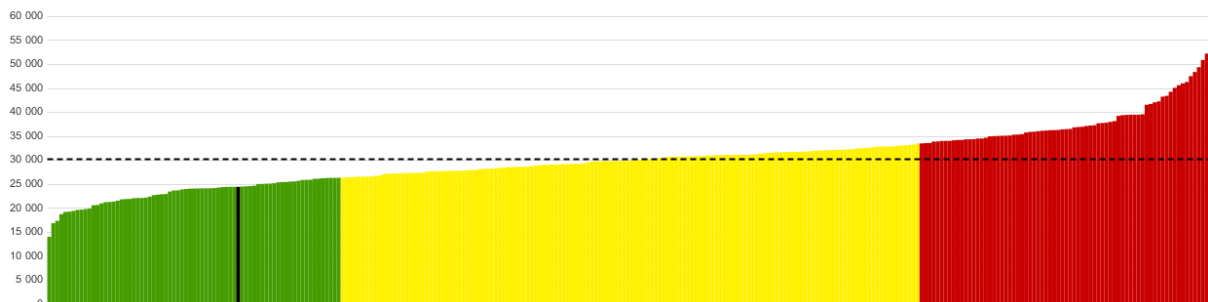

3. Personal, kostnad per inskrivet barn i fritidshem

Personalkostnaden har minskat mellan 2020 och 2021 i Alingsås men ökat något i jämförelsekommunerna. Minskningen beror på arbetet med att se över fördelning av kostnader mellan verksamheterna (fritidshem, förskoleklass och grundskola).

3.1 Personalkostnad per inskrivet barn, samtliga kommuner

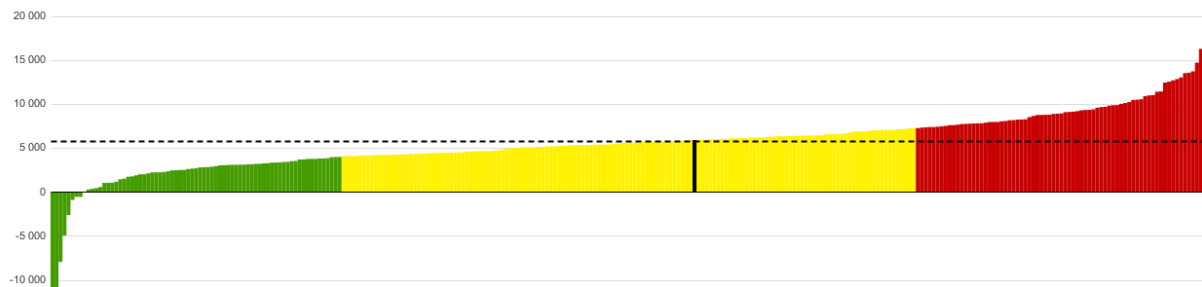
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

4. Övrigt, kostnad per inskrivet barn i fritidshem

Alingsås har en något lägre kostnad för övrigt än GR men högre än riket och liknande kommuner. Kostnaden har ökat något mellan 2020 och 2021, vilket den även gjort för riket.

4.1 Övrigt, kostnad per inskrivet barn, samtliga kommuner

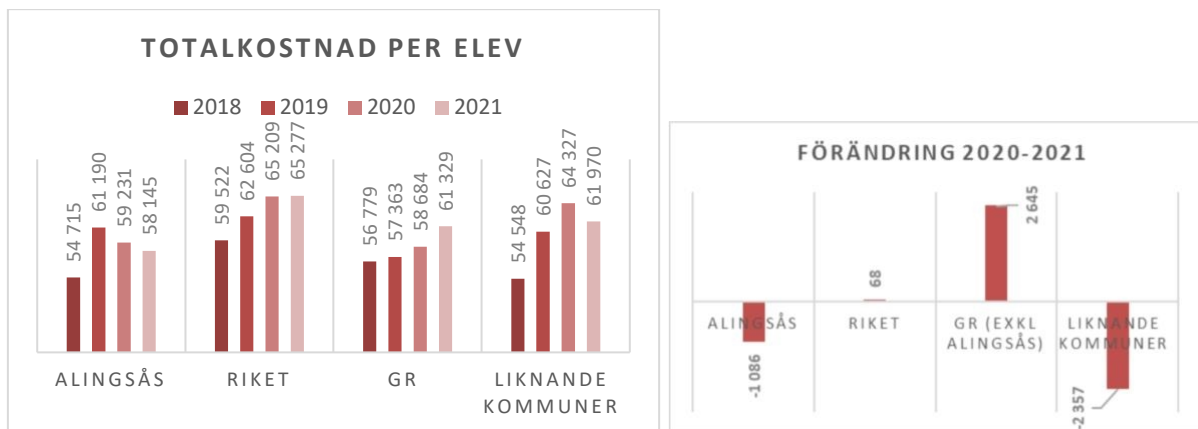

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

Kostnadsjämförelse per kostnadskategori kommunal förskoleklass

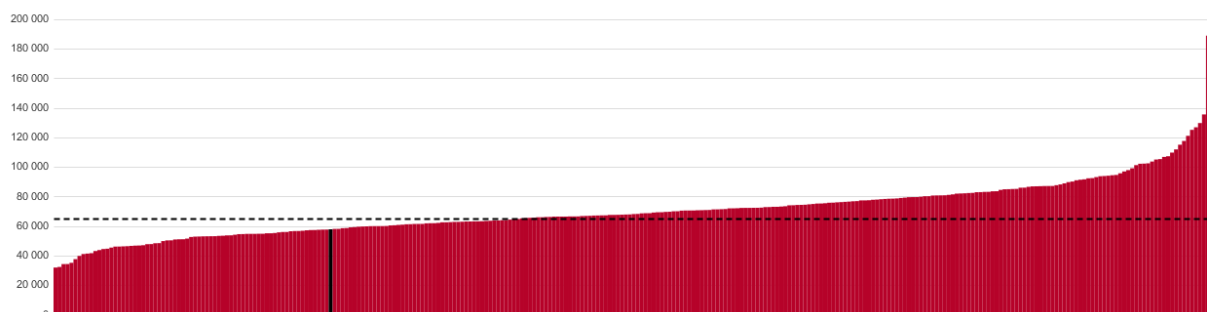
Nedan presenteras tabeller över respektive kostnadskategori samt en visualisering av förändringen mellan 2020 – 2021. Se nyckeltalsdefinitioner i slutet av bilagan för beskrivning av vad som ingår inom respektive kategori.

1. Totalkostnad per elev

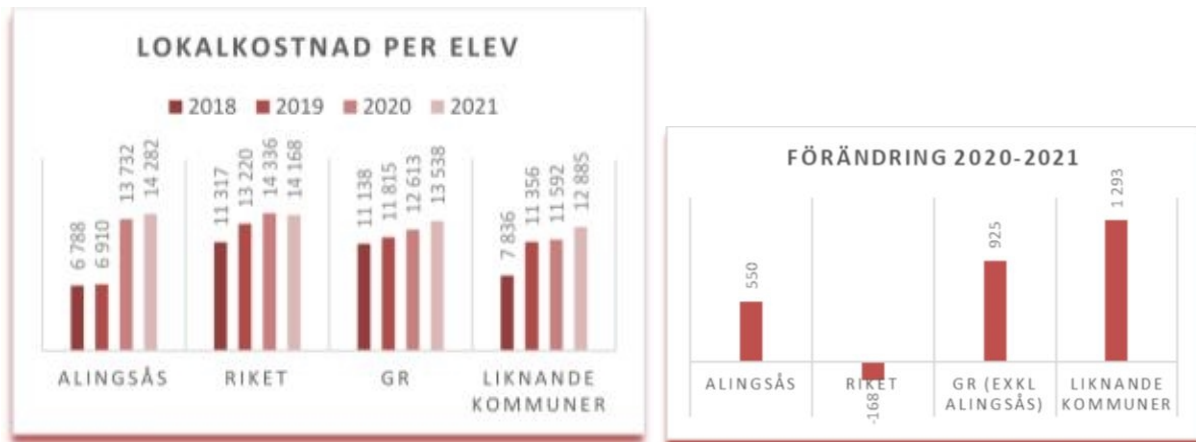
Totalkostnaden per elev i förskoleklass har minskat något i Alingsås och liknande kommuner mellan 2020 och 2021. GR har ökat sina kostnader mellan åren.

1.1 Totalkostnad per elev, samtliga kommuner

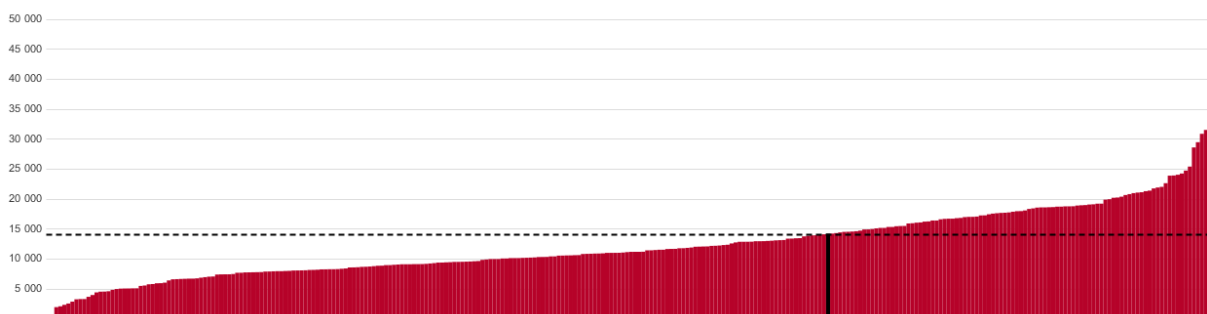
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

2. Lokaler, kostnad per elev

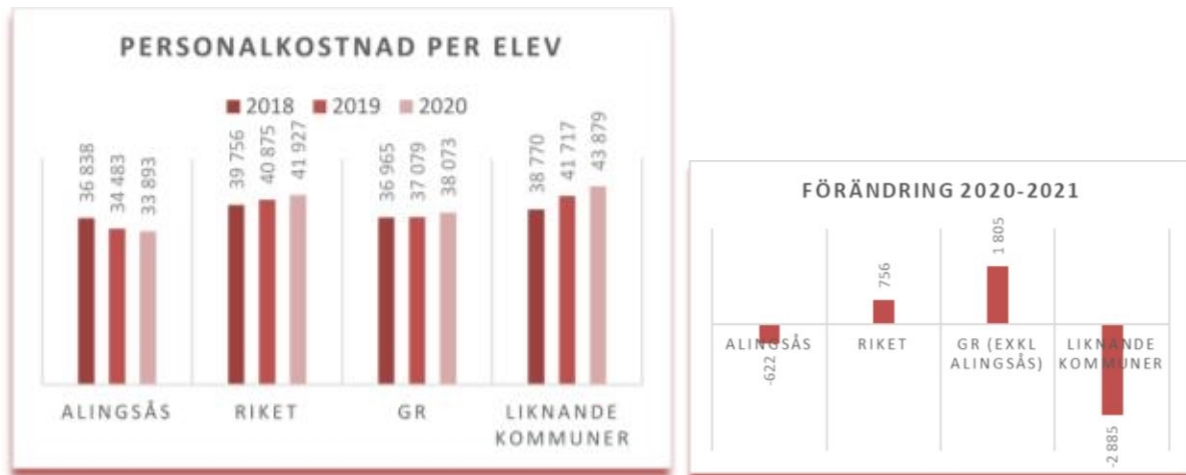
Lokalkostnaderna i Alingsås har ökat mellan 2020 och 2021 men ökningen är lägre än i GR och liknande kommuner. Kostnaden är något högre än riket och högre än GR och liknande kommuner. Ökningen beror på arbetet med att se över fördelning av kostnader mellan verksamheterna (fritidshem, förskoleklass och grundskola) som påbörjades efter kommunstyrelsens genomlysning, ärende 2020.044 KS.

2.1 Lokalkostnad per elev, samtliga kommuner

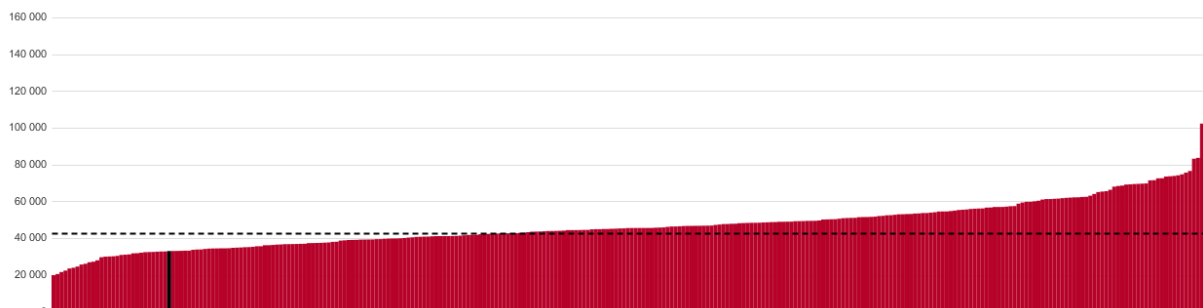
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

3. Personal, kostnad per elev

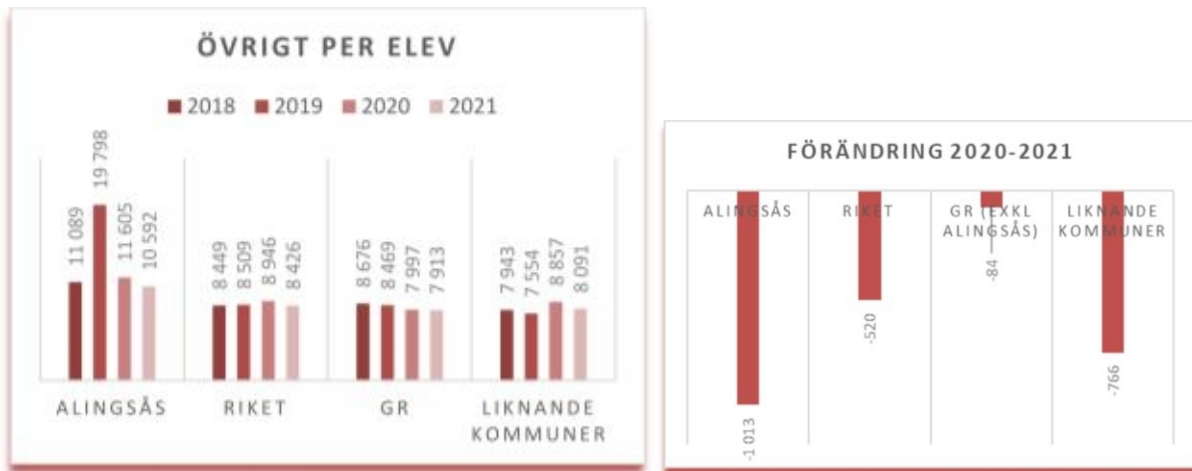
Personalkostnaderna i förskoleklass är något lägre i Alingsås jämfört med riket, GR och liknande kommuner. Alingsås kostnader har minskat något mellan 2020 och 2021 men inte lika mycket som i liknande kommuner. Riket och GR har ökat sina kostnader.

3.1 Personalkostnad per elev, samtliga kommuner

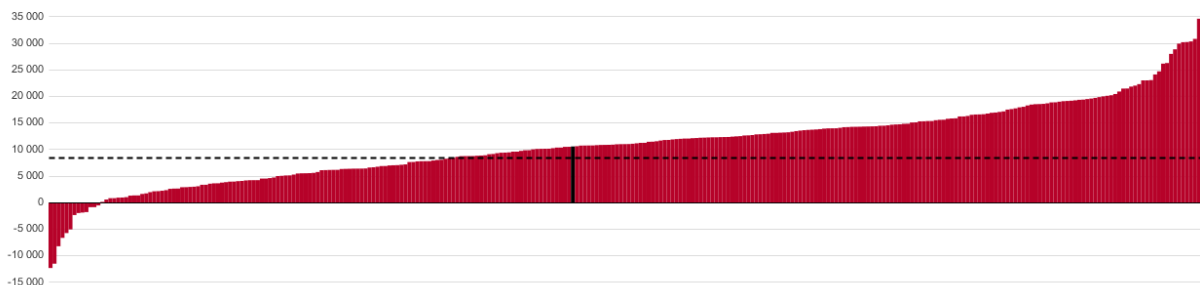
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

7. Övrigt, kostnad per elev

Övriga kostnader är högre i Alingsås än i jämförelsegrupperna. Det har skett en minskning av kostnaderna mellan 2020 och 2021. Utfallen av nyckeltalen för fritidshem, förskoleklass och grundskola beror till stor del på hur vi fördelar alla kostnader mellan de olika verksamheterna inom F-6 skolorna och det är viktigt att se fritidshem, förskoleklass och grundskola tillsammans.

7.1 Övrigt, kostnad per elev, samtliga kommuner

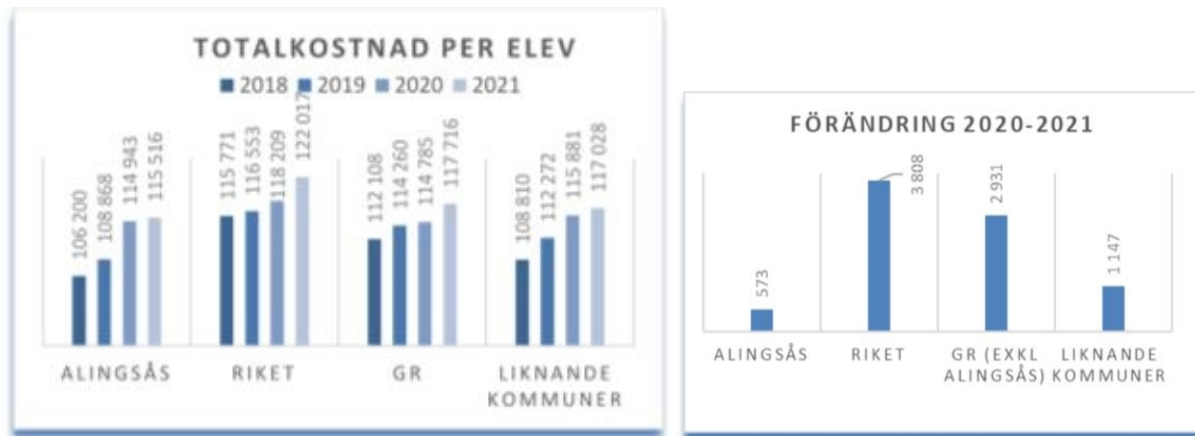

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

Kostnadsjämförelse per kostnadskategori kommunal grundskola

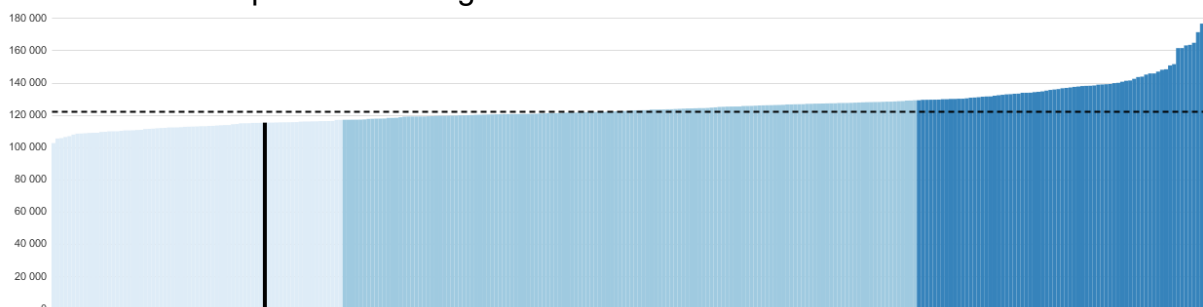
Nedan presenteras tabeller över respektive kostnadskategori samt en visualisering av förändringen mellan 2020 – 2021. Se nyckeltalsdefinitioner i slutet av bilagan för beskrivning av vad som ingår inom respektive kategori.

1. Totalkostnad per elev

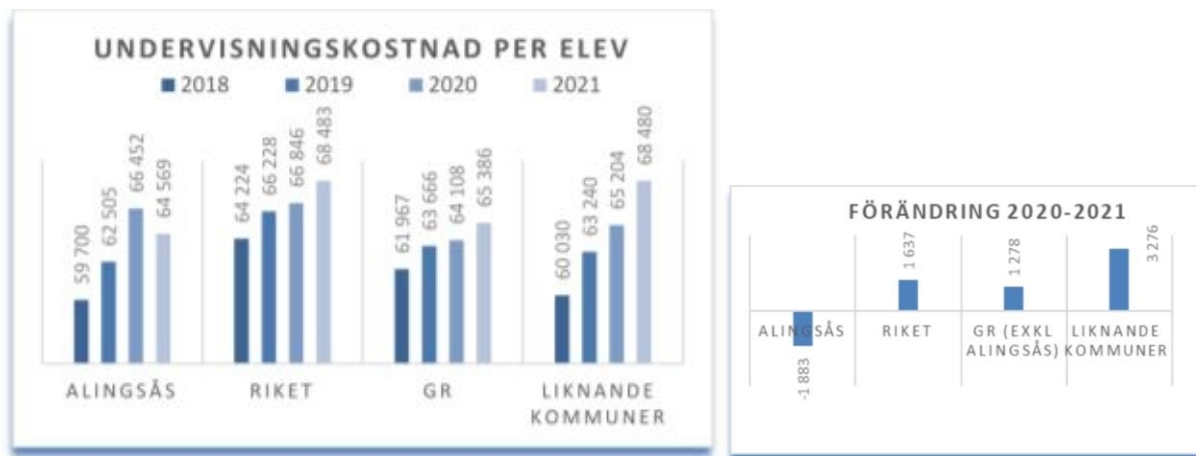
När det gäller totalkostnad per elev har kostnaden ökat något i Alingsås, trenden är densamma för samtliga jämförelsegrupper. Jämfört med liknande kommuner, riket och GR har kostnadsökningen varit lägre i Alingsås 2020 till 2021 och det beror främst på att undervisningskostnaderna har minskat mellan åren. **(Minskningen beror på att det var fel i redovisningen till RS (räkenskapssammandrag för kommuner) år 2020, då vi redovisade fel kostnad för elevassistenter, vilket påverkade den totala undervisningskostnaden som blev högre i RS än vad den var i verkligheten och därför ser det ut som om den minskade 2021 men i verkligheten ökade den något.)*

1.1 Total kostnad per elev samtliga kommuner

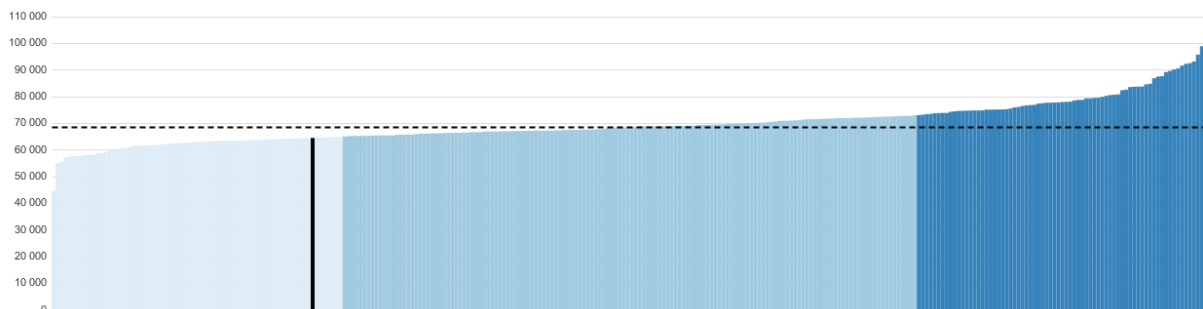
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun. Alingsås kommun ligger bland den nedre tredjedelen av kommunerna i Sverige när det gäller kostnad för kommunal grundskola åk 1-9.

2. Undervisningskostnad per elev

Undervisningskostnad per elev har minskat i Alingsås mellan 2020 och 2021. För övriga jämförelsegrupper har kostnaden ökat.

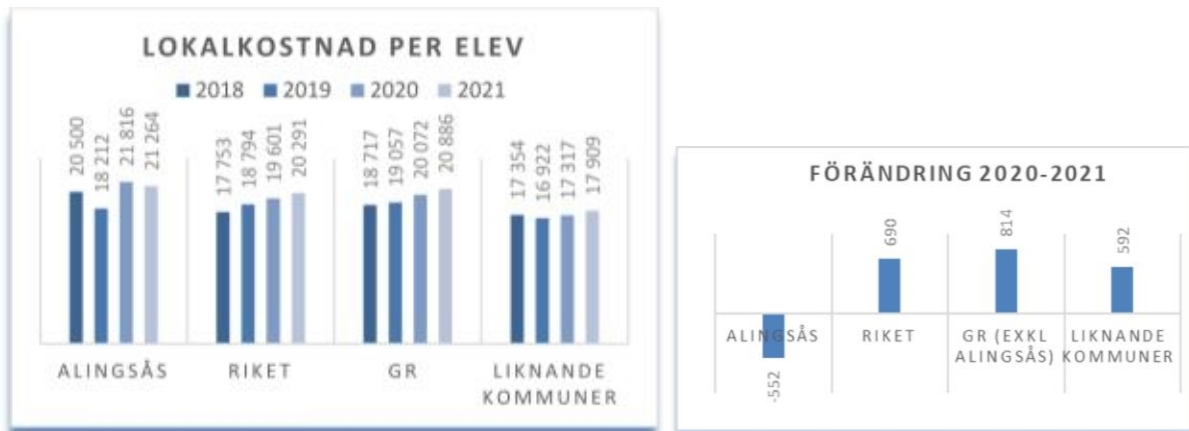
2.1 Undervisningskostnad per elev, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

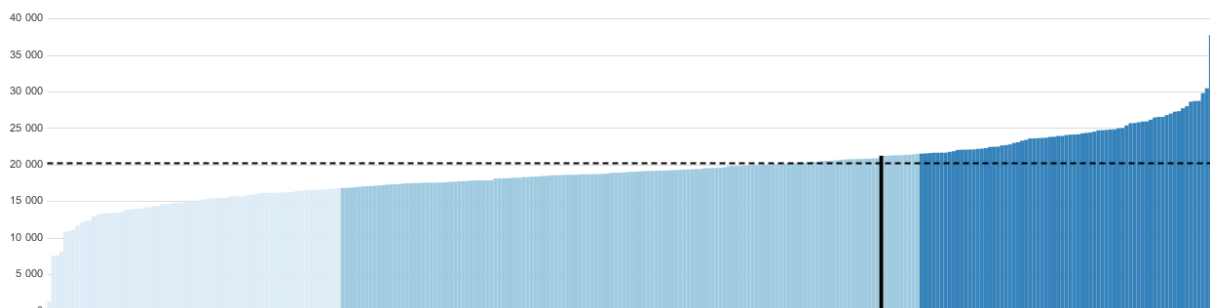

3. Lokalkostnad per elev

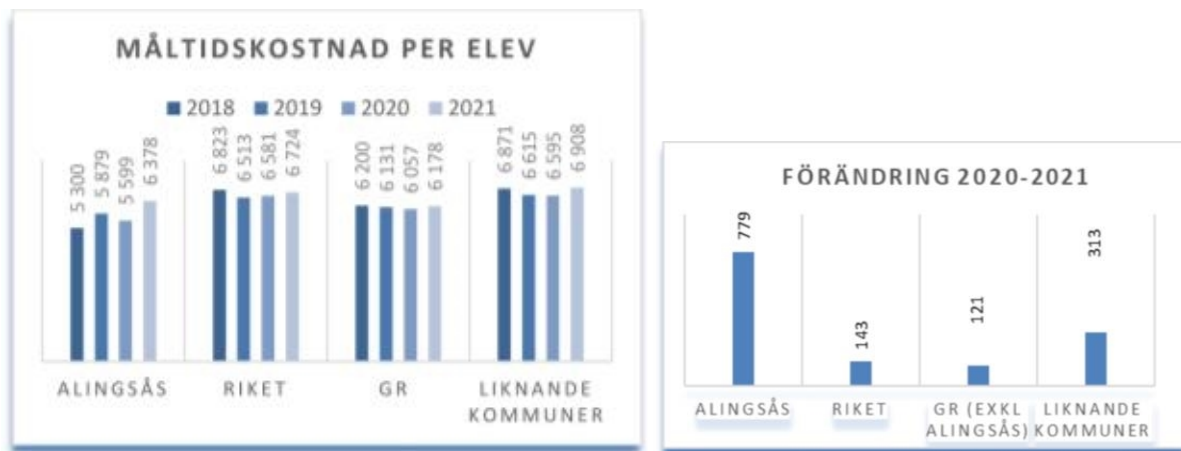
Lokalkostnad för Alingsås har minskat något men ligger något högre än riket och liknande kommuner men endast något högre än GR. Minskningen av lokalkostnaderna för Alingsås beror på arbetet med att se över fördelning av kostnader mellan verksamheterna (fritidshem, förskoleklass och grundskola) som påbörjades efter kommunstyrelsens genomlysning, ärende 2020.044 KS.

3.1 Lokalkostnad per elev, samtliga kommuner

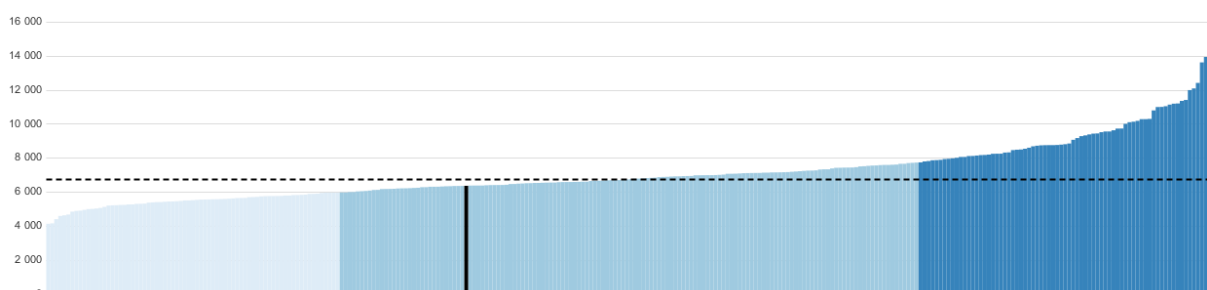
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun. Alingsås ligger bland de högsta kommunerna när det gäller lokalkostnad.

4. Måltidskostnad per elev

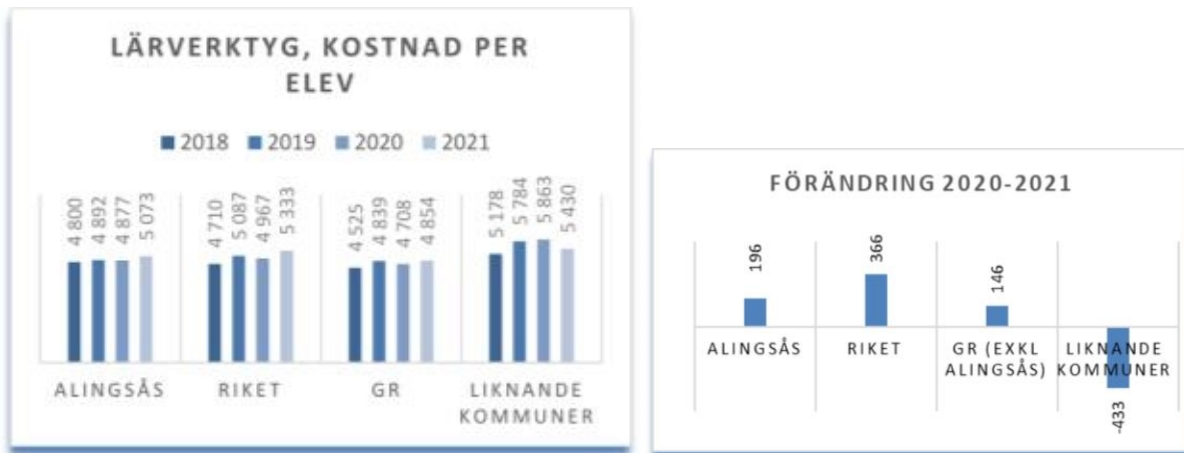
Gällande måltidskostnader per elev är Alingsås kostnader högre än GR men lägre än riket och liknande kommuner. Det har skett en ökning av kostnader för köpta måltider för Alingsås mellan 2020 och 2021. Kostnadsökningen beror på utveckling av menyer samt kostnader kopplade till pandemin.

4.1 Måltidskostnad per elev, samtliga kommuner

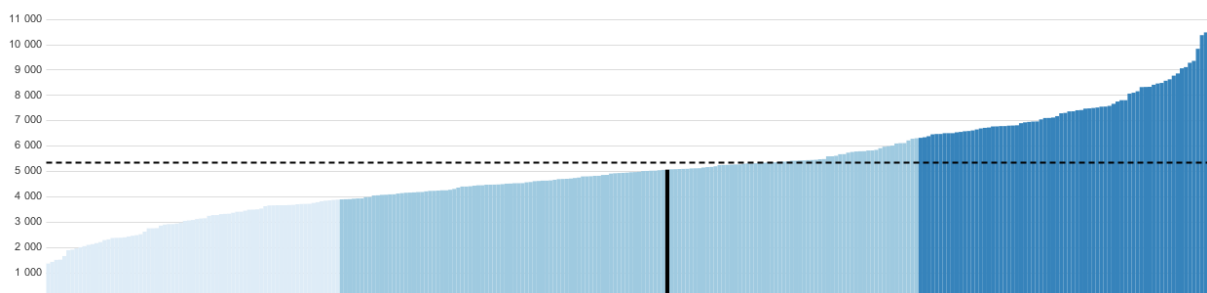
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

5. Lärverktyg, kostnad per elev

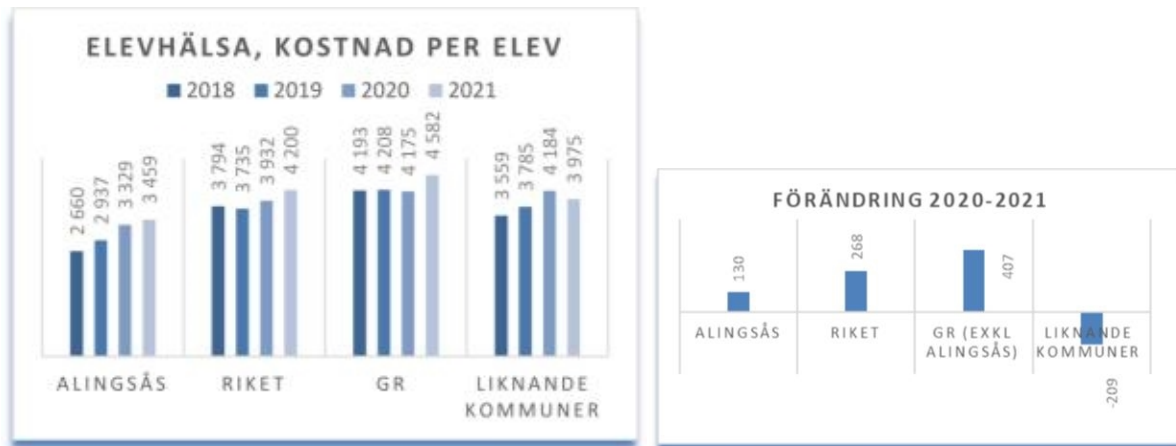
När det gäller kostnad för lärverktyg per elev har kostnaderna ökat något från föregående år. Det finns ett stort utbud av gemensamma digitala lärresurser med tillgång för alla barn och elever.

5.1 Lärverktyg, kostnad per elev, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

6. Elevhälsa, kostnad per elev

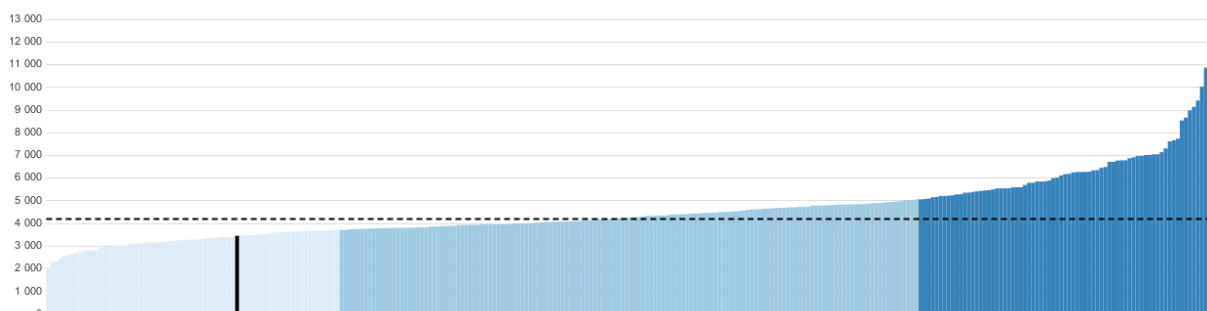

Gällande elevhälsa är kostnaderna per elev för Alingsås låga jämfört med både riket, GR och liknande kommuner. Kostnaderna har ökat något mellan 2020 och 2021 men ökningen är lägre än i riket och i GR.

Riktmärke

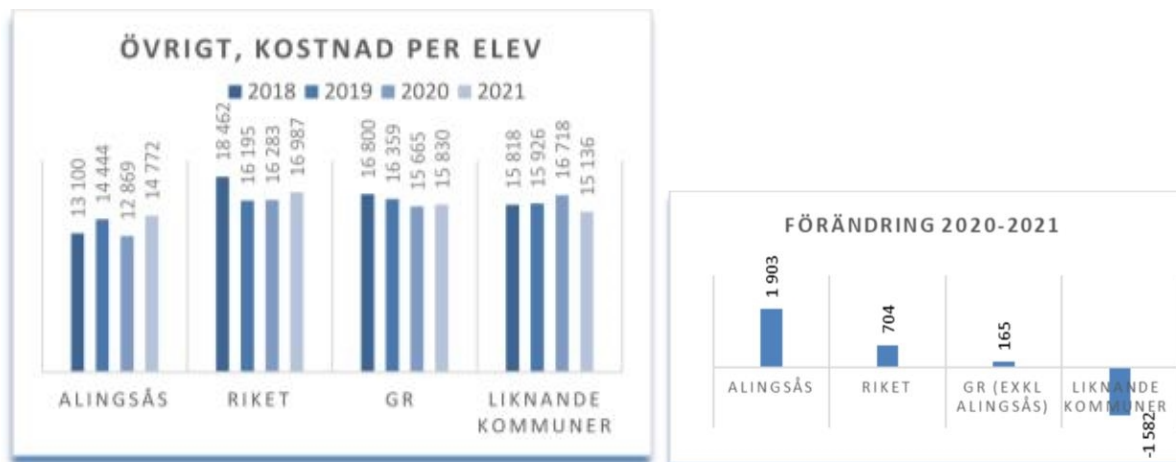
	2019 (årsarbetare per elever)	2020 (årsarbetare per elever)	2021(årsarbetare per elever)
Kurator	1 per 700	1 per 440	1 per 440
Skolsköterska	1 per 500	1 per 440	1 per 440
Psykolog	1 per 1150	1 per 1190	1 per 1190

6.1 Elevhälsa, kostnad per elev, samtliga kommuner

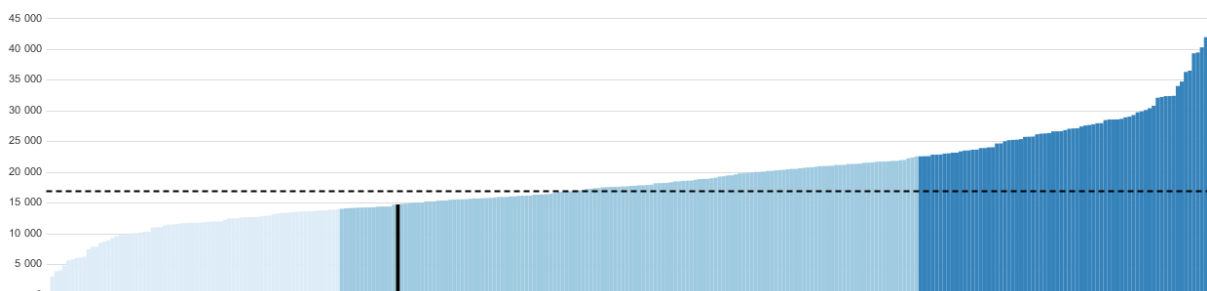
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

7. Övrigt, kostnad per elev

I kategorin ingår kostnader som inte redovisas inom andra kostnadsposter, t.ex. kostnader för personal vid barn- och ungdomskontoret, skolledning, elevassistenter, talpedagoger, skolvårdar och fritidspersonal, utvecklingsarbete och kompetensutveckling t.ex. kursavgifter och konferenser samt kommungemensamma kostnader. Övriga kostnader utgör ungefär 10% av den totala kostnaden inom grundskola. Gällande Alingsås är kostnadskategorin lägre än övriga jämförelsegrupper, men har ökat mellan 2020 och 2021.

7.1 Övrigt, kostnad per elev, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

Kostnadsjämförelse per kostnadskategori kommunal grundskola

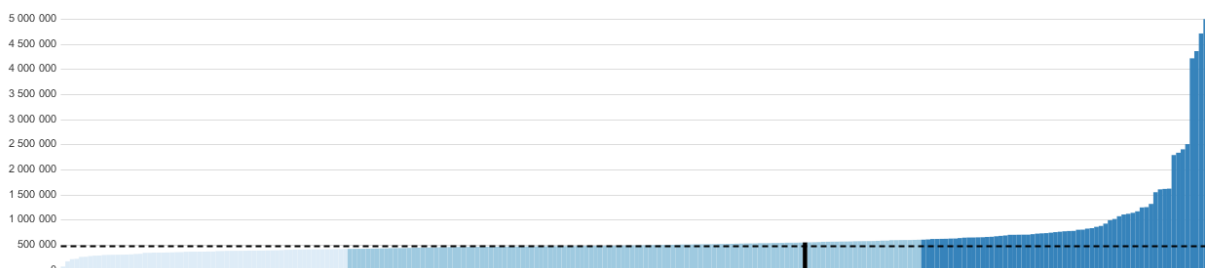
Nedan presenteras tabeller över respektive kostnadskategori samt en visualisering av förändringen mellan 2020 – 2021. Se nyckeltalsdefinitioner i slutet av bilagan för beskrivning av vad som ingår inom respektive kategori.

1. Totalkostnad per elev grundskola

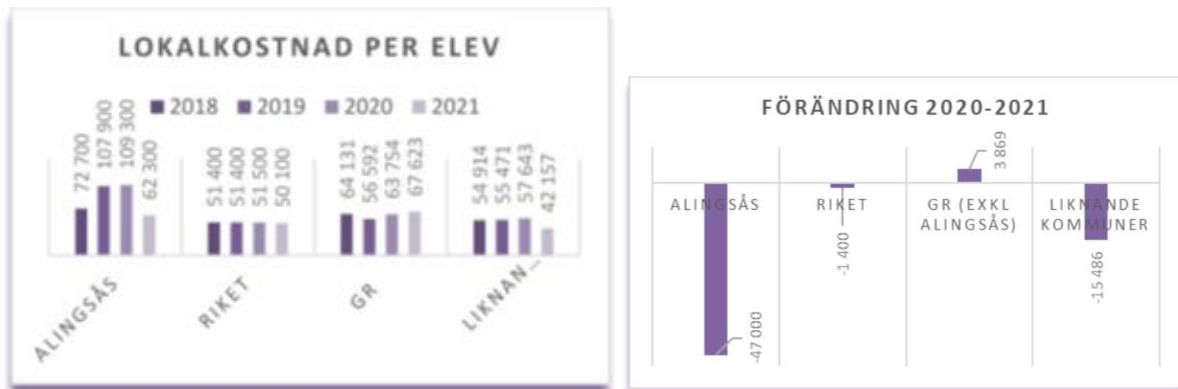
I grundskolan har Alingsås en högre kostnad än riket och liknande kommuner men något lägre än GR. Kostnaden har minskat för Alingsås kommun samt för jämförelsegrupperna.

1.1 Totalkostnad per elev, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

2. Lokaler, kostnad per elev grundskola

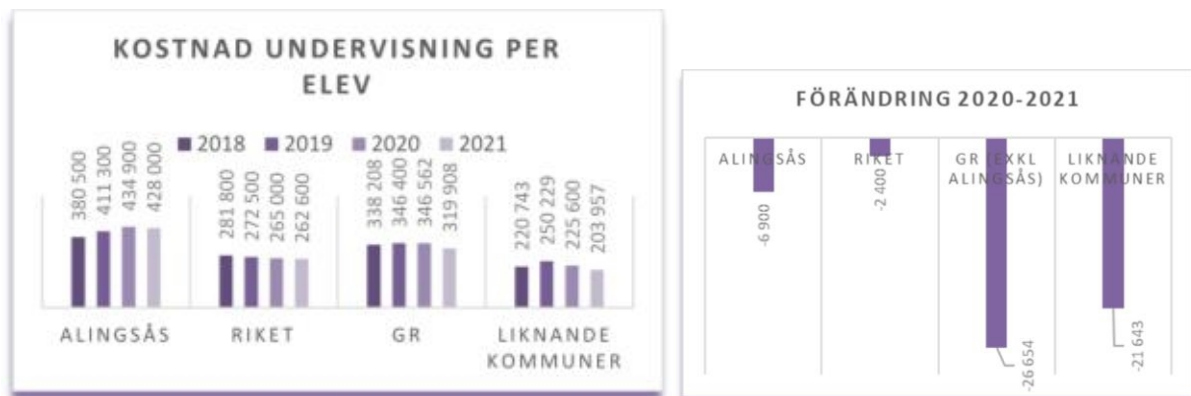
Lokalkostnaderna i Alingsås har minskat mellan 2020 och 2021. Minskningen beror på en omfördelning av lokalkostnaderna som gjordes efter kommunstyrelsens genomlysning, ärende 2020.044 KS, där förvaltningen valde att även inkludera grundskola.

2.1 Lokaler, kostnad per elev, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

3.Undervisning, kostnad per elev grundskola

Undervisningskostnaden är högre i Alingsås än riket, GR och liknande kommuner och har minskat mellan 2020 och 2021. Minskningen är högre än för riket men lägre än för GR och liknande kommuner.

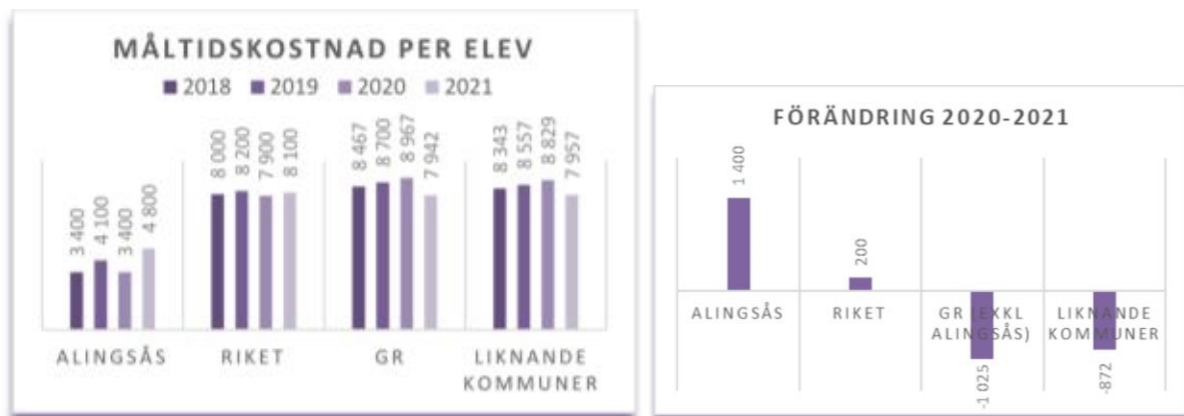
3.1 Undervisning, kostnad per elev, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

4. Måltider, kostnad per elev grundskola

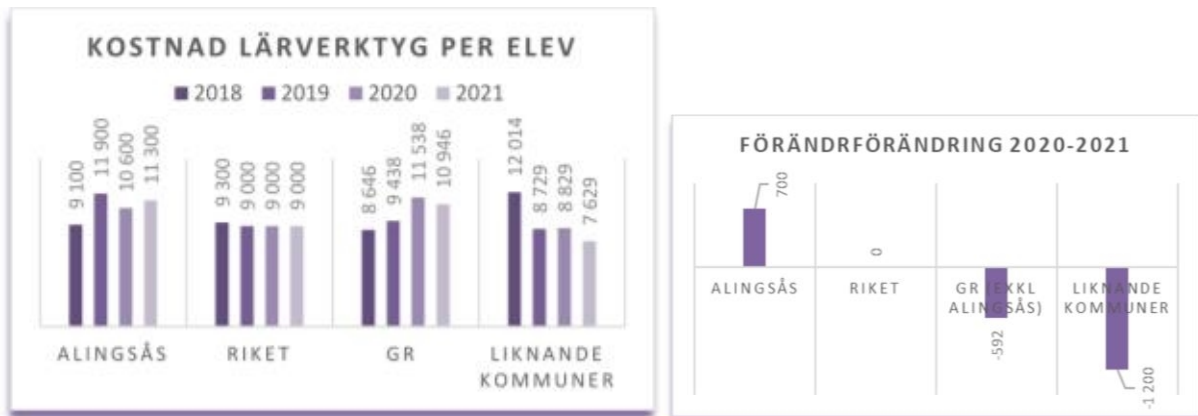
Alingsås har en låg kostnad för måltider jämfört med samtliga jämförelsegrupper.

4.1 Måltider, kostnad per elev, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun. Alingsås ligger bland de lägsta kommunerna i Sverige.

5. Lärverktyg, kostnad per elev grundskola

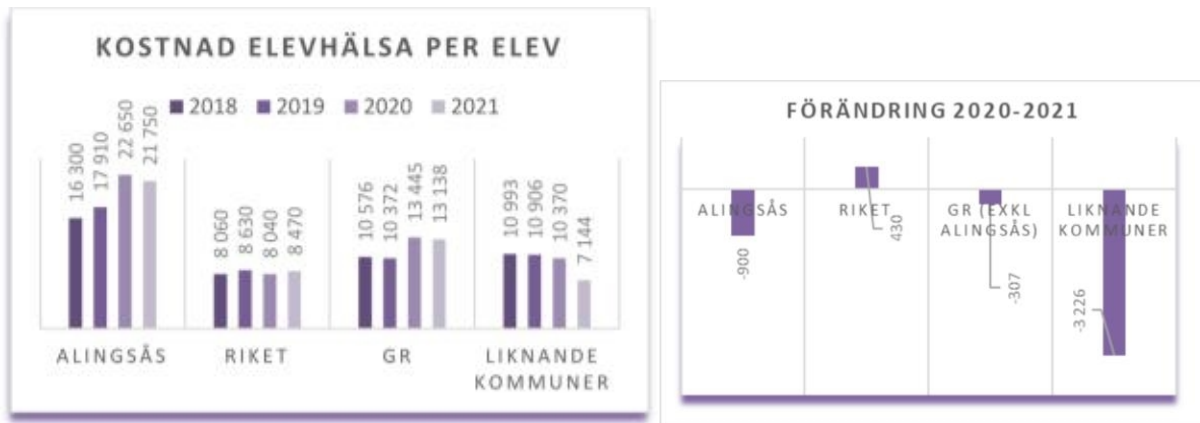
Kostnad för lärverktyg är något högre i Alingsås än i riket, GR och liknande kommuner. Det har skett en ökning av kostnaderna mellan 2020 och 2021.

5.1 Lärverktyg, kostnad per elev, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

6. Elevhälsa, kostnad per elev grundskola

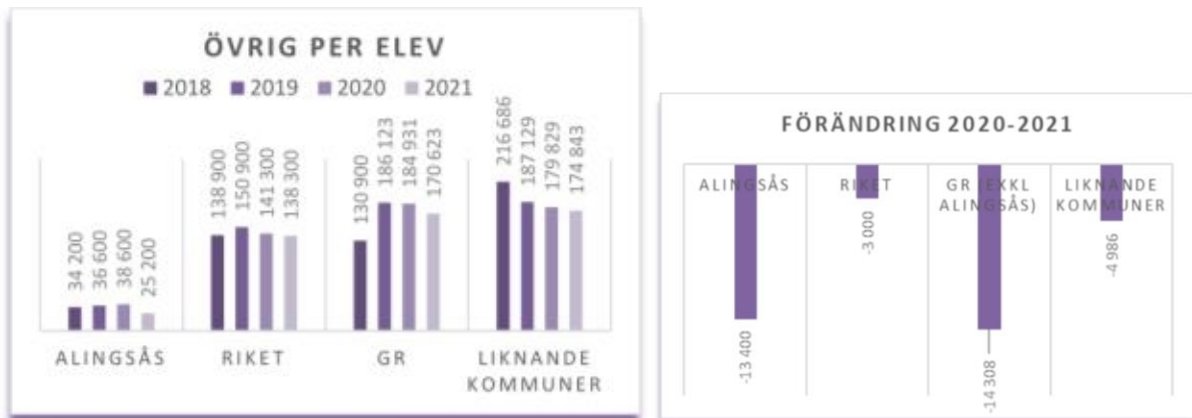
Kostnaden för elevhälsa i grundskolan är hög i Alingsås jämfört med riket, GR och liknande kommuner. Det har skett en minskning mellan 2020 och 2021.

6.1 Elevhälsa, kostnad per elev, samtliga kommuner

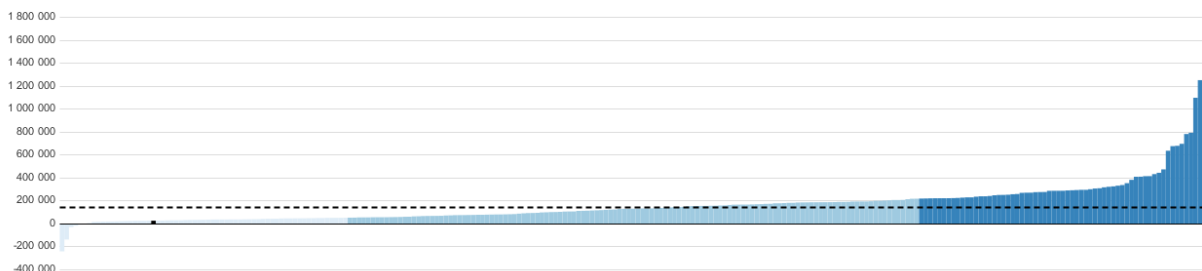
Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

7. Övrigt, kostnad per elev grundskola

Alingsås har en låg kostnad för övrigt i jämförelse med riket, GR och liknande kommuner. I kategorin ingår kostnader som inte redovisas inom andra kostnadsposter, t.ex. kostnader för barn- och ungdomskontoret, skolläda, elevassistenter, talpedagoger, skolvårdar och fritidspersonal, utvecklingsarbete och kompetensutveckling t.ex. kursavgifter, konferenser etc. Även kommungemensamma kostnader ingår. Denna stora skillnad kan delvis förklaras med skillnader i hur kommunerna fördelar kostnader. Alingsås har fördelat mer på lokaler och elevhälsa än övriga jämförelsegrupper men har totalt en högre kostnad än alla utom GR. Inför år 2021 gjordes fördelningen av lokaler om vilket nu visar sig i nyckeltalet.

7.1 Övrigt, kostnad per elev, samtliga kommuner

Tabellen ovan visar alla kommuner i Sverige 2021 och det svarta sträcket är Alingsås kommun.

Sammanfattning

Genom att jämföra nyckeltal för alla förvaltningens verksamheter med kommuner med liknande förutsättningar kan barn- och ungdomsnämnden få en bild av hur kommunen ligger till och en uppfattning om var eventuella effektiviseringar kan genomföras.

Utfallen av nyckeltalen för fritidshem, förskoleklass och grundskola beror till stor del på hur vi fördelar alla kostnader mellan de olika verksamheterna inom F-6 skolorna och det är viktigt att se fritidshem, förskoleklass och grundskola tillsammans.

Totalkostnaden för inskrivet barn i **förskola** i Alingsås är lägre än riket och GR och högre än liknande kommuner. Kostnaden har endast ökat något mellan 2020 och 2021.

Totalkostnaden per barn i **fritidshem** är lägre i Alingsås än samtliga jämförelsegrupper. Kostnaden har minskat mellan 2020 och 2021 jämfört med de övriga grupperna som ökat sin kostnad. Det är främst personalkostnaden som har minskat vilket är ett led i det arbete med att se över fördelning av kostnader mellan verksamheter (förskoleklass, grundskola och fritidshem) för att säkerställa inrapportering till SCB och skolverket, som startade efter kommunstyrelsen genomlysning, ärende 2020.044 KS.

Totalkostnaden per elev i **förskoleklass** har minskat något i Alingsås och liknande kommuner mellan 2020 och 2021. GR har ökat sina kostnader mellan åren. Övriga kostnader är det som har minskat mest mellan åren vilket de även har gjort för jämförelsegrupperna.

Totalkostnaden per elev i **grundskola** har ökat något i Alingsås, trenden är densamma för samtliga jämförelsegrupper. Jämfört med liknande kommuner, riket och GR har kostnadsökningen varit lägre i Alingsås 2020 till 2021. Alingsås ligger bland de lägsta kommunerna i Sverige när det gäller kostnad för kommunal grundskola åk 1-9.

Lokalkostnad per elev är högre än för jämförelsegrupperna men har minskat i Alingsås mellan 2020 och 2021 då övriga har ökat sina kostnader. Minskningen av lokalkostnaderna för Alingsås beror på arbetet med att se över fördelning av kostnader mellan verksamheterna (förskoleklass, grundskola och fritidshem). Undervisningskostnaden per elev har minskat i Alingsås mellan 2020 och 2021 men ökat i jämförelsegrupperna.

Måltidskostnaderna är låga men har ökat mer än jämförelsegrupperna mellan 2020 och 2021. Lärverktyg och övriga kostnader är låga men har även de ökat något mellan åren. Gällande elevhälsa är kostnaderna per elev för Alingsås låga jämfört med både riket, GR och liknande kommuner och har ökat något men ökningen är lägre än i riket och i GR.

I **grundsärskolan** har Alingsås en högre kostnad än riket och liknande kommuner men en något lägre än GR. Kostnaden har minskat mellan 2020 och 2021 vilket de har gjort för samtliga jämförelsegrupper. Undervisningskostnader, lärverktyg och elevhälsa är högre än samtliga jämförelsegrupper. Lokalkostnaderna är lägre än GR men högre än riket och liknande kommuner och måltid och övriga kostnader är lägre än samtliga.

Nyckeltalsdefinitioner från Skolverket

Totalt per elev	Den totala kostnaden per elev för valt år. I statistiken ingår kostnader för: lokaler och inventarier, skolmåltider, elevvård, undervisning, lärverktyg, utrustning och skolbibliotek, övriga kostnader, till exempel SYV-verksamhet, skolledning och administration samt grundskolans del av kommungemensam verksamhet såsom kompetensutveckling av lärare och personal, elevassistenter och skolvårdar. I statistiken ingår inte kostnader för skolskjutsar.
Undervisning per elev	Kostnaden för undervisning per elev för valt år. I statistiken ingår kostnader för: alla läro- och timplanebundna aktiviteter, främst löner, lönekostnader för lärare/personal under tid för kompetensutveckling samt kostnader för ev. vikarier. I statistiken ingår inte kostnader för kompetensutveckling såsom kurs- och seminarieavgifter.
Lokaler per elev	Kostnaden för lokaler och inventarier per elev för valt år. I statistiken ingår kostnader för lokaler och inventarier, inklusive underhåll, städning och kostnader för vaktmästare avseende fastighetsskötsel. I kostnaden kan interna hyror vara självkostnadsberäknade. I statistiken ingår inte kostnader för övriga vaktmästartjänster.
Måltider per elev	Kostnaden för skolmåltider per elev för valt år. I statistiken ingår kostnader för skolmåltids- och caféverksamhet, dvs. kostnader för personal, livsmedel, transporter, administrativa kostnader, t.ex. för kostkonsulent och intäkter från t.ex. försäljning till fristående skolor och sameskolan. I statistiken ingår inte lokalkostnader. Lokaler m.m. kan ingå för de kommuner som via entreprenad köper skolmåltider. För kommuner är kostnaden för skolmåltidsverksamheten nettoräknad så att intäkter för t.ex. försäljning har dragits från kostnaderna.
Lärverktyg per elev	Kostnaden för lärverktyg, utrustning och skolbibliotek per elev för valt år. I statistiken ingår kostnader för: lärverktyg, dvs. skön- och facklitteratur, tidningar, tidskrifter, broschyrer och annat tryckt material samt för kopior framtagna för undervisningen. Datorer, maskiner och verktyg som används i undervisningen. Bild och ljudmedier, förbrukningsmaterial och programvara för undervisning. Kapital och servicekostnader för datorer, maskiner etc. Kostnader för resor i samband med studiebesök, kulturaktiviteter och lägerskolor. Bokinköp till skolbibliotek. Skolbibliotekarie.
Elevhälsa per elev	Kostnaden för elevhälsa per elev för valt år. I statistiken ingår kostnader för: skolläkare och skolsjuksköterskor, skolkuratorer och skolpsykologer, köpta tjänster, t.ex. från landsting. I statistiken ingår inte kostnader för lokaler, elevassistenter, personliga assistenter, skolvårdar och elevförsäkringar.

Övrigt per elev	Övriga kostnader per elev för valt år. I statistiken ingår kostnader som inte redovisas inom andra kostnadsposter, t.ex. kostnader för barn- och ungdomskontoret/motsvarande och som fördelas ut på olika verksamhetsformer administration, skolledning, SYV, elevförsäkringar, elevassistenter, talpedagoger, skolvårdar och fritidspersonal, utvecklingsarbete och kompetensutveckling t.ex. kursavgifter, konferenser etc. I statistiken ingår inte lönekostnader för vikarier under den tid ordinarie personal deltar i kompetensutveckling.
Totalt per elev/barn	Kostnad kommunalt fritidshem, förskoleklass, förskola, grundskola (bruttokostnad minus interna intäkter och köp av huvudverksamhet) dividerat med antal inskrivna barn/elever i kommunens egen regi, per kalenderår. Med kalenderår avses ett medelvärde av mätningarna 15 oktober innevarande och närmast föregående år. Avser egen regi.
Kostnad lokaler	Bruttokostnad lokaler i kommunal förskoleklass, fritidshem, förskola, grundskola dividerat med antal barn/elever i kommunens egen regi, per kalenderår. Med kalenderår avses ett medelvärde av mätningarna 15 oktober innevarande och närmast föregående år. Avser egen regi.
Personalkostnader	Personalkostnader (löner och personalomkostnader) i kommunal förskoleklass, fritidshem, förskola dividerat med antal barn/elever i kommunens egen regi, per kalenderår. Med kalenderår avses ett medelvärde av mätningarna 15 oktober innevarande och närmast föregående år. Avser egen regi.
Kostnad övrigt	Kostnad övrigt kommunal förskoleklass, fritidshem beräknas som kostnad för kommunal förskoleklass, fritidshem (bruttokostnad minus interna intäkter och köp av huvudverksamhet) minus lokalkostnader och personalkostnader dividerat med antal barn/elever i kommunens egna regi, per kalenderår. Med kalenderår avses ett medelvärde av mätningarna 15 oktober innevarande och närmast föregående år. Avser egen regi.

Uppföljning enligt kostavtal

4

2023.077 BUN

Datum: 2023-03-01
Handläggare: Ulrika Mårdborg
Direktnr:
Diariernr: 2023.077 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Uppföljning enligt kostavtal

Ärendebeskrivning

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för att erbjuda skolmåltider enligt skollagen 2010:800). I Alingsås kommun är måltider i förskola och skola en upphandlad tjänst som utförs av privat utförare. I Alingsås kommun har kostenheten ansvar för uppföljning av ställda krav i avtalet. Alingsås kommun har ett program för uppföljning av privata utförare antaget av kommunfullmäktige 2021-10-27 § 216. För kommungemensamma avtal såsom kostavtalet ansvarar kommunstyrelsen. I aktuellt ärende följer barn- och ungdomsnämnden ett urval av de uppföljningskriterier som avtalet avser. Barn- och ungdomsnämnden beslutade om urval av uppföljningskriterier 22-04-19 §45.

Förvaltningens yttrande

Verksamhetsåret 2022 inleddes med en verksamhetsövergång från ISS Facility Service som leverantör till Sodexo. Tid från tecknat avtal och fram till övergång var mycket kort och gav inte mycket utrymme för förberedelser av rutiner m.m. Sodexo tog över driften 22-01-04 och övergången utmanades kraftigt av en ökad smittspridning av covid-19, där upp till 40% av leverantörens personal var frånvarande. Kombinationen av kort tid för övergång och den extra ordinära situationen med personalfrånvaro i början av perioden utgör delar av förklaringen till varför allt inskrivet i avtalet ej kunnat genomföras fullt ut.

I bilaga till ärendet redovisas svinmätning per verksamhet där vårens och höstens mätningar visar på en minskning av svinn till höstens mätning med i förskolan 18,9 % och i skolan 10,8 %. I bilaga redovisas andel närproducerad mat, andel ekologisk mat, andel serverade portioner per kategori (vegetariskt, kött, fisk, fågel) samt andel mat lagad från grunden. Som framgår av redovisning i bilaga har leverantören inte uppfyllt avtalet rörande andel ekologisk mat som enligt avtalet ska vara 25 % utan uppgår endast till 18,41 %. Leverantören har haft utmaningar med att ta fram rutiner för inköp av ekologiska produkter och framförallt implementera dessa under verksamhetsåret 2022. Leverantören ska återkomma med hur man avser att kompensera de ej uppnådda nivåerna för 2022. I bilagan redovisas genomförda kvalitetsmätningar som kostenheten utför tillsammans med leverantören, såsom besök och provsmakning i matsalar, elevenkät och matråd.

Under 2022 har det inkommit totalt 334 avvikelser för enheter inom BoU, utav dessa är det 252 avvikelser för förskolan och 82 för skolan. Avvikelserna består främst av konsistens på maten, att maten inte räcker, att det saknas produkt till måltid. Tre av avvikelserna som inkommit är vitesgrundande då de består av allvarliga fel kring specialkosten. Utredning om ansvar för avvikelserna pågår.

Optionen som möjliggör kvalitetsutveckling av maten enligt Alingsås kommuns livsmedelsprogram och andra riktlinjer inom Alingsås kommun, har i år utnyttjats med 700 000 kronor och den stora delen av inköpen har varit att köpa in mer svensk kyckling till barn och elever i skola/förskola. Inför 2023 finns en plan för att kunna använda större delen av optionen.

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär inga kostnader.

Förslag till beslut

Redovisningen godkänns

Helena Balte
Förvaltningschef

Ulrika Mårdborg
Enhetschef kost och lokalvård

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2023-03-01

Bilaga Uppföljning kostavtal

Svinnmätning lunch

I samband med att vi har nytt kostavtal så kommer svinnet att mätas enligt den nationella mätmetoden från livsmedelsverket. Svinnmätning har utförts för förskolan och skolan och mätts i, kökssvinn (svinn i samband med beredning) serveringsvinn (det som finns kvar i kantiner efter genomförd servering) och tallrikssvinn (det som barn och elever slänger)

Nedan är våren och höstens mätningar som visar på en minskning under höstens mätning med i förskolan 18,9 % och i skolan 10,8%

Förskola	Kökssvinn per portion i gram	Serveringsvinn per portion i gram	Tallrikssvinn per portion i gram	Totalt svinn per serverad portion i gram
Vt	23	58	38	116
Ht	16	48	27	94

Skola	Kökssvinn per portion i gram	Serveringsvinn i gram	Tallrikssvinn i gram	Totalt svinn per serverad portion i gram
Vt	13	35	28	76
Ht	15	29	25	68

Redovisning nyckeltal

Andel Ekologiska livsmedel

Andel Ekologiska livsmedel uppgår till 18,41 %. Enligt avtal ska andelen ekologiska livsmedel vara minst 25%. Leverantören har haft utmaningar med att ta fram rutiner för inköp av ekologiska produkter och framförallt implementera dessa under verksamhetsåret 2022. Leverantören ska återkomma med hur de avser att kompensera för de ej uppnådda nivåerna för 2022.

Närproducerade enligt kriterier, andel i procent

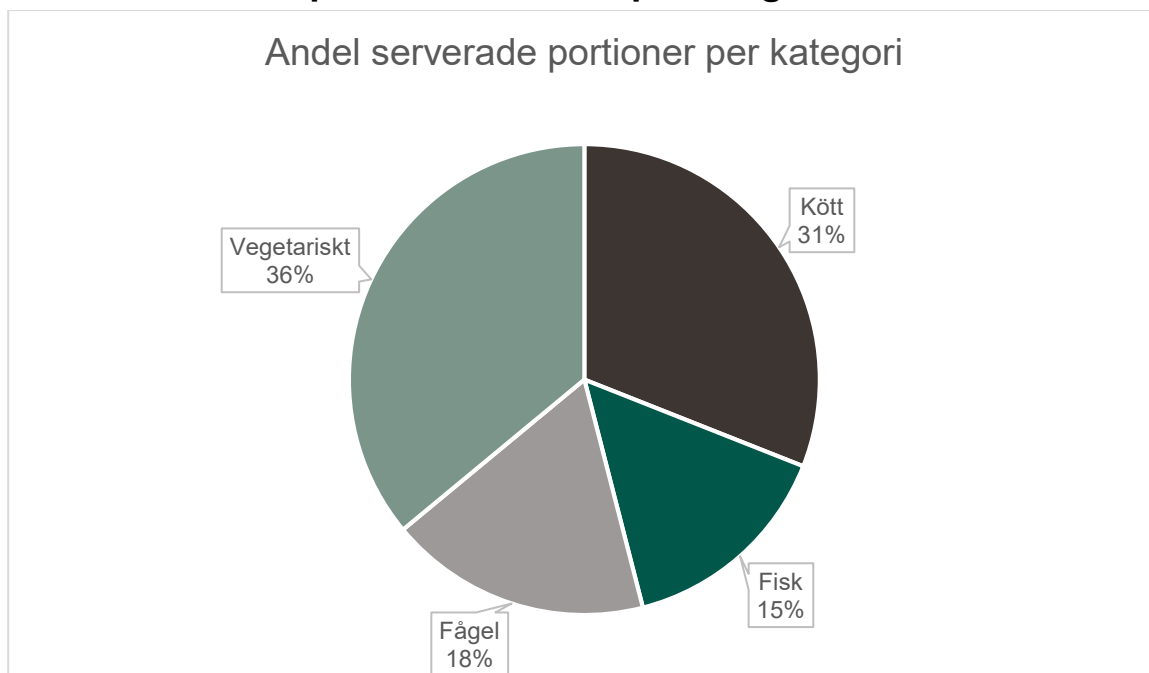
Kommunens definition på närproducerade livsmedel är enligt följande rangordning:

1. Producerat inom Alingsås kommun
2. Producerat inom radie av 15 mil från Alingsås inom Sveriges gränser.
3. Producerat inom Sverige

Enligt avtalets utvärderingskriterier ska leverantören vid avtalsstart uppnå 6 % närproducerat, och därefter en årlig ökning på 2%. I tabellen redovisas totalt för avtalet och andel för barn- och ungdomsförvaltningen utifrån inköpsstatistik för såväl barn- och ungdomsförvaltningen som för avtalet som helhet.

	Svenskt totalt	<ul style="list-style-type: none"> • 35 % totalt för avtalet • 35 % inom BoU
	Varav inom 15 mil	<ul style="list-style-type: none"> • 11 % totalt för avtalet • 12 % inom BoU
	Varav från Alingsås	<ul style="list-style-type: none"> • 0 procent totalt/ Bou

Andel serverade portioner fördelat på kategorierna

Mat lagad från grunden

För verksamheter inom BoU ska så mycket som möjligt lagas från grunden, dock allt i steg 1 i lagat från grunden pyramiden. Under 2022 uppnås 85 % av total andel lagad mat. Varav 100% i steg 1 (soppor, grytträtter, gratänger, såser och mos).

Kvalitetsmätningar

Kostenheten utför tillsammans med leverantören en rad kvalitetsmätningar, såsom provsmakning och besök i matsalar, elevenkät och matråd.

Matråd

Matråd i förskola ska genomföras 3 ggr per år där förskolans personal, kostenheten och leverantören deltar. Under 2022 har två av tre matråd genomförts. Vid förskolans matråd informerar kostenheten och leverantören kring aktuella frågor kring kosten såsom matsedel, maträtter och dylikt och förskolans personal tar upp aktuella frågor från verksamheten

Matråd i skolan ska genomföras 3 ggr per läsår. Under 2022 har två av tre matråd genomförts. Vid matråden närvarar elever, representant från skola, leverantör och kostenheten. Vid matråden följs en fast agenda där det tas upp aktuell information, eleverna får lämna synpunkter på maten eller annat som eleverna vill lyfta fram såsom måltidsmiljö och provsmakning av produkter.

De frågor som har uppkommit från eleverna är bl.a. att de tycker vissa maträtter kommer för sällan t.ex. fiskpinnar, Chicken nuggets, pastasallad. Eleverna önskar att det inte enbart finns soppdagar, att man vill ha efterrätt på fredagar, ris istället för bulgur och couscous, vitlöksbröd och att det är pålägg till knäckebrödet på lunchen, oftare favorit vecka. Det har också lyfts mycket runt måltidsmiljön såsom buller, att elever kastar mat, att besticken står uppåt, långa köer och att det är trångt i matsalarna.

Provsmakning

De inplanerade lunchbesöken och provsmakningarna har inte kunnat genomföras fullt ut i enlighet med avtalet. Vid genomförda lunchbesök upptäcktes att utbud av sallad och grönsaks inte var enligt avtalet. Kostenheten har begärt in handlingsplan från leverantören för hur man avser att följa avtalet på samtliga enheter.

Barn- och elevenkäter

Enkät i förskola har ej genomförts till följd av missförstånd om enkätform. Enkät för förskola planeras att genomföras i mars/april samt i december med start 2023.

Elevenkät för skolan har genomförts i december månad och tillhandahålls av "Skolmat Sverige". Enkäten är uppdelad i åk f-3, 4-5 och 6-9 och bygger på frågor med 4-6 svarsalternativ. Nedan redovisas de frågor som rör leverantören eller frågeområden som rör skolornas verksamhet.

När kvalitetsmätningen är genomförd ska de uppnå en nivå där minst 65% av de barn/elever som svarat har resultatet mycket bra eller bra på samtliga frågor som berör Leverantören. I de fall det inte uppnås ska leverantören inkomna med en handlingsplan för hur man avser att arbeta för att uppnå tillräcklig nivå. Handlingsplanen följs upp av kostenheten och en ny

kvalitetsenkät ska genomföras 6 månader senare för att säkerställa att nivåerna uppfylls/förbättrats. För de frågor som avser kommunens ansvarsområde t.ex. matsalsmiljö som inte uppnår 65% lyfts detta till respektive berörd verksamhet för fortsatt arbete. Vid kommande uppföljning kommer resultatet att redovisas med jämförelse över tid.

Frågeområde	F-3	4-5	6-9
Smakar maten gott?	Grön	Röd	Röd
Helhetsbetyg mat	Grön	Röd	Röd
Brukar du äta dig mätt?	Grön	Grön	Röd
Hur ofta äter du av skolmaten?	Grön	Grön	Grön
Har du tillräckligt med tid för att äta?	Grön	Grön	Grön
Är ljudnivån i matsalen bra?	Röd	Grön	Grön
Rent i matsalen	Grön	Röd	Röd
Ser maten god ut?	Grå	Röd	Röd
Får en sittplats tillräckligt snabbt?	Grå	Grön	Grön
Är de vuxna som arbetar i skolmatsalen snälla och hjälpsamma?	Grå	Grön	Grön
Vad tycker du om lunchutbudet på din skola?	Grå	Grå	Röd
Temperatur, mat	Grå	Grå	Grön
Temperatur, dryck	Grå	Grå	Grön
Tror du att skollunchen är nyttig?	Grå	Grå	Grön
Vad tycker du om köerna till skolmatsalen?	Grå	Grå	Grön
Känner du dig trygg i skolmatsalen?	Grå	Grå	Grön
Uppmuntrar lärarna dig att äta skollunchen?	Grå	Grå	Grön
Finns det ett matråd eller kostråd på din skola?	Grå	Grå	Grön
Får du tillräckligt med information om vad för rätter som serveras och vad de innehåller?	Grå	Grå	Grön
Hur ofta lämnar du kvar mat på tallriken?	Grå	Grå	Röd

Avvikelser

Under 2022 har det inkommit totalt 334 avvikelser för enheter inom barn- och ungdomsnämnden ansvarsområde, utav dessa rör 252 avvikelser förskolan och 82 rör skolan. Avvikelserna består främst av konsistens på maten, att maten inte räcker, att det saknas produkt till måltid. Avvikelserna skickas direkt till leverantören för återkoppling med svar. Månadsvis sammanställs avvikelserna och lyfts upp på driftsmöten mellan kostenheten och leverantören för genomgång och därefter vidtas eventuellt ytterligare åtgärder som behövs. Tre av avvikelser som gäller specialkost anses allvarliga och det finns grund för vite, dessa är under utredning för att fastställa ansvarig part.

Uppföljning av option utveckling

Optionen som möjliggör att vi kan utveckla kvalitén på maten enligt Alingsås kommuns livsmedelsprogram, kriterierna för närproducerat och andra riktlinjer inom Alingsås kommun, har i år utnyttjats med 700 000 kronor och den stora delen av inköpen har varit att köpa in mer svensk kyckling till barn och elever i skola/ förskola. Inför 2023 finns en plan lagd för att kunna använda större delen av optionen.

Förändringar

Inga större förändringar eller särskilda projekt finns att redovisa för verksamhetsåret 2022.

Plan för uppföljning av privata utförare

5

2023.079 BUN

Uppföljningsplan av privata utförare

Uppföljning av skolskjuts buss. Barn- och ungdomsförvaltningen ansvarar för uppföljning.

Återkoppling sker till Barn- och ungdomsnämnden och allmänhet i samband med årsbokslut. Återkoppling sker till utföraren i samband med kontroll.

Vad ska följas upp? T.ex. vilka mål, krav, riktlinjer, lagstiftning	Berörda avtal	Hur ska det följas upp?	Frekvens Minst 1 g/år	Ansvarig funktion	Återkoppling till nämnd/KS, utförare, allmänhet		
					Nämnd/KS	Utförare	Allmänhet
Kontroll av förare: Kontroll av uppfyllda utbildningskrav samt behörighetsbevis	Skolskjuts Buss Ängbergs buss	Leverantör lämnar underlag till skolskjutssamordnare	Redovisning vid förändring	Administrativ chef	1 gång/år	1 gång/år	1 gång/år
Kontroll av förare: Registerkontroll nyanställda.	Skolskjuts Buss Ängbergs buss	Leverantör lämnar underlag till skolskjutssamordnare	Redovisning vid förändring	Administrativ chef	1 gång/år	1 gång/år	1 gång/år
Fordonsregister: Kontroll av att förändringar i fordonsregistret informerar.	Skolskjuts Buss Ängbergs buss	Leverantör lämnar underlag till skolskjutssamordnare	Redovisning vid förändring	Administrativ chef	1 gång/år	1 gång/år	1 gång/år
Ekonomi: Att leverantör följer lämnade anbudspriser samt att de	Skolskjuts Buss Ängbergs buss	Skolskjutssamordnare kontrollerar faktura mot gällande avtal	Varje månads fakturering	Administrativ chef	1 gång/år	1 gång/år	1 gång/år

överensstämmer med turer och avtal.							
Kvalitetscertifiering: Kontroll av att leverantör är certifierad med i avtal angivet kvalitetsledningssystem.	Skolskjuts Buss Ängbergs buss	Leverantör lämnar underlag till skolskjutssamordnare	1 g/år	Administrativ chef	1 gång/år	1 gång/år	1 gång/år
Miljöledningssystem: Kontroll av att leverantör är certifierad med i avtal angivet miljöledningssystem.	Skolskjuts Buss Ängbergs buss	Leverantör lämnar underlag till skolskjutssamordnare	1 g/år	Administrativ chef	1 gång/år	1 gång/år	1 gång/år
Avvikelse: Rapporterade avvikelser från utförda uppdrag.	Skolskjuts Buss Ängbergs buss	Leverantör redovisar till skolskjuts-samordnare	löpande	Administrativ chef	1 gång/år	1 gång/år	1 gång/år
Försäkringar: Kontroll av att leverantör har erforderliga företagsförsäkringar i enlighet med avtal.	Skolskjuts Buss Ängbergs buss	Leverantör lämnar underlag till skolskjutssamordnare	1 g/år	Administrativ chef	1 gång/år	1 gång/år	1 gång/år

Datum: 2023-02-28
Handläggare: Kristina Jakobsson
Direktnr: 0322-616348
Diariernr: 2023.079 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Plan för uppföljning av privata utförare

Ärendebeskrivning

Kommuner har enligt kommunallagen möjlighet att lämna över verksamhet till privata utförare. Kommunen är dock fortfarande ansvarig gentemot medborgarna för dessa verksamheter på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egen regi. Kommunen ska därför kontrollera och följa upp verksamhet som genom avtal lämnats över till privata utförare och i avtalen tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn. För Alingsås kommun har kommunfullmäktige beslutat om ett program med mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare på uppdrag av kommunen. Programmet syftar till att stärka uppföljning och kontroll av privata utförare samt att öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet. I programmet anges att varje nämnd och styrelse utifrån detta program ska utarbeta en plan för när och på vilket sätt uppföljning och kontroll av avtal med privata utförare ska ske under året. Resultat och uppföljning kommuniceras med medborgarna. En samlad uppföljning av den totala verksamheten utförd av privata utförare redovisas i nämndens eller styrelsens årsbokslut.

Förvaltningens yttrande

De privata utförare som omfattas av ovan program och plan för privata utförare är den verksamhet som kommunen upphandlar inom alla verksamhetsområden som riktar sig till och rör medborgarna. Det omfattar verksamheter som utgör en kontinuerlig verksamhet inom nämndens verksamhetsområde, alternativt att tjänsterna utnyttjas återkommande med regelbundenhet. Avtal där kommuner avropar tjänster för enskilda tillfällen omfattas inte. Programmet omfattar inte fristående förskolor och skolor eftersom de är egna huvudmän för verksamheten och är reglerade genom tillståndsgivning. En vägledning vid identifiering av utförare som ska följas upp inom programmet är att den verksamhet som riktar sig till medborgarna också i relativt stor utsträckning utvärderas av medborgarna, det vill säga att leverans av tjänsten inte främst kontrolleras och utvärderas av en kommunal motpart innan den kommer medborgarna till del.

Barn- och ungdomsförvaltningen har identifierat att skolskjuts i form av skolbuss ingår i nämndens ansvar vad gäller uppföljning och insyn. Förvaltningen föreslår uppföljning enligt i ärendet bifogad plan samt att uppföljning sker en gång per år i samband med årsbokslut.

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär inga kostnader.

Förslag till beslut

Förslag på uppföljning godkänns.

Beslutet ska skickas till
Kommunledningskontoret, ekonomiavdelning

Helena Balte
Förvaltningschef

Kristina Jakobsson
Administrativ chef

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2023-02-28

Val av kontaktpolitiker 2023- 2026

6

2023.081 BUN

Datum: 2023-03-01
Handläggare: Karin Berg
Direktr:
Diariernr: 2023.081 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Val av kontaktpolitiker BUN 2023-2026

Ärendebeskrivning

Den 22 maj 2012 beslutade barn- och ungdomsnämnden om en kontaktpolitikermodell som fortskridit sedan dess. Samtliga ledamöter och ersättare i barn- och ungdomsnämnden har haft uppdrag som kontaktpolitiker, med undantag för ordförande och vice ordförande. Politikerna har fördelats mellan förvaltningens verksamheter; förskola, grundskola F-6 inkl. fritidshem, grundskola 7-9 och grundsärskola (from 2 juli 2023 Anpassad grundskola).

Förvaltningens yttrande

Barn- och ungdomsförvaltningens förslag är att det ska finnas representanter inom de fyra verksamheterna förskola, F-klass- skolår 6 och fritidshem, skolår 7-9 samt anpassad grundskola 1-9.

Rollen som kontaktpolitiker

Syftet med kontaktpolitiker är att ge ledamöter och ersättare ökad kunskap om verksamheten samt att fungera som en länk mellan verksamhet och nämnd. I uppdraget som kontaktpolitiker ingår att hålla sig informerad om tilldelad verksamhet samt att göra studiebesök eller på annat sätt hålla upprätthålla kontakt med personal inom verksamheten. Uppdraget har ansetts viktig ur ett verksamhetsperspektiv då personal gärna vill träffa representanter för barn- och ungdomsnämnden för att visa verksamheten, dela med sig av erfarenheter samt ställa frågor. Genom detta kan politiker få en bra grund för ställningstaganden i det politiska uppdraget.

Förvaltningen anordnar även fyra dialogtillfällen per år med olika teman där politiker träffar förvaltningsledningen tillsammans med rektorer för förskola och skola samt övriga enhetschefer.

Ekonomisk bedömning

Eventuella kostnader till följd av uppdraget som kontaktpolitiker ryms inom ram.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden beslutar att ledamöter och ersättare fördelas som kontaktpolitiker för verksamheterna under mandatperioden 2023-2026 enligt följande:

Verksamhet	Politiker
Förskola	1.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. 3. 4. 5. 6.
F-klass- åk 6 inkl. fritidshem	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
Årskurs 7-9	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 5.
Anpassad grundskola	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2.

Beslutet ska skickas till
Samtliga rektorer

Helena Balte
Förvaltningschef
Godkännare tjänsteskrivelse, 2023-03-01

Karin Berg
Verksamhetsutvecklare
Helena Balte,